

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

SLOVENIJA, VATIKAN IN ŠE KAJ

Med aktualnimi dogajanji v Sloveniji srečujemo neke stalne poteze, ki tako ali drugače označujejo današnjo slovensko politično in družbeno stvarnost. Na eni strani so notranje, na drugi pa zunanje zadeve z vsem, kar je s tem povezano. Tako bi lahko eno od teh stvarnosti postavili deloma v notranjo deloma pa tudi v zunanjo politiko. To je npr. Cerkev, ki jo lahko obravnavamo tako v notranjih odnosih do države kot tudi v zunanjih, diplomatskih odnosih s Svetim sedežem. Prvo se kaže v stališčih in odnosih slovenskih škofov do države, drugo pa v odnosih republike Slovenije z Vatikanom. Večkrat smo v našem listu pisali o položaju Cerkve v Sloveniji, ki zadobiva od časa do časa različne oblike in vsebine.

Navadno stopa vprašanje odnosov med Cerkvijo in državo v ospredje ob kaki bolj ali manj akutni polemiki. Lahko pa gre za resnejše ali včasih tudi manj pomembne, a vendar vidne incidente. Večkrat temu botrujejo morda besede kakšnega slovenskega škofa, pa tudi izjave določene politike. Dolgo let je vzbujal problem in močne polemike verouk, ki naj bi se ali ne poučeval v državnih šolah. V raznih državah, ki so izšle iz socializma, so to vendar rešili in stvar ne vzbuja več kakih polemik tako v nekdanji Jugoslaviji na Hrvaškem, kjer je verouk spet učni predmet. V Sloveniji se danes ne bje več boj za verouk v šolah, vsaj ne v klasični obliki, kot je pri nas. Nastaja pa cela vrsta drugih vprašanj.

Odnosi Ljubljana-Vatikan imajo še druge odprte probleme. Med te spada tudi zadeva vračanja cerkvene imovine, ki pa se odvija zelo počasi.

Že pred nekaj leti se je v Sloveniji veliko govorilo o tem, da Cerkev hoče zopet svoje gozdove, svoje palače, druga zemljišča itd. Znan je namreč primer graščine blizu Maribora, o kateri se je veliko in polemično pisalo in govorilo, pa še blejskega otoka in podobno.

So pa še vprašanja, ki morda pobliže zadevajo samo slovensko Cerkev do Vatikanu. Te seveda uradno posreduje Slovenska škofovska konferenca, za uradne odnose med republiko Slovenijo in Svetim sedežem pa skrbita na eni strani apostolski nuncij v Ljubljani oz. slovenski veleposlanik v Vatikanu. Delo le-teh je večkrat diplomatsko zakrito in širši javnosti nepoznano. Med večna vprašanja o odnosih s Svetim sedežem in slovenskimi škofi sodi gotovo vprašanje ustanovitve novih škofij v Sloveniji.

Kaj danes ločuje slovenske škofove in Petrov sedež? Vprašanje novih škofij v Sloveniji je gotovo zelo zapleteno pa tudi pomembno. Kot znano, je pred časom papež Janez Pavel II. ponudil Sloveniji ustanovitev več novih škofij. Te naj bi bile verjetno v Novem mestu (za ljubljansko škofijo), v Celju (za mariborsko) in v Novi Gorici (koprska škofija), morda pa še katera druga (npr. Murska Sobota). S tem bi se gotovo slovenska škofovska konferenca razširila, sama slovenska Cerkev pa tudi vsebinsko razčlenila.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Obstaja razlika med duhovno in liturgično likovno umetnostjo; paziti moramo, da ne prenašamo umetnosti neposredno iz galerije v liturgični prostor. Večkrat se je zgodilo, da so izbrali anemičen manierizem, ki seveda ne more spominjati na življenje, ker ga sam nima. Res je, da danes obstajajo razmere, v katerih se umetnik lahko približa duhovni govornici, a to še ni jamstvo, da bo zato tudi njegova umetnost v posvečenem prostoru delovala. Povedano preprosto: v liturgične prostore se ne morejo postaviti umetnine vsakogar, ki se je pred kratkim približal Cerkvi. Vsako umetniško delo lahko izraža verska občutja, a to še ne pomeni, da je to delo tudi sestavni del liturgične umetnosti.

P. MARKO RUPNIK, DOSSIER DEL GIUBILEO, RIM 2001

PRAVOSODNI MINISTER PIERO FASSINO V GORICI

"OLJKA" ZDRUŽUJE NAŠO MANJŠINO

JURIJ PALJK

Italijanski minister za pravosodje in kandidat za podpredsednika vlade politične koalicije Oljka na bližnjih političnih volitvah v Italiji Piero Fassino se je v Gorici v petek, 16. t.m., sestel v Kulturnem domu z najvidnejšimi predstavniki slovenske manjšine v Italiji. V Gorico je prišel na povabilo krovnih organizacij slovenske manjšine v okviru večdnega obiska naše dežele.

Ob deveti uri so se v Kulturnem domu zbrali zastopniki slovenskega kulturnega, gospodarskega, upravnega in političnega življenja in se s Pierom Fassinom pogovorili o položaju slovenske manjšine v Italiji po sprejetju zaščitnega zakona.

Gosta sta v imenu slovenske manjšine pozdravila predsednika slovenskih krovnih organizacij v Italiji, in sicer Rudi Pavšič v imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sergij Pahor v imenu Sveta slovenskih organizacij. Oba sta izrazila zadovoljstvo nad sprejetjem zakona za slovensko manjšino v Italiji, se zavzela za čimprejše udeležanje zakona in tudi za goji-

tev političnega dialoga s silami politične koalicije Oljka, v kateri se prepozna pretežna večina slovenske manjšine v Italiji. Pavšič je Fassino tudi naprosil, naj se v Rimu zavzame za to, da bi vsaj en predstavnik slovenske manjšine bil izvoljen v rimski senat. Oba predstavnika slovenskih krovnih organizacij sta tudi dejala, da mora sedaj vlada čimprej poskrbeti za nemoteno, predvsem pa za čimprejše financiranje dejavnosti slovenske manjšine.

Fassino je po pozdravu pri-
sotnih najprej poudaril, da je sprejetje zakonske zaščite za slovensko manjšino "dejanje omike, ki ga je bila Italija dolžna storiti", ker "si vsi prizadevamo za tako Evropo, v kateri bodo enakopravne vse manjšine". Povedal je, da je bilo sprejemanje zakona zamudno, da pa so pri tem aktivno sodelovali tudi poštteni predstavniki opozicije.

Sam zaščitni zakon je po Fassinovem mnenju izjemnega

pomena za ves prostor na italijanski vzhodni državni meji, za vso Furlanijo-Julijsko krajino, saj je tudi izboljšal odnose s sosednjo Slovenijo, ki po Fassinovem mnenju zasluži čimprejše mesto v okviru EU. Spomnil se je sošolca in pred nedavnim umrlega senatorja Darka Bratine, ki je veliko storil za zaščitni zakon, a ga ni dočakal.

Svoje gledanje na zaščitni zakon je Fassino tudi razširil na dobre odnose s Slovenijo in dejal, da je sprejetje zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji pravzaprav izhodišče za boljše sodelovanje ob meji, ki bo po njegovem v kratkem padla, saj se Italija zavzema za čimprejše sprejetje Slovenije in tudi drugih vzhodno-evropskih držav v Evropsko unijo.

STRAN 10

FOTO BUMBACA

ČAKAJO NAS HUDE POLITIČNE PREIZKUŠNJE

ALI SE BOMO SPORAZUMELI ZA SKUPNEGA KANDIDATA?

Glede na dejstvo, da so se srečanja s pravosodnim ministrom Fassinom in vidnim predstavnikom "Oljke" udeležili ne le predstavniki obeh krovnih organizacij naše manjšine, temveč tudi predstavniki skoraj vseh njenih političnih komponent, smemo upravičeno trditi, da bodo na skorajšnjih državnozborskih volitvah slovenski volivci in volivke v ogromni večini spet podprli zavezništvo "Oljke". Tokrat bi takšna odločitev morala biti tem lažja, ker je prav to zavezništvo naši manjšini končno poskrbelo celostno zaščito

njenih osnovnih pravic. Res je, da z vsebino zakona nismo povsem zadovoljni, vendar drži, da v sedanjih okoliščinah skoraj nismo mogli pričakovati boljše rešitve. Vsekakor se nam odslej ponuja stvarna možnost, da nekatere zadeve izboljšamo. To bo seveda predvsem odvisno, če bosta v naših vrstah ne glede na sicer naravno in tudi nujno različnost političnih prepričanj in naziranj vedno prevladovala politična modrost in medsebojno spoštovanje, kar zadeva vprašanja, ki so ključnega pomena za naš obstoj in nadaljnji razvoj. Prvi iz-

pit je že pred vrati: bomo znali in zmogli pristojnim dejavnikom predlagati skupnega kandidata za rimski parlament, in sicer takšnega, ki bo imel stvarne možnosti za izvolitev?

Poleg državnozborskih volitev so tako rekoč pred vrati tudi upravne volitve, in sicer pokrajinske ter občinske. Datum teh volitev še ni bil določen, ker je za to pristojna deželna uprava. Že zdaj pa je gotovo, da bodo upravne volitve v mesecu juniju. Pokrajinske volitve bodo na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, občinske volitve pa v Trstu, Miljah, Trži-

ču, Ronkah in še nekaterih drugih občinah. Tudi za to preizkušnjo mislimo, da polno velja, kar smo dejali o političnih volitvah. Niso važna le politična zavezništva, temveč, zlasti na krajevni ravni, tudi in predvsem izbira kandidatov in kandidatkinj, ki naj jih odlikujeta zlasti sposobnost in nesebičnost, da o globoki in trdni narodni zavesti ne govorimo.

Čakajo nas torej hude preizkušnje. Upamo pa, da jim bomo z modrim in nesebičnim ter požrtvovalnim delom kot v preteklosti tudi tokrat kos.

02 Janez Povše
KO ZATIRANI PRIČNE SAM ZATIRATI

02 Breda Susić
NOVA KRIZA NA BALKANU

03 Drago Legiša / intervju
ALEKSII PREGARC

05 Jurij Paljk
"POLJUBITI ZEMLJO, TUDI TO JE BOGOSLUŽJE!"

07 France Bernik
SLAVOSPEV UPANJU IN LEPOTI EVANGELIJA

08 Ivan Žerjal
KONEC ILLYJEVEGA OBDOBJA?

14 Mara Petaros
KRIZA NA BORZNEM TRŽIŠČU

15 Iva Koršič
ŠPORT V SLUŽBI OTROKA ALL...

16 Peter Szabo
O KANTU IN ALBANCIH

16 Harjet Dornik
IZUMRETI ZA NAFTO

GUVERNER BANKE SLOVENIJE FRANCE ARHAR GOST DSI V TRSTU

STABILEN DENAR JE NAJBOLJŠA SOCIALNA POLITIKA

IVAN ŽERJAL

Nastop guvernerja Banke Slovenije Franceta Arhara na ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu 19. t.m. ni bil prvenstveno usmerjen v analizo gospodarske situacije ter odnosa med etiko in ekonomijo v Sloveniji, ampak je bil zasnovan mnogo širše. Guverner Arhar se je med razpravo, ki je sledila njegovemu predavanju, sicer dotaknil nekaterih aktualnih "slovenskih" tem (kot npr. vprašanja hrvaških varčevalcev Ljubljanske banke, stabilnosti tolarja, politike plač in njegovega morebitnega vstopa v politiko), vendar je njegov poseg temeljil na ugotovitvah, ki so obče veljavne, tudi zato, ker v t.i. tranziciji se ne nahajajo samo Slovenija in druge vzhodnoevropske države, ampak tudi Evropa in svet. Pri tem, je dejal Arhar, je temeljno vprašanje to, ali se človek odziva na spremembe enako hitro, kot se to dogaja. Izkazalo se je namreč, da so želje in pričakovanja bistveno drugačna od realnosti.

Guverner Banke Slovenije je v svojem predavanju izpostavil zlasti vprašanje stabilnosti denarja oz. premoženja. Stabilen denar je najboljša socialna politika, saj najbolj koristi tistim, ki imajo najmanj premoženja. To je ena prvina modernega časa. Težko je dajati denarju kva-

FOTO KROMA

liteto, vsebino, stabilnost, vrednostne sodbe pa ne izreče denar, ampak način pridobivanja denarja: ali ga pridobivaš na pošten način ali pa z zvijačo. Zato je tranzicija marsikdaj postavila vprašanje, kje je pravičnost.

Stabilnost, torej. To je po mnenju Franceta Arhara kvaliteta, katere obdržanje je umetnost nacionalne ekonomije. Kadar ni stabilnosti, ni zaupanja ne v denar ne v institucije in niti v državo. Ob bok stabilnosti je guverner Arhar postavil pojem odgovornosti. Ko lastnik daje upravitelju naloge, pričakuje

od njega najbolj odgovorno in etično ravnanje. Danes pa smo priče koncentraciji kapitala v velikih družbah, velikost pa prispeva k zamegljevanju odgovornosti. Tu tiči nevarnost, saj to vodi v logiko črednega nagona in posledično v katastrofe, ki jih doživljajo vse svetovne ekonomije. Kot tretjo temeljno točko pa je guverner Banke Slovenije označil solidarnost družbe oz. države, saj so svetovni trgi brez solidarnosti poguba za državo, nacijo in trge.

Kljub poenotenju valute pa ostane v pristojnosti držav v tranziciji nekaj področij, na katerih se lahko zmanjšujejo razlike. Tu gre npr. za davčno in dohodkovno politiko, pri katerih je treba biti skrbnejši, gospodarnost in varčnejši. Potem je tu skrb za domače finančne posrednike in bančnike. Ne nazadnje pa je tu še skrb za socialno sfero, za solidarnost. Le-ta je potrebna, saj obstajajo aktivnosti, ki ne prenesejo samo logike profita in pri katerih je stroške treba investirati v skupno dobro.

Ekonomija, je zaključil guverner Arhar, ni matematika praznih števil: v njej so odnosi, je vsebina, je zaupanje. Ni zakona, ki bi človeka prisilil v nekaj, če ni zaupanja. Zaupanje pa je človeška kategorija. Lahko si jo za nekaj časa izposodiš, potem pa si jo moraš sam zaslužiti.

MAKEDONIJA NA ROBU VOJNE

NOVA KRIZA NA BALKANU

BREDA SUSIČ

Spopadi na severu Makedonije pravzaprav nikogar ne presenečajo. Albanski nacionalisti, ki so se na Kosovu zbirali v vrstah Osvobodilne vojske, so že leta 1998 odkrito napovedovali upor v Makedoniji, kjer je albansko prebivalstvo več kot samo manjšina, in priključitev nekaterih makedonskih območij Veliki Albaniji. Kasneje so ta svoj cilj zamrzili, saj so uvideli, da bi jim preveč odkrito zavzemanje za ustanovitev Velike Albanije v času kosovske krize in posredovanja NATA proti Miloševićevemu režimu kaj takega odtegnilo naklonjenost mednarodne skupnosti.

Stvari pa so se - tako piše Christophe Chatelot v Le Monde - kmalu spremenile. Kosovo je formalno ostalo del Jugoslavije, mednarodna skupnost ni hotela slišati o tem, da bi mu podelila tudi formalno avtonomijo. Da bo Zahod ostal gluha na to uho, je postalo še bolj jasno, ko je v Srbiji stopila na oblast demokratična koalicija.

Beograjska vlada je prevzela glavno vlogo sogovornika z zahodnimi silami, ki so si oddahnile, ker ni bilo treba več spreminjati statusa quo na balkanskem območju. Pozornim opazovalcem pa seveda ni moglo uiti, da je ohranjanje takega stanja na Kosovu nevarna izbira. Frustracija albanskih skrajnežev, ki se po eni strani niso mogli povsem vključiti v politiko avtonomne pokrajine, po drugi pa niso dosegli avtonomije pokrajine, politična praznina in brezvladje civilnih albanskih oblasti, obračunavanje med etničnimi skupinami, cvetenje trgovine z orožjem so nujno pripeljali do hudih posledic. Ostanke albanske osvobodilne vojske so našli zatočišče na jugu Srbije v Preševski dolini, na območju, ki ga je sam NATO razglasil za varnostni razoroženi pas. Prav tam so izbruhnili neredi med albanskimi uporniki in srbsko policijo - ne srbska vojska ne Atlantska zveza pa nista mogli poseči. Takoj ko je izgladalo, da se stvari tako zaradi diplomatskih naporov kot zaradi do-

voljenja za vrnitev srbske vojske na območje pomirjajo, so neredi spet izbruhnili, tokrat na meji med Kosovom in Makedonijo. Ker so tam sile Kfor lahko zaježile upor, so se albanski uporniki preselili v notranjost države. Tu imajo vojaki Zveze zvezane roke, saj nimajo formalnega mandata, da bi kakorkoli reagirali.

Dopisnik tednika Time, Dejan Anastasijevic, je do mednarodne skupnosti izredno kritičen. Vodstvo in sile NATA bi lahko zadušile upor albanskih skrajnežev tako, da bi prekinili dobavo orožja in pomoči s Kosova ter s tem, da bi prišli voditelji, ki s Kosova vodijo upor. "NATO ve, kdo so ti ljudje". Vendar bi po mnenju Anastasijevica to pomenilo, da bi si na tak način odtujili nekatere albanske prijatelje na Kosovu, kar bi pomenilo začetek novih konfrontacij v tej pokrajini. Tega pa se NATO brani, zato najverjetneje v novo makedonsko krizo ne bo posegel. Čeprav so zaradi nove krize vsi zaskrbljeni, se zdi, da ima le malo kdo resničen interes, da se upor umiri. Politični predstavniki na Kosovu in v Albaniji sicer z besedami obsojajo uporabo nasilja, a marsikdo sumi, da bi morda lahko situacijo izkoristili za vzpostavitev novih ravnotežij, ki bi bila bolj naklonjena rešitvam v smeri večje avtonomije Kosova. Sosedje Makedonije, Grčija in Bolgarija, so ogroženi republikani ponudile logistično pomoč, vendar se te pomoči Makedonija boji zaradi zgodovinskih apetitov oz. sporov, ki sta jih ti državi imeli do Makedonije. Pri vsem tem pa ne gre pozabiti na nezadovoljstvo albanskega prebivalstva v Makedoniji, kjer predstavljajo dobro tretjino prebivalstva republike. Kljub temu da so bili albanski politični voditelji vključeni v vse dosedanje demokratične vlade (vključno s sedanjo), niso dosegli resnične enakopravnosti Albancev v državi.

UPRAVNE VOLITVE V FRANCII

VELIKA MESTA LEVICI, DEŽELA DESNICI

Drugi krog občinskih volitev v Franciji - 18. t.m. - je državo nekako razdelil na dve: Pariz, Lyon in še nekatera večja mesta bo odslej upravljala levica, medtem ko je dežela ostala v rokah desnice. Tako ugotavljajo proučevalci volilnih izidov, ki hkrati opozarjajo, da na teh volitvah ni pravzaprav nihče prodromno zmagal. Priznati pa je treba, kako se je spet pokazalo, da volivci na upravnih volitvah bolj zaupajo domačim kandidatom kot tistim, ki prihajajo od daleč, predvsem iz prestolnice. Tako so doživeli poraz šolski mi-

nister Jack Lang, ministrica za delo Elisabeth Guigou in dosežanja županja "evropske prestolnice" Strasbourga, Catherine Trautman. V levem taboru so napredovali zeleni, medtem ko so doživeli velik poraz komunisti in delno socialisti. Novi pariški župan je Bertrand Delanoë, ki je v drugem krogu prejel 49,7% glasov, njegov najresnejši tekmelec Philippe Seguin pa 35,8%. Letošnji izidi vzbujajo pozornost tudi zato, ker bodo prihodnje leto predsedniške in državnozborske volitve.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

KO ZATIRANI PRIČNE SAM ZATIRATI

Zdi se neverjetno, toda po neštetihih krvavih dogodkih na Balkanu so sedaj Albanci tisti, ki pričenjajo odpirati fronto. Še bolj osupljivo je, da sprožajo orožje v imenu tako imenovane Velike Albanije in to v Makedoniji, ki z njihovim donedavnim srbskim zatiranjem praktično nima nobene zveze. Na prvi pogled ni videti v tem najnovejšem zaostrovanju dogodkov na že tako preveč preizkušnem Balkanu prav nobene smiselne povezave, toda dogodki so tu, se dogajajo in razlogi zanje morajo obstajati. Očitno je na delu sovraštvo kot aktivni princip, ki se želi podaljševati in nadaljevati. Sovraštvo pa, ki vselej prihaja iz človeka, je neverjetno premeteno, tako da ga je mnogokrat sila težko prepoznati. Kakaj torej sedaj dvigajo orožje Albanci, potem ko so s strani Srbov toliko pretrpeli, da so celo izzvali poseg mednarodne javnosti, ki je zaustavila Miloševićovo politiko? Kako da Albancem ukrotitev Srbov ne zadostuje? Kako da se s silo zavzemajo za Veliko Albanijo, potem ko so na lastni koži občutili, kaj bi pomenila Velika Srbija? Se jim zdi Velika Albanija dobra, medtem ko bi bila Velika Srbija zla? V čem je potemtako razlog sedanjih najnovejših spopadov v Makedoniji? Kaj je zamisel o veliki nacionalni državi, ki jo je gojila tudi Hrvaška, zares tako neizogibna in vabljiva ter res rešuje vse probleme določene ga naroda?

Kot rečeno, je očitno na delu tisto delujoče bistvo sovraštva, ki je skrajno premeteno in se je

spodobno seliti iz enega človeka v drugega, iz enega naroda v drug narod. Logika sovraštva je nemara naslednja: zatiralec najprej spremeni zatiranega v manjvredno bitje, v manjvreden narod ali vero. Zatiralec je na ta način "domovališče" absolutnega sovraštva in skrajne nestrpnosti. Zatirani je v tej zgodbi nemočna žrtev, torej zatiralčev popolno nasprotje. Nema lokrat se v njem krepijo načela miru ter sožitja oziroma sanje, da bo nekoč mir in sožitje končno doživel. In slednjič je zatiralec zastavljen, v našem primeru z mednarodnim vojaškim posegom na Zvezno republiko Jugoslavijo. In sedaj se zgodi tisto presenetljivo: zatirani, v tem primeru Albanci, so rešeni in zato se zdi, da se bo pričelo obdobje miru. Toda sovraštvo misli drugače in se preseli v nekoč zatiranega. Nekeč zatiranemu nekega dne ni več dovolj, da ima mir in pravice, presenetljivo in z vsoto ostrino želi postati tisto, kar je bil včeraj njegov zatiralec. Kot so se prej Srbi z orožjem borili za Veliko Srbijo, tako se želijo sedaj Albanci ravno tako z orožjem boriti za Veliko Albanijo. Kot da je doživeto nasilje pustilo v njih tako globoke sledove, da se v njih mir še ne more naseliti, zato hočejo postati enaki in enakovredni prav svojemu včerajšnjemu zatiralcu. In v kolikor je temu res tako, ne sme mednarodna skupnost sedanje zaostritve na Balkanu nikakor podcenjevati, sovraštvo se namreč želi širiti, do koder mu bo dopuščeno.

S 1. STRANI

SLOVENIJA...

Menimo, da bi bilo povečanje škofij v Sloveniji pozitivno dejstvo. Če slovenski škofje tega zaenkrat nočejo, je to njihova stvar. Lahko so razlogi tudi v nečem razumljivi. Vendar pa bi širša cerkvena-politična vizija narekovala vsekakor povečanje škofij. To velja še zlasti za obmejne škofije, ki bi v tem lahko bolj uresničevale medsebojne odnose in s tem tudi povezavo z Italijo oz. Austrijo in Madžarsko. To bi gotovo veljalo še najbolj za novi škofiji v Novi Gorici oz. Murski Soboti.

Dobro obveščeni viri pravijo, da je tudi to odklonilno stališče slovenskih škofov negativno odmevalo pri Pe-

trovem sedežu. Prejšnji mesec je sv. oče imenoval celo koptico novih kardinalov, kar je negativno odmevalo v slovenskih komentarih (ker nismo zasledili slovenskega kardinala). Tudi mi smo o tem kritično pisali. Prav tako slovenski verski tednik iz Ljubljane, kjer je njegov odgovorni urednik zgovorno oz. poudarjeno zapisal, da lahko Slovenci čakamo še drugo tisoč let za kardinala. Verjetno bi Vatikan prej, al kardinalat deželi, ki in a, recimo, pet ali šest in ne tri škofije.!

Zadnje tase je tudi zelo negativno odmeval v javnosti glas, po katerem naj bi spet postavili pred škofijsko palačo v Ljubljani pred leti odstranjen "steber sramo-

te". Šlo je za zloglasni spomenik proti škofu Gregoriju Rožmanu, ki so ga komunisti postavili v samem osrčju katoliške Cerkve v Ljubljani. To zveni kot huda obtožnica takratnemu ljubljanskemu škofu. Demokratiizacija je to sramotno znamenje med stolnico in škofijsko odstranila - ali jo bodo sedaj nostalgiki rdečega režima spet postavili? Bi bilo kaj takega možno npr. v Zagrebu, Budimpešti ali Pragi, kjer so svoj čas tamkajšnje junaške nadškofje in kardinale sili in obsodili? Danes prav gotovo ne! Ti in podobni problemi so lahko danes izziv za slovensko državo, družbo in Cerkve, da jih skušajo primerno urediti.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / ALEKSIJ PREGARC

"POEZIJA IN GLEDALIŠČE STA MOJI VZPOREDNICI"

DRAGO LEGIŠA

Kateri od svojih mnogovrstnih raznolikih dejavnosti daješ prednost?

Tišina in razmišljanje ali razmišljanje v tišini je zame postalo življenjsko izhodišče. Grozljiva razsežnost tišine, pred katero otrpneš. In ta te zasvoji: to je rojstvo poezije. Nič ni bolj magičnega, čeprav je bil teater moja osnovna dejavnost, tudi zato, ker je bila v moji rodbini vedno zasledovana, od daljnega Radeta Pregarca do tete Valerieje Martelanc-Pregarc, v manjšem obsegu pa so s čarom gledališča podlegali tudi moj oče in pa nesrečno preminuli stric Danilo. Poezija in gledališče sta bila torej zame vzporednici, ki sta se po magičnem ključu zblíževali in dopolnjevali.

Bi nam kaj več povedal o svoji mladosti, zlasti o svojih vzornikih?

Moja mladost ni bila enostavna. Moj izstop iz šole je bil sila dramatičen in boleč, med drugim tudi zato, ker mi je bilo življenje s staršema, ki nista sprejemala druge različice kot "uradnika s samovoznico", postalo nemogoče. Zaposlil sem se in z neznanstveno voljo z 18 leti končal v Inšt. Enkel administrativno šolo in že takrat postal pri podjetju Sandalj-Poljajec ugleden uslužbenec, z 19. letom pa sem začel uresničevati svoje sanje kot zavezanec gledališču. Leta 1958 sem končal gledališko šolo pri SNG z odličnim uspehom (od 27 začetnih vpisancev premore to potrdilo še Nerina Švabova), nato sem tri leta in pol sodeloval pri Radijskem odru, kar se mi je pozneje obilno obrestovalo. V dogovoru z režiserko Balbini Barano-

Dne 28. t.m. bo Aleksij Pregarc obhajal lep življenjski jubilej, 65-letnico rojstva. Jubilar je naš prijatelj in dragocen sodelavec našega tednika ter vsestransko aktiven kulturni delavec; je namreč pesnik, gledališki in filmski igravec, radijski napovedovalec, ljubitelj lepe slovenske besede, graditelj mostov med narodom, ki jima je usojeno skupno živeti na tem koščku zemlje, tkalec vezi med našim in furlanskim svetom in bi še marsikaj lahko navedli.

vič Batellino sem se preselil v Ljubljano, kjer sem se v svojem poklicu uveljavil, tako v gledališčih kot pri radiofoniji, v filmu, pa tudi na komaj razvijajoči se slovenski televiziji. Pri pisni ustvarjalnosti so mi bili vzorniki in mentorji hkrati prof. Beličič, kasneje pa prof. Hinko Košak, režiser Marjan Kovač (pravi enciklopedik), pisatelj Jože Javoršek in med tujci prof. Gerald Parks. Z gledališkega področja pa v začetku par Baloh-Drolčeva, Lukeš, Starešinič, prof. Budal, nato "veliki" Jože Babič, v zrelejši dobi pa B.B. Batellino, Žarko Petan in tudi Dino Dardi; za branje glasbe prof. Hubert Bergant, za razumevanje upodablajoče umetnosti pa vrsta dobrih slikarjev, od Nemca, Komela, Bambiča in Černigoja do prijateljev Ceja, Švare in Zuljana.

Kako si zašel v svet besedne umetnosti?

Zlagoma. Ko mi je igralski poklic postal pretesen, sem se začel zavedati svojega ustvarjalnega jaza in že pokušina je bila obetajoča. Za prvo objavljeno pesem sem bil leta 1958 nagrajen na natečaju Mladika, tri leta kasneje sem se prvič pojavil v Ljubljanskih razgledih, pred ukinitvijo Perspektiv pa je prof. Janko Kos imel zanje pripravljen šopek mojih pesmi, ki sta jih poprej tako Vladimir Bartol kot Bogomir Magajna odlično ocenila.

Kaj ti pravzaprav pomeni slovenska beseda?

Bil bi patetičen, če bi izjavil, da mi je zavezanost njej onemogočila veliko drugih relevantnih možnosti, tako v gledališču kot tudi v italijanskem literarnem svetu, saj kljub nadarjenosti za druge jezike, ki pa spet zahtevajo celostnost človeka, da se jim tako rekoč preda, se nikakor nisem mogel odreči (tudi zaradi svoje neredne šolske izobrazbe in nepretrgane zaposlitve) zapriseženemu jeziku. Zato mi je bila slovenska beseda, tako pisana kot govorjena, edina osnova in pa sredstvo izpovedi.

Ali se ti ne zdi, da ne le pri nas, temveč tudi v matici posvečamo premalo skrb lepemu maternemu jeziku?

Docela se pridružujem temu občutku. V veliko primerih je to za nas vse že ponižujoče. Lahko nas je le sram.

Tik pred izidom je zbirka tvojih novih poezij, ki bo izšla pri založbi Branko in jih boš izdal skupaj z istrskim pesnikom Edelmanom Jurinčičem. Kako je prišlo do sodelovanja z njim in sploh do zbirke?

Da ne bo nesporazumov in nejasnosti! To sploh niso moje nove poezije, razen tiste z naslovom *Kruta osamljenost* (Priznanje Leon d'Oro v Miljah),

ki je še neobjavljena. V novi zbirki *Zemlja zemljica*, ki bo te dni izšla, gre za izbor mojih pesmi na temo "zemlja"; v njej je glavnina verzov in pesniške proze, ki sem jih posvetil območju od Gorice do Milja. To je ob moji 65-letnici srčno darilo mojemu narodu.

Istran Edelman Jurinčič, sicer subtilni pesniški glasnik svoje zemlje, me je že pred časom priganjal, naj bi za bližajočo se polokroglo obletnico le kaj izdal. Cincal sem, kasneje pa sem ga povabil, naj se mi pridruži in tako izpriča svojo slovensko istrsko identiteto, za katero sem se sam kot obrobnež že dolga leta zavzemal. Zelo

sem vesel tega skupnega projekta, ki je vzbudil zanimanje tudi pri Dezideriju Švari (oprema), pri Milanu Rakovcu (uvodna beseda) in pri založniku Branku Lušini (Založba Branko iz Nove Gorice). Glede financiranja... Zavihala sva si rokave in stopila do zavodov in posameznikov, ki so že v preteklosti pokazali naklonjenost do lepih umetnosti; vsi ti bodo poimensko na vedeni v zbirki. Poudariti moram, da se prijatelj Edelman pojavi v nanovo skrojeni pesniški obleki.

Kaj še načrtuješ za prihodnost in kaj sedaj pišeš?

Sem kot jadro v vetru, jadro, ki se pač vedno bolj nagiba. No, dejaven sem še vedno, sicer z manj energije. Do srede julija sem se zadalil za petkovo rubriko kulturne kronike na Radiu Trst A *Obrobnosti*, na delovni mizi je razprostrta dramatizacija Firmarijeve povesti *Zadnja dolina* (tema o beneških emigrantih), med teaterskimi besedili pa še vedno čaka na naklonjenost (milost!) gledaliških vodstev dramatična groteska o pribežnikih *Druščina ob potoku*, tu in tam še vedno nastopam, zlasti na radijskih valovih, tako v Trstu kot v Ljubljani. Neobdelanih pesmi ostaja za debel sveženj, ki pa bodo mrtve, dokler ne bom spet v groznici.

Za konec morda še misel našim bralcem!

Če misliš zgolj na bralce Novega glasa, naj svetujem uredništvu, da teme bolj porazdeli po straneh. Vem, da to ni enostavno, po lastni izkušnji tudi vem, da vsakršno pisanje za specifičen časopis ni objavljivo (to velja sicer za ves tisk), na koncu naj pribijem, da je svoboda pisanja pač svoboda na vrhvi - kar bi ne smelo biti. Gola namernost je včasih kaj hudo sporna. V Novi glas pa naj tako kot doslej pišejo dobra peresa in predvsem ljudje, ki prisrežejo na naš jezik.

Mislím, da je enakega mnenja tudi moj "stari" prijatelj in urednik dr. Legiša. Hvala Ti, Drago, za ponujeno možnost današnjega razgovora.

SLOVENSKA SKUPNOST POTRjuje KANDIDATA

OB ROBU ZAŠČITNEGA ZAKONA

NAJ SE UPOŠTEVAJO RUTELLIJEVI KRITERIJI

Četrtnke seje vsedravnih predstavnikov leve sredine z deželno politično stvarnostjo - seja je bila v Rimu - se je v imenu SSK udeležil njen deželni podtajnik Damijan Terpin. Prejšnjo soboto se je na ta račun sestala deželno tajništvo.

Na dnevnem redu je bila le ena točka, in sicer kočljiva politična scena, ki je nastala po zastopu pri pogajanjih na goriški pokrajinski ravni Marjetice glede kandidata, ki naj bi predstavljala omenjeno politično opcijo v drugem senatnem okrožju.

SSK ponovno potrjuje svojo kandidaturu števčarskega župana in predsednika briške Gorske skupnosti Hadrijana Corsija, ki uživa ugled in odobravanje tudi pri drugih silah leve sredine zaradi nesporne kvalitete, s katero se lahko kandidat ponaša. Omenjena kvaliteta kandidatov je tudi v skladu s kriteriji izbire leve sredine, ki jih je predložil Francesco Rutelli in potrdil Piero Fassino na številnih srečanjih prejšnji teden v naši deželi.

Gre dejansko za to, da se pri izbiri kandidatov, v našem primeru v drugem senatnem okrožju, postavljajo v ospredje potrebni rekviziti, in sicer, koliko je kandidat poznan v volilnem okrožju in posledično koliko

konsenza lahko uživa pri volivcih tržaške, goriške in videmske pokrajine.

Neizpodbitno je, da Hadrijan Corsi ustreza vsem potrebnim rekvizitom, saj se lahko ponaša z večdesetletno izkušnjo v krajevni upravi in s priznanimi podjetniškimi sposobnostmi, ki jih dokazuje z dejavnostmi, ki so prisotne ne le na deželni, temveč tudi v različnih stvarnostih nekdanje Jugoslavije in na splošno balkanskega položaja, katerega je tudi velik poznavalec.

Zaradi vloge, ki jo bo lahko naša dežela odigrala v bližnji prihodnosti ob širitvi Evropske zveze proti vzhodu, in zato da bi lahko naša dežela izkoristila vse možnosti in razvojne perspektive, je bistvene važnosti, da izvoljeni predstavniki iz naše dežele lahko parlamentu neposredno posredujejo potrebe deželnih ekonomskih stvarnosti.

Slovenska skupnost poziva zato levsredinske sile k resnemu soočanju o kakovosti predstavljanih imen ter k izbiri najboljših možnih kandidatov s kriteriji, ki naj gredo mimo strankarske pripadnosti ter tako jamčijo levi sredini najboljši možni rezultat.

Illy docet.

KAJ PA JE SLOVENCEV TREBA BILO...

ALOJZ TUL

Doslej so nas učili, da je eden od razlogov za obstoj dveh vej parlamenta, se pravi poslanske zbornice in senata, ta, da gredo zakoni skozi dvojno rešeto, kjer naj bi zadnji tehtno besedo povedali senatorji kot starejše in preudarne osebe, saj je pogoj za njihovo izvoljivost starost vsaj 40 let, medtem ko je za poslance 25 let.

Senator Zelenih Pettinato pa je pred kratkim postavil na glavo gornjo predpostavko. Po končnem izglasovanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji minulega 14. februarja se je v razgovoru s časnikarjem dnevnika *La Repubblica* glasno razburjal, odhajajoč iz senatne palače: "Kaj pa je Slovencev treba bilo, še oni so manjkali. Za odobritev nekaj lir podpore pet odstot-

kom prebivalstva na Tržaškem smo izgubili osem dragocenih dni v boju proti osamljenemu obstrukcionizmu senatorja Camberja. Koliko zakonov bi lahko odobrili v osmih dneh! Rad bi se spoprijel s tistim, ki je spravil na dnevi red podpore Slovincem".

Časnikar Sebastiano Messina je gornje Pettinatove izjave z vidnim poudarkom objavil v Repubblici dne 8. marca, že naslednji dan pa jih je primerno komentiral Primorski dnevnik.

Vse to bi lahko tudi prezrli, ker gre za odslakavo površnosti širše italijanske politične in kulturne javnosti do vprašanja po-

sebnih družbenih skupnosti, ki jim pravimo narodne ali jezikovne manjšine. Toda 16. marca smo v Primorskem dnevniku lahko prebrali neke vrste zagovor samega senatorja Pettinata, ki med drugim pravi, da njegovih izjav v Repubblici ne bi smeli jemati preveč resno, ker da gre za časnikarski način pisanja.

Vsekakor se senator Pettinato ne opravičuje za dane izjave. Zato žal ugotavljam, da tudi po objavi "zagovora" ostaja njegovo ravnanje neresno in za slovensko manjšino žaljivo.

KRATKE

OBUBOŽANI URAN "OPROŠČEN"

Posebna komisija znanstvenikov, ki je po nalogu italijanskega obrambnega ministra proučevala t.i. "balkanski sindrom", je po večmesečnem delu objavila poročilo, iz katerega izhaja, da izstrelki, ojačeni z osiromašenim uranom, ne povzročajo rakastih obolenj. Med vojaki, ki so sodelovali pri vojaških operacijah v Bosni in na Kosovu, je število primerov rakastih obolenj sorazmerno manjše od vsedravnega povprečja.

VIHARJI V VRHOVIH RAI-A

Po posredovanjih predsednikov obeh zakonodajnih zborov Mancina in Violanteja sta oba člana upravnega sveta

RAI, ki sta odstopila v znak protesta zaradi znane oddaje *Satyricon* po drugem televizijskem omrežju, svoj odstop začasno preklcala. Predsednik upravnega sveta Zaccaria pa je potrdil, da ne namerava odstopiti do konca mandata, ki mu bo potekel prihodnje leto. Sprejel pa je predlog predsednikov senata in poslanske zbornice, naj pristojna parlamentarna komisija pripravi nov pravilnik o izvajanju zakona o t.i. "par condicio", kar pomeni, da imajo vse politične opcije na televizijskih zaslonih in po radijskih valovih ustanove RAI "enake možnosti" izražanja svojih pogledov na politično, gospodarsko in družbeno življenje. Nad oddajo *Satyricon* se

je namreč hudo spotaknil celotni "Dom svoboščin", češ da je šlo v resnici za grobo in lažljivo volilno propagando proti kandidatu za novega predsednika vlade Berlusconi.

RADIO VATIKAN NA ZATOŽNI KLOPI

Minister za okolje Bordon je zagrozil, da bo odredil, naj se izklopi električni tok antenam vatikanskega radija v okolici Rima, če uprava omenjenega radija ne bo v 14 dneh poskrbela, da se jakost magnetnega polja ne zmanjša na raven, ki jo dovoljuje italijanska zakonodaja. Minister pravi, da na območju v bližini radijskih anten živi kakih 100 tisoč ljudi. Primerov rakastih obolenj pri otrocih pa naj bi bilo šestkrat več od vsedravnega povprečja. To naj bi povzročila prevelika jakost magnetnih polj, katerih sevanja povzročajo krvnega raka pri otrocih. Zanimivo je, da je bila že pred meseci ustanovljena posebna komisija, v kateri so predstavniki obeh prizadetih strani, a po petih mesecih še ni izoblikovala predloga sporazuma, ki bi zadovoljeval obe strani. Da je minister javno in po državni televiziji zagrozil z odklopitvijo električnega toka, gotovo ni v skladu z diplomatsko prakso, ki ureja odnose med suverenima državama. To je tudi poudaril glasnik Sv. sedeža. Po drugi strani smo po prav isti televiziji slišali župnika s prizadetega območja, ki je nekajkrat naglasil, da je v tej zadevi "na strani ljudstva".

3

ČETRTEK,
22. MARCA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

4. POSTNA NEDELJA

*"Izraelovi sinovi... so ... obhajali pasho na jerihonski planjavi." (Joz 5, 10)**"Iskal sem Gospoda in me je uslišal, vseh mojih strahov me je rešil." (Ps 34, 5)**"Iz njega, ki ni poznal greha, je za nas naredil greh." (2 Kor 5, 21)**"Ta sprejema grešnike in je z njimi." (Lk 15, 2)*

Kako težko je razumeti Boga, ki zahteva od nas brezpogojno ljubezen do sočloveka! Očita nam: "Moje misli niso vaše misli" (Iz 55, 8). In: "Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna, moje ljudstvo ne razume" (Iz 1, 3): "Če so vaši grehi rdeči kakor škrlat, bodo beli kakor sneg, če so rdeči kakor bagrenina, bodo beli kakor volna" (Iz 1, 18). Boga namreč ne pogojuje greh, čeprav velik in silen, marveč ga vodita usmiljenje in ljubezen. Zato lahko ukazuje: "Tolažite, tolažite moje ljudstvo" (Iz 40, 1).

Mi pa obratno smo prej podobni starejšemu bratu v priliki o izgubljenem sinu (na sliki), ki ne razume očetove ljubezni in veselja nad sinom, katerega spoved in kesanje kratkoma presliši, kajti služabnikom velevala: "Brž prinesite najboljšo oblečilo in ga oblecite! Dajte mu prstan na roko in sandale na noge! Pripeljite pitano tele in ga zakoljite ter jejmo in se veselimo! Ta moj sin je bil namreč mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je najden" (Lk 15, 22-24). Starejši sin pa bruhne iz sebe vso svojo jezo nad oživljenim duhovno in moralno mrtvim bratom. Oče pa vztraja: "Otrok, ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tvoje. Poveseliti in vzradostiti pa se je bilo treba, ker je bil ta, tvoj brat, mrtev in je oživel, ker je bil izgubljen in je najden" (Lk 15, 31-32).

Poleti 1980 nam je pisal znani misijonar Fr. von Tattenbach iz Guatemale, da nas je seznanil s svojim načinom dela za oznanjevanje božjega kraljestva, namreč z dvigom človeškega dostojanstva indijancev Ayopaya s šolanjem za vsestransko neodvisnost od raznih velesil in interesnih držav in njihovih pritiskov. Združiti je želel njihovo ljubezen do rojakov z zdravim ponosom za svobodo. Obenem pa je sam odkrival podlago, temelje njihovega človečanstva, t.j. brezmejno ljubezen do življenja, ker npr. ne poznajo splava in so tako rahločutni, da kljub zelo skromnemu preživljanju celo hišna muca dobi svojo dnevno skodelico mleka.

Večkrat beremo o pohujanju vernih ljudi, ker protestirajo proti odprtju domov za odvisnike od mamil ipd. v njihovi bližini ali sploh kjerkoli.

Mi vsi namreč kaj hitro postanemo ali se izkažemo kot sebični, vase zaprti, smo slepi in gluhi na stisko sočloveka.

Zaradi tega potrebujemo postni čas, da se obrnemo, spreobrnemo k Bogu in njegovemu usmiljenju, njegovi ljubezni. Se posebej tedaj, ko nas napade skušnjava, ki bi nas rada uspavala v samozadostnost in lagodnost tega sveta. Zato poslušajmo božji glas, ki opominja: "Človek v sijaju se ne sme uspavati, podoben je živalim, ki poginejo" (Ps 49, 13.21): Kakor ovce jih ženejo v podzemlje" (Ps 49, 15).

Ker pa je Bog sam izkusil podzemlje, smrt, grob ali jama, daje v usta psalmista besede: "Moje življenje je prispelo do podzemlja. Prištet sem med tiste, ki se pogrezajo v jama... Med mrtve pripuščen, sem kakor prebodei, ki ležijo v grobu... Položil si me v spodnjo jama" (Ps 88, 4-7).

Oče torej doživlja skrajno stisko izgubljenega sina. Zato se tembolj veseli sinovega življenja. Starejšemu sinu pa ponovi potrebo po veselju zaradi oživitve mrtvega sina oz. brata.

Pri obuditvi Lazarja in tudi pri drugih, ki jih je Jezus, čeprav le za nekaj časa, zopet obudil v življenje, vnaprej oznanja veličastnost vstajenja tudi telesa, celega človeka, katerega podoba in porok je njegovo vstajenje iz groba.

Duhovnik je pred leti prosil zaporne oblasti za obisk osebe, ki so jo pripravili zaradi umora. Ker pa ni dobil potrebnega dovoljenja, ji je napisal pismo tolažbe. Odgovor jetnika je med drugim podčrtal, da se počuti, kot da bi bil živ pokopan v grobu. Zato je občutil osvoboditev po prestani kazni kakor doživetje novega rojstva: eno samo veselje. To pa je tembolj doživeto, če ga spremlja vera. Sv. Pavel nam piše: "Če je torej kdo v Kristusu, je nova stvaritev. Staro je minilo. Glejte, nastalo je novo. Vse je od Boga, ki nas je po Kristusu spravil s seboj, nam pa naložil službo sprave" (2 Kor 5, 17-18).

Ker si nekateri ne odpustijo žalitev in grehov, se moramo obračati na Kriznana: On je živi zgled preklestva in sovraštva od Boga med ljudmi, ki pa vse premaguje s tihim trpljenjem in umiranjem, a je obenem spodbuda za spravo z Bogom in sočlovekom, da lahko uidemo pogubi in večni smrti.

"Eden mora začeti s popuščanjem in odpuščanjem", je trdil možakar, ko je pogovor nanesel na zakonsko ločitev, "sicer ne bo prišlo do sprave".

Treba je "prekoračiti Jordan", ki nas loči od popotovanja skozi puščavo stare grešnosti. Psalmist nas vabi, naj zato slavimo Gospoda, ki "me je uslišal, vseh mojih strahov me je rešil" (Ps 34, 5).

"Gospodovo oznanjenje" naj blagoslovi prehod na poletni čas.

PAPEŽEVE BESEDE OB PRAZNIKU SV. JOŽEFA V VATIKANU

SVETI OČE: "POSVOJO OČETA NA JUGU SVETA!"

JURIJ PALJK

Sveti oče je v nedeljo, 18. t.m., nagovoril zbrane na Trgu sv. Petra pri že tradicionalni molitvi angelskega češčenja. Tokrat se je zaustavil pri prazniku sv. Jožefa, ki je bil dan kasneje, v ponedeljek, 19. t.m.

Papež Wojtyła je po molitvi spregovoril pomembne besede, saj je dejal, da mora biti sv. Jožef vsem v razvitem in bogatem svetu za zgled, kajti sv. Jožef "je živel v službi svoje neveste in Božjega Sina". Dodal je: "Kako dragocena je 'šola' iz Nazareta za sodobnega človeka, človeka, ki je pod vplivom sedanje kulture, ki večkrat slavi predvsem uspeh in zunanost, avtonomijo človeka in zmotno predstavo o svobodi posameznika. Zato na glas trdim, da se je danes še kako potrebno povrniti k vrednotam enostavnosti, preprostosti in ubogljivosti, spoštovanja in ljubeznivega iskanja božje volje."

Papež je torej postavil sv. Jožefa za zgled današnjim očetu, ki naj skrbijo za svoje družine, za svoje žene in otroke. Prav zato je tudi z veseljem podprl pobudo, ki nosi zgovoren naslov *Posvoji očeta na jugu sveta*! Gre za pobudo, ki jo organizirajo dobrotelne ustanove in je namenjena zbiranju pomoči za očete - glave družin v nerazvitem svetu, predvsem za vse tiste, ki so izgubili službo in ne

najdejo dostojnega ter plačane dela. Mednarodna solidarna akcija ima namen poiskati sredstva za tiste očete družin v nerazvitem svetu, ki so ostali brez zaposlitve in zato ne morejo skrbeti za svojo družino. V ta namen mora vsak podpisnik akcije zbrati petsto tisoč lir, toliko denarja, kolikor bi ga povprečen oče v nerazvitem svetu, t.i. Tretjem in Četrtem svetu, zaslu-

žil v petih tednih dela. "Pozdravljam z veseljem to pobudo mednarodne solidarnosti," je dejal sv. oče in nadaljeval: "Pobude *Posvoji očeta*! sem izjemno vesel, ker je to nova oblika posvojitve na daljavo, ki prek misijonarjev zagotavlja dostojno delo očetom družin najbolj revnih dežel na svetu... Iz srca blagoslovim to pobudo, ker pomaga družinam, da ostanejo enot-

ne in trdne, in pomaga pri graditvi bolj solidarnega in bratskega sveta!" je še vzkliknil. Denarna pomoč solidarnostne pobude pomaga družinam, da ostanejo povezane predvsem tako, da jim nudi podporo za čas, ko družinski oče ne dobi dela. Zbran denar bo služil tudi temu, da se revni očetje iz nerazvitih dežel ne bodo preseljevali v bogatejše iskat delo. Sicer pa lahko vsakdo o tem zve kaj več na internetu (www.micropoject.org/adottaun.htm).

Sveti oče je že večkrat prenetil tako vernike kot ves svet z javnimi podporami raznih pobud. Prav ob lanskoletnem praznovanju Božiča in Novega leta je nagovoril vernike in tudi druge ljudi, naj se še sami pridružijo solidarnostni pobudi. Dodaj še en prostor k obloženim mizi, ki so jo najprej pripravili v milanski nadškofiji. Šlo je za preprosto, a zelo odmevno in lepo solidarnostno gesto, ki je bila v tem, da je vsaka družina povabila na praznično kosilo ali večerjo še nekoga, ki ni deležen današnjega blagostanja, pa naj gre za ljudi iz Tretjega sveta ali pa za revne ljudi iz naše srede. Tudi takrat je sveti oče javno pohvalil to gesto in šel sam še dlje, saj se je tudi sam udeležil skromnega kosila z najrevnejšimi v Rimu, kosila, ki so ga pripravili prostovoljci raznih dobrotelnih organizacij.

JUP

VPIS V ŠKOFIJSKO GIMNAZIJU VIPAVA NARAŠČA

NE PRELAHKA NE PRETEŽKA...

JAMSTVO KAKOVOSTI

DESET ZLATIH PRAVIL ZA OČETE

Z izgradnjo sodobne gimnazijske stavbe so bili na škofijski gimnaziji Vipava dani bistveno boljši pogoji uresničevanja dobro zastavljenih programov. Obenem pa tudi možnost vpisa bistveno večjemu številu dijakov iz Koprške škofije. Zaradi dobrih sodobnih vzgojnih, socioloških in učnih pristopov tudi rezultati nadaljnje študija spodbujajo k skokovitemu naraščanju zanimanja za to gimnazijo.

Na roditeljskem sestanku so pedagogi, ob običajnih podatkih, pripravili tudi predavanje o kulturi medsebojnega komuniciranja med starši in otroki. Zlasti o prizadevanjih za dialog spoštljivega medsebojnega poslušanja. Uspeh te ocenjevalne konference je nekaj čez 75-odstoten, kar je sicer manj kot v prvi, vendar beležijo takšno nihanje tudi sicer, potem pa se kaže proti koncu leta zopet večja motiviranost za dober učni rezultat.

Da bi omogočili šolanje tudi dijakinjam in dijakom iz bolj oddaljenih krajev, obnavljajo in večajo dijaški dom. Letos obiskuje gimnazijo v sedmih oddelkih stodvaindevetdeset dijakinj in dijakov. Zaradi velikega povpraševanja pa narekujejo še odprtje enega ali dveh oddelkov, kar naj bi omogočilo šolanje skupno dvesto petdesetim dijakom. To bo mogoče s povečanjem kapacitet dijaškega doma od sedanjih devetintridesetih, na okoli šestdeset. Seveda pričakujejo, da bo šolsko ministrstvo odobrilo še tretji paralelni razred. Interesentov naj bi bilo letos zopet za okoli trideset odstotkov več kot lani. Že ob ustanovitvi je bilo slišati, da ta gimnazija nima namena bistveno večati svojih kapacitet, ampak se razvijati zlasti vsebinsko in držati visok nivo šolske in izvenšolske izobrazbene ter vzgojne ponudbe.

MM

Tik pred praznikom sv. Jožefa, na dan torej, ko v Italiji praznujejo vsi očetje, je Italijanski inštitut za proučevanje vloge očeta objavil tako imenovana zlati pravila, ki bi se jih moral držati vsak oče, če hoče, da se bo najbolj približal idealnemu liku očeta.

Pravila, ki so jih navedli deset, lahko bi jih sicer še več, a so povedali, da bi bilo na svetu veliko drugače že, če bi se očetje držali teh desetih pravil.

In kaj bi torej moral početi vsak oče, da bi bil zgleden in veljaven?

Oče se ne sme nikdar ukvarjati z vprašanjem, če bo sam dovolj dober oče, če "bo idealen oče".

Vsak dober oče se je pripravljeno odreči delu časa, ki ga sicer rabi za vsakdanje delo ali pa za prosti čas, in ta čas posveti svojim otrokom.

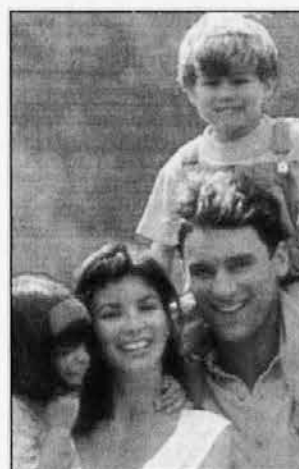
Oče vedno otrokom dobro opraviči in upraviči vsako preprovo.

Oče vedno skrbi, da opravi razna dela skupaj s svojimi otroki.

Družinski oče pomaga pri domačih opravilih, a obenem pazi, da se njegova vloga v družini ne bi sprevrgla.

Oče se ne sramuje pokazati v družinskem krogu nežnosti, a je obenem tudi odločen in zna otrokom tudi ukazati.

Oče vedno drži dano besedo.

Nikdar se oče zaradi lastne živčnosti ne znaša nad otroki.

Oče tudi nikdar ne tepe otrok! (Razen v izjemnih primerih...)

Dober oče tudi nikdar ne uči svojih otrok ničesar takega, česar tudi že sam sicer ne počne!

Deset navidez lahkih pravil za to, da še sami postanete zgleden oče, je torej tu. Če se vam zdijo preveč enostavna, malce premislite lastno življenje; po temeljitem razmisleku tako enostavna morda le ne bodo. Če pa se vam zdijo pretežka, da bi jih sami skušali prenesti v vsakdanjo prakso, ne bodite preveč zamorjeni in niti zaskrbljeni, saj je vendar zelo jasno prvo pravilo!

ZUT

LJUBLJANA / PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA PREVODA MONOGRAFIJE O PAPEŽEVI KAPELI

"POLJUBITI ZEMLJO, TUDI TO JE BOGOSLUŽJE!"

JURIJ PALJK

V Ljubljani so na praznik sv. Jožefa, 19. t.m., v cerkvi sv. Jožefa, ki jo krasí imeniten Plečnikov prezbitarij, priredili slovesno bogoslužje v čast zavetniku delavcev in očetov. Po maši pa je bilo v nabito polni cerkvi izjemno slovesno, saj je založba Družina predstavila slovenski prevod knjige *Kapela Odrašenikove matere papeža Janeza Pavla II.*, velike monografske in bogato ilustrirane knjige o izjemnem umetniškem delu p. Marka Ivana Rupnika v vatikanski zasebni papeževi kapeli.

Mašno daritev je ob somasovanju lepega števila duhovnikov daroval ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki je pred mašo kratko spregovoril o pomenu svetega Jožefa danes, ko je s sveto preprostostjo in tiho zvestobo še vedno lahko svetel zgled delavnosti, poštenja in preprostega, a zato nič manj polnega in bogatega življenja.

Med slovesno mašo je bilo ljudsko petje, kar je bogoslužju dalo poseben čar. Dr. Rode je tudi pridigal, njegove misli objavljamo posebej.

Slovesnega bogoslužja in lepe predstavitve zajetne knjige se je udeležilo veliko število cerkvenih dostojanstvenikov. Prisotni so bili apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Edmund Farhat, koprski škof msgr. Metod Piriš, ljubljanski

pomožni škof msgr. Andrej Glavan, predstojnik Družbe Jezusove v Sloveniji p. provincial Lojze Cvikl, vrsta profesorjev na Teološki fakulteti in številni duhovniki iz vse Slovenije; goriško nadškofijo, v kateri je dalj časa deloval p. Rupnik, je zastopal generalni vikar za Slovence msgr. Oskar Simčič. Bilo je prisotnih tudi izjemno število predstavnikov slovenskega kulturnega sveta, med njimi vrsta akademikov, slikarjev, minister za kmetijstvo Republike Slovenije in predsednik Slovenske ljudske stranke Franc But. Predvsem pa sta bila maša in kulturno srečanje doživeta zaradi izjemnega števila ljudi vseh poklicev in vseh starosti.

Po maši je knjigi na pot kot prvi spregovoril direktor založbe Družina dr. Janez Gril, ki je najprej pozdravil patra Rupnika in takoj nato ugledne goste ter navedel nekaj tehničnih podatkov o lepi knjigi, ki jo je založila Družina, natisnila pa Vatikanska tiskarna. Dr. Raško Vodeb je poskrbel za lep prevod v slovenski jezik; slovenski izvod knjige, ki je že izšla v več svetovnih jezikih, pa vsebuje poleg skoraj stoddostno verodostojnih reprodukcij Rupnikovih mozaikov iz vatičanske kapele Odrašenikove matere in prevodov italijanskih zapisov tudi predgovor slovenskega metropolita dr. Franca Rode, zapis mag. Boža Rustje

in likovnega kritika dr. Milčka Komelja, ki se je tudi udeležil knjižne predstavitve v cerkvi sv. Jožefa. Vsem sodelavcem, ki so dodali svoj doprinos za lepo slovensko izdajo knjige o umetniških delih v vatikanski kapeli, za katera je p. Rupnik lansko leto prejel najvišje državno odlikovanje na področju kulture v Sloveniji, Prešernovo nagrado, se je dr. Gril iskreno zahvalil in zaprosil predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Franceta Bernika, da poslušalcem knjigo predstavi. Poseg dr. Bernika objavljamo v celoti na kulturnih straneh našega tednika.

Po predstavitvi knjige je stopil k mikrofону p. Marko Rupnik, ki je spregovoril o bogoslužni umetnosti in o bogoslužju samem na nevsakdanji in pronicljiv način. Že takoj v začetku je dejal, da je čiščenje temelj človeške bistva in seveda tudi bogoslužne umetnosti, kar lahko razberemo že iz pravadne zgodovine človeka, ko je človek prvič postavil kamen, darovalno mizo-oltar in se poklonil višjim silam, kajti "človek se ne more otrestiti svoje telesnosti, a tudi ne bogoslužnosti", je povedal p. Rupnik, ki se je sicer v svojem razmišljanju veliko opiral predvsem na velike ruske mislece in teologe. "Človek ne more biti in tudi nikdar ni mogel biti vase zaprt; zato čiščenje, odpiranje samega sebe drugemu in v končni instanci odpiranje Bogu; zato odpiranje, ki je po mnenju največjega slovenskega teologa Truhlarja radikalno priznavanje drugega in Absolutnega," je dejal pater Rupnik, ki je takoj zatem nadaljeval z mislijo, da človek od samih začetkov priznava ekstazo, gre "ven iz sebe". Citiral je Florenskega, ki je besedo kultura razlagal kot izpeljanko iz kulta, čiščenja in zato: "Nobenega pravega čiščenja ni, če človek ne vidi drugega!" Nadaljeval je z mislijo Solovjova, ki ugotavlja, da je na svetu ogromno trpljenja predvsem zato, ker je človek trdno prepričan, da se bo sam rešil. A kristjani častimo Boga, ki svojemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je poslal med nas, ga je nam dal in "to je čiščenje obličja in obličij, ki temelji na priznanju Boga-človeka, kar pomeni, da to pomeni priznanje drug drugega in prav skozi Boga spoznamo drugega." Nadalje se je p. Rupnik zaustavil pri dejstvu, da je krščansko bogoslužje v najgloblji srži askaza, smrt človekove samovolje.

"Včasih se je reklo: Mors tua vita mea, danes pa velja Kristusovo načelo, saj je Božji sin dejal: 'Moja smrt je tvoje življenje!' Zato je res, da človek spozna samega sebe sredi drugih in ne pred ogledalom ali pred knjigo!" Človek je torej Bogu odprt in šele v tej dimenziji pravi človek, bolj človeški in tudi bolj božji. P. Rupnik se je vprašal, koliko gorja je na svetu samo zato, ker je človek trdno prepričan v svoj prav in bi v ta prav rad druge prepričal.

Tako ikona vnaprej izraža zadnje preobražanje človeka: človek ustvarjen po Božji podobi, najde v Kristusu svoj pravi obraz. V svetlobi Kristusovega obraza, na obrazu Božje Matere in svetnikov se odstira večnost. V tem zaprtjem in neprosojnem svetu je ikona kot odprtina v večnost, preboj v transcendenso. Njena lepota razkriva skrivnost resničnega človeškega obraza. V tem je njena vrednost, njen globoki pomen in njeno trajno sporočilo. To je smisel ikone. In tak je tudi smisel umetnosti p. Marka Rupnika.

cu zgodovine. To je dramatični čas boja proti vsemu, kar omdružuje človeka in svet. Ko umetnik izraža ta svet, ki se izmika svetlobi, ko upodablja trpljenje in smrt, ki sta še navzoča kot posledica greha, je vendar njegova umetnost ožarjena z upanjem na novo nebo in novo zemljo, kjer bosta človek in stvarstvo odeta v Božjo slavo.

Razodetje nam zagotavlja, da se bo, potem ko bo prešla podoba tega sveta, pojavil nov svet. Dotlej vemo, da niti stvari niti mi sami nismo to, kar bi mo-

rali biti. Noben človek se ne sprizajni s tem, kar je, kajti "človek neskončno presega človeka", kot pravi Pascal. Toda ne more se preseči s svojimi lastnimi napori. Absolutna prihodnost, brezmejna sreča, neizmerna radost - vse to je lahko samo dar ob Boga. O tej prihodnosti, sreči in radosti govori umetnost kot o obljubi. Zato je vsaka pristna umetnina napoved poslednje dovršitve. V bistvu je eshatološka.

Taka je predvsem umetnost ikon. Iz njih veje svetloba drugega sveta. Te hierarhične oblike, zatopljene v molitev, ožarja drugačna svetloba.

Bog, ki biva v nedostopni svetlobi, je z ulovečenjem svojega Sina postal viden našim očem. On je Božja ikona, ki jo Cerkev ohranja v ljubečem spominu in jo upodablja krščanska umetnost.

Tako ikona vnaprej izraža zadnje preobražanje človeka: človek ustvarjen po Božji podobi, najde v Kristusu svoj pravi obraz. V svetlobi Kristusovega obraza, na obrazu Božje Matere in svetnikov se odstira večnost.

V tem zaprtjem in neprosojnem svetu je ikona kot odprtina v večnost, preboj v transcendenso. Njena lepota razkriva skrivnost resničnega človeškega obraza. V tem je njena vrednost, njen globoki pomen in njeno trajno sporočilo.

To je smisel ikone. In tak je tudi smisel umetnosti p. Marka Rupnika.

SVETNIK TEDNA

23. MARCA

SILVESTER ČUK

JOŽEF ORIOLO,
DUHOVNIK

"Čim več človek zahteva od samega sebe, tem bolj uspešno izžareva v okolico." Ta misel francoskega pisatelja Daniela Ropsa v polni meri velja za svetniškega duhovnika Jožefa Oriola, apostola Barcelone. Do samega sebe je bil skrajno zahteven, za naše pojme nerazumljivo trd, toda kamor koli je prišel, so ga ljudje pozdravljali z ljubeznijo in velikim spoštovanjem. Njegovo od mnogih postov sestradano in blede obličje je kar žarelo. V njegovi blizini so ljudje čutili navzočnost svetega. To je potrjeval tudi Bog, ki je po njegovih rokah delal čudeže. V mestu Barceloni, ki ga slavi kot svojega apostola, se je Jožef Oriol tudi rodil 23. 11. 1650. Njegov oče je bil tkalec svile in je umrl, ko je bilo Jožefu komaj šest let. Mati se je znova poročila s čevljarjem, ki je bil blag človek in je pastorka ljubil kot lastnega otroka. Jožefa je dal v šolo duhovnikom, kjer je lepo napredoval ne le v znanju, temveč tudi v krepostih. Po očimovi smrti so ga podpirali dobrotniki, da je mogel na vseučilišču študirati bogoslovje. Študij je končal z doktoratom, ko mu je bilo komaj 23 let. Želel je postati duhovnik, da bi mogel delati za božjo čast in zveličanje duš. Želja se mu je izpolnila dve leti kasneje. Najprej je sprejel službo domačega učitelja v neki bogati družini, da je z dohodki podpiral mater. V tej službi je ostal devet let - do materine smrti. Poromal je v Rim na grobove apostolov in papež Inocenc XI. mu je podelil nadarbino (službo, povezano z dohodki iz nepremičnin) pri barcelonski cerkvi Sv. Marije "od Smreke". Junija 1687 je nastopil službo, ki jo je vestno opravljal do smrti.

Veliko skrb je posvečal bolnikom in revežem. Njegovi dohodki so bili tolikšni, da bi si lahko privoščil lastno hišo, pa je raje stanoval v preprosti sobi kot podnajemnik. V njej ni imel niti postelje in je spal kar sede, sobe nikdar ni ogreval. Strogo se je postil. Pri vsej svoji strogosti do sebe pa ni bil godrnjav črnoglednež, temveč vedrega obraza, tako da so ga imenovali "veseli svetnik". Če je kdo vpriči njega hvalil njegovo svetost, je sklonil glavo in dejal: "Svetniki so v nebesih." Nikdar si ni privoščil počitka, a zdela se mu je, da še vse premalo dela. Po zgledu sv. Frančiška Ksaverija bi rad šel misijonar med nevernike, da bi tam umrl kot mučenec. Leta 1696 je res zapustil Barcelono ter se peš napotil v Rim, da bi od papeža dobil pooblastilo, da gre kot misijonar na Japonsko. Toda med potjo je zbolel. Mati Božja mu je v prikazni naročila, naj se vrne v Barcelono in tam misijonari. Ubogal jo je in se vrnil k prejšnjemu delu.

Ko je začutil, da se mu bliža konec, se je sklenil preseliti iz svoje skromne sobice na podstrežje hiše prijatelja. Tega je prosil, naj mu pripravi ležišče, na katerem bo umrl. Storil je tako in Jožef se je preselil. Kmalu je resno zbolel za pljučnico in legel v posteljo. Obiskovali so ga mnogi, ki so hoteli olajšati njegovo siromaštvo, pa je vse hvaležno odklonil. Z veliko pobožnostjo je prejel sveto popotnico. Preden je izdihnil, je prosil, da so mu dečki-pecvi zapeli svojo pesem Mati žalostna je stala, ki opeva bolečine žalostne Matere Božje, nato je z očmi, uprtimi v Krizanega, mimo izdihnil svojo dušo 23. 3. 1702. Njegov pogreb je bil kraljevski. Pokopali so ga v Marijini cerkvi, kjer je služboval. Za svetnika ga je razglasil papež Pij X. l. 1909.

V ORGANIZACIJI FORUMA ZA KULTURO

ZA CELOVITOST EVROPE

Za zaključek prvega ciklusa letošnjih predavanj je Forum za kulturo v Gorici pripravil za 30. in 31. marec poseben program, ki bo potekal pod skupnim naslovom *Za Evropo, ki diha z obema pljučnima kriloma*. To je moto, ki ga je papež Janez Pavel II. povzel po misli ruskega duhovnega pesnika Vjačeslava Ivanova, da bi z njim ponazoril svojo vizijo takšne združene Evrope, ki bi celostno vključevala tako zahodno kot vzhodnoevropsko krščansko duhovno in kulturno tradicijo, tako zahodne kot vzhodne narode in države.

Program bodo sestavljale tri točke, ki predstavljajo tri osrednje problematike, vezane na razmišljanje o Evropi v nakazni celostni perspektivi. V petek, 30. t.m., bo ob 20. uri v KC Lojze Bratuž najprej prišlo do izražanja vprašanje integracije jugovzhodne Evrope, o čemer je že govoril na prejšnjem predavanju heografski nadškof dr. Franc Perko. Posebnost večera bo predstavitev slovensko-italijanskega zbornika mednarodnega simpozija *Drugo Balkano*, ki je potekal v Gorici novembra 1999. Misli, ki so bile takrat izrečene in so sedaj natisnjene, kažejo na aktualnost ne samo z ozirom na še nepomirjeno stanje na Balkanu, ampak tudi že same po sebi,

saj nudijo bralcu celostno vizijo razlogov in perspektiv kriznega območja. Ob predstavitvi bo slovenski filozof Gorazd Kocijancič podal nekaj misli na temo *Kri in mišljenje*, zbornik pa bo predstavil ravnatelj foruma in urednik publikacije Damjan Hlede. Po tej predstavitvi bo predavanje, ki bo seglo v vprašanje problematičnega odnosa med evropsko integracijo in krščanstvom kot temeljem neke civilizacije, ki pozablja na korenine. Predaval bo pisatelj, esejist, prevajalec in priljubljen predavatelj mag. Vinko Ošlak. Naslov predavanja bo *Kršćanstvo in kultura nove Evrope*.

Tretja točka bo na sporedu v soboto, 31. marca, ob 20.30 v goriški stolnici, kjer bo potekala bizantinsko-slovanska liturgija sv. Janeza Zlatoustega, za katero bodo poskrbeli p. Germano Marani d.j. in bogoslovci Papeškega zavoda Russicum iz Rima. S tem večerom želi Forum na poseben način ovrednotiti vzhodno krščansko tradicijo z enim od njenih najzlahtnejših delov. Večer ne bo izzvenel kot navaden koncert vzhodne liturgične glasbe. Pozornost bo na bogoslužju, v katerem tako glasba kot molitev kliče k osebnim poglavitim in zrenju Skrivnosti.

5

ČETRTEK,
22. MARCA
2001

IVAN MARIJA ČOK V MREŽI PRIMORSKE USODE

ZAPLETENA RAZMERJA

Tako je naslov knjigi, katere avtor je mladi tržaški zgodovinar Gorazd Bajc in sodi v redno izdajo iz zbirke Društva TIGR Primorske, izšla pa je novembra lani v Kopru. Sestavek z naslovom "Knjigi o dr. Ivanu Mariji Čoku na pot" je izpod peresa prof. dr. Jožeta Pirjevca, izdajatelj Karlo Kocjančič pa je napisal uvodno besedo.

Starejši rod tržaških Slovencev, zlasti pa primorski emigranti v nekdanji Jugoslaviji, se prav gotovo spominjajo odvetnika, narodnega in političnega delavca ter organizatorja dr. Ivana Marije Čoka, ki izhaja iz ugledne slovenske družine iz Lonjerja. Umrli je tri leta po drugi svetovni vojni, dejansko v izgnanstvu v Združenih državah Amerike. S tem slovenskim primorskim izobražencem se je usoda prav zares kruto poigrala: potem ko je vse življenje posvetil svojemu primorskemu ljudstvu, ki ga je bil fašizem obsodil na narodno smrt, mu ni bilo dano, da bi lahko živel med svojimi ožjimi rojaki, če tudi je bil fašizem tudi po njegovi zaslugi poražen.

Dr. Ivan Marija Čok je leta 1911, ko mu je bilo 25 let, diplomiral iz prava na univerzi v Pragi, bil med drugim član jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci in nato v vodstvu političnega društva Edinost v Trstu. Zaradi fašističnega preganjanja se je umaknil v tedanjo Jugoslavijo ter kmalu postal ena vodilnih osebnosti emigrantov iz Primorske in Istre, ki so se odločno zavzemali za njuno priključitev Jugoslaviji. Zadeva seveda ni bila preprosta, saj za takšno rešitev ni bilo mnogo posluha v vodilnih beograjskih krogih, kar je delno veljalo tudi za Ljubljano. Dr. Čok je na začetku tridesetih let postal predsednik Zveze jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine in si predvsem prizadeval, da bi za svoj temeljni cilj pridobil čimveč vplivnih ljudi. Navezal je tudi stike s tajnimi službami nekaterih zahodnih držav, zlasti Anglije in Francije. Tik pred napadom sil "osi" na Jugoslavijo aprila leta 1941 je z britanskimi potnimi listinami skupno s prof. Ivanom Rudolfom zapustil ozemlje Jugoslavije in po krajšem bivanju v Turčiji prispel v Egipt. Z Rudolfom sta v sporazumu z jugoslovansko begunsko vlado in privoljenjem Angležev obiskovala razna taborišča italijanskih vojni ujetnikov ter skušala pridobiti Primorce in Istrane, naj bi vstopali v oddelke jugoslovanske kraljeve vojske oziroma v posebne enote za diverzantske ali obveščevalne dejavnosti na od sovražnika zasedenem ozemlju Jugoslavije, pri čemer sta prihajali v poštev tudi Primorska in Istra. To delo, pravzaprav nova-

čenje, je zatem opravljal predvsem Rudolf, medtem ko je Čok iz Egipta najprej odpotoval v Anglijo, kjer je bila tudi jugoslovanska begunska vlada, pot pa ga je zanesla tudi v ZDA, kjer je skušal predvsem izpodbijati delovanje italijanskih protifašističnih emigrantov, ki pa so, kar zadeva Primorsko in Istro, želeli ohraniti mejo med Italijo in Jugoslavijo, ki jo je bila začrtala rapalska pogodba iz leta 1920. Čok se je nato spet vrnil v London in nato v Egipt, kjer je pobliže spremljal razvoj dogodkov, saj so ti vodili v smer, ki je na začetku gotovo ni bil predvidel.

Zahodni zavezniki, predvsem Angleži in Amerikanci, so vedno bolj postajali pozorni na Titovo partizansko gibanje in čedalje bolj puščali v nemar jugoslovansko kraljevo vlado, kjer so bili prepri in preprički na dnevnem redu. Kot stvarjen politik je Čok goto-

vo takoj začutil, kam piha veter, in se začel ustrezno ravhati. Tako je vzel na znanje sporazum Tito-Šubašič (17. junija 1944) kot tudi dejstvo, da so zadnji zavezniški častniki za zvezo konec junija istega leta zapustili Mihajloviča. Na njegove odločitve je gotovo tudi vplivalo dejstvo, da je na zasedanju AVNOJ-a septembra 1943 padla odločitev o priključitvi Primorske in Istre Jugoslaviji, kar je bil tudi njegov glavni politični cilj. Poleg tega so "trije veliki" v Teheranu sklenili podpreti Tita. Zanimivo je dalje, da je čedalje več vojakov jugoslovanske kraljeve vojske (bivši italijanski vojni ujetniki) odkrito zahtevalo, naj jih pošljejo v domovino, kjer bi se skupno s partizani bojevali za svobodo. To je bila predvsem posledica dejstva, da so si naši mladi ljudje želeli akcije in bili naveličani brezdelja in golega čakanja na razvoj dogodkov, ne glede na to, da so tudi vedeli, kako zavezniki podpirajo Tita. Ta čas tudi preneha izhajati glasilo "Bazovica", ki ga je od prve številke 30. septembra 1941 urejal prof. Ivan Rudolf. Proglas, naj se vojaki odločijo za sodelovanje s Titovimi partizani, je podpisal tudi dr. Čok, ga na pritisk begunske vlade kmalu preklical, a je vendar upal, da bo našel mesto v Šubašičevi vladi. Tako je gotovo zagrenjen dočkal konec vojne, se na svojo roko podal v Beograd, bil sicer določen za člana jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu, a je kmalu iz Ljubljane prišla prepoved. Vrnil se je v rojstni Trst, odprl odvetniško pisarno, a kmalu spoznal, da je dejansko tujec v rojstnem mestu. Leta 1948 je odpotoval v ZDA, kjer je 17. junija umrl za srčno kapjo. Bilo mu je 62 let.

Priznati je treba, da se je Gorazd Bajc lotil zahtevnega dela, ki od pisca zahteva dobro poznavanje širšega zgodovinskega konteksta, sredi katerega se je znašel slovenski tržaški izobraženec po prvi svetovni vojni. V ta namen bi seveda potreboval tudi več virov, kot jih je imel na razpolago. Zaradi tega bi bilo zaželeno, da bi se še kdo lotil iste teme. Kot je vse hvale vredna pobuda Društva TIGR Primorske, moramo priznati, da smo naravnost osupli, ko smo brali, kar je napisal izdajatelj Kocjančič, da namreč ni prišlo do "načrtovane postavitve spominske plošče na Čokovi rojstni hiši v Lonjerju zaradi nekaterih nejasnih pogledov med vaščani ali zadržkov do te osebnosti". To vsekakor ze meji na kulturno sramoto, ki bi jo morali čimprej odpraviti.

DL

DR. BORIS PATERNU: PESMI IN PISMA FRANCETA PREŠERNA

PREPRIČLJIVO O PREŠERNU!

JURIJ PALJK

V nizu knjig, ki so konec lanskega leta izšle Prešernu v čast in ljubiteljem njegove poezije v veselje, ima gotovo posebno mesto knjiga z naslovom *Pesmi in pisma Franceta Prešerna*, ki jo je uredil in ji spremno besedo ter razlage in opombe napisal akademik in eden največjih poznavalcev dr. Prešerna univ. prof. dr. Boris Paternu.

Izjemno lepo oblikovana knjiga - likovno in grafično jo je prepričljivo, bogato in sodobno uredila Meta Skrabar - je izšla v zbirki Klasje pri založbi DZS v Ljubljani. Knjiga je trdo vezana, a tako nekrhavo lepa in tiskana na plemenitem papirju, da kar kliče bralca, da seže po njej.

O akademiku Paternu bi stežka rekli kaj novega, saj gre za enega največjih prešernoslovcev, kar jih imamo na Slovenskem, in zato je na zavihku lepe knjige urednik zbirke več kot upravičeno zapisal, da je dr. Boris Paternu "literarni zgodovinar in teoretik, ki je velik del svojih raziskav posvetil Prešernovemu pesniškemu delu. V prešernoslovje je vnesel nove poglede in dognanja, utemeljena na opazovalnih metodah moderne literarne vede, še posebej tistih njenih tokov, ki omogočajo močnejše prodore v duhovni in estetski ustroj pesniškega dela, vendar ob upoštevanju osebnostnega in zgodovinskega zaledja pojavov ter njihove vpetosti v širšo literarno kulturo."

Paternu je napisal niz temeljnih razprav o Prešernu in njegovem pesniškem opusu, med njimi omenimo vsaj knjižne monografije *France Prešeren in njegovo pesniško delo*, ki so izšle konec sedemdesetih let, kot prvo odmevnejšo razpravo o Prešernovem pesniškem delu pa velja omeniti esej *Problem katarze v Prešernovem Pevcu*, ki ga je dr. Paternu objavil leta 1960, in še danes velja za eno od temeljnih razprav o tej lepi in globoki Prešernovi pesmi. Sicer pa je dr. Paternu objavil zajeten niz razprav, zapisov, spremnih besed in opomb Prešernovim poezijam, tudi v tistih knjigah, ki so največjega slovenskega poeta predstavile tujim bralcem v njihovem jeziku. Leta 1999 je naša Goriška Mohorjeva družba izdala Paternuovo temeljno delo o Francetu Prešernu in njegovem delu v italijanskem jeziku, in sicer z naslovom *France Prešeren, poeta sloveno 1800-1849*. Knjiga je tudi prvi obsežen in strokovno podkovan pregled Prešer-

novega dela v italijanskem jeziku. Med važnejšimi deli, ki jih je dr. Paternu pripravil za knjižno objavo, omenimo vsaj njegove *Pogleda na slovensko književnost*, izdajo dvojezične antologije sodobne slovenske lirike *Na zeleni strehi sveta* v slovenskem in nemškem jeziku, prav tako je za nemško izdajo pripravil izbor pesmi Edvarda Kocbeka pod naslovom *Aschenglut* in še in še bi lahko naštevali.

Pisanje dr. Paternu je na visoki strokovni ravni, a razumljivo tudi bralcu, ki se šele prvič srečuje z zahtevnejšim pisanjem, pri katerem morajo biti prisotne tudi literarno-teoretične razlage. To z veseljem poudarjamo predvsem zato, ker bo knjiga *Pesmi in pisma Franceta Prešerna* v zbirki Klasje dobrodošel pripomoček tako šolarju, dijaku kot tudi študentu ter tudi zahtevnejšemu ljubitelju Pesnikove poezije. Dr. Paternu namreč piše razumljivo, dostopno in poglodelno, z veliko ljubeznijo do pesnika in njegovih poezij, s srcem, če smemo za strokovnjaka tako zapisati. Tudi mu ne bomo delali krivice, če bomo zapisali, da smo veseli dejstva, da so tako njegova uvodna beseda, s katero umešča Prešerna v slovensko književnost, razlage in opombe, pregled Prešernovega življenja in dela, vzporednice k Prešernovemu življenju in delu, bibliografski podatki kot tudi teme razumljive in napisane v svežem, sočnem jeziku. Že povprečnega bralca bo presenetila velika poznavalska vnema, ki je prešernoslovцу omogočila, da je o Prešernovem delu zbral neizmerno veliko podatkov, o poezijah napisal nove razlage, podal primerjave in postregel tudi z vrsto podatkov, ki bralca vodijo in usmerjajo v poglobljen študij. Prav podatki, opombe, teme in same razlage posameznih pesmi so kot nalašč za vsakogar, ki bi rad pobliže spoznal razmere in čas, Pesnikovo čutenje in življenje, literarno in zgodovinsko umeščenost njegovega dela in še kaj, saj je dr. Paternu zares pripravil knjigo, ki jo je veselje imeti na najbližji knjižni polici.

Seveda je to knjiga, ki že zaradi umirjene lepote in dovršenosti samega tiska, lepote Prešernovih verzov in seveda zaradi bogatih vsebinskih, literarnozgodovinskih razlag dr. Borisa Paternu ne bo ležala osamljena na naši najljubši knjižni polici. To je knjiga, ki zasluži vso našo pozornost, saj jo bomo z veseljem večkrat jemali v roke.

PREJŠNJO SREDO V GLEDALIŠČU MIELA V TRSTU

RAZ/SELJENI "V DOMOVINI"

IVAN ŽERJAL

Peto srečanje v okviru projekta Raz/seljani, ki je potekalo prejšnjo sredo, 14. tm., v gledališču Miela v Trstu, je nosilo naslov *Razseljeni "v domovini"*. Prireditelji (zadruga Bonaventura-Gledališče Miela, Slovensko stalno gledališče ter oddelek za zgodovino in zgodovino umetnosti tržaške univerze) so srečanje posvetili vprašanju izseljevanja Primorcev v Slovenijo med obema vojnama in izseljevanja Istranov v Italijo in Trst po drugi svetovni vojni ter odtujenosti, v kateri so se eni in drugi znašli v matični domovini. Večer je bil obogaten še z vrtenjem treh slovenskih kratkih filmov: *Na stranskem tiru* Jože-

ta Pogačnika, *Kratka himna domovini* Borisa Palčiča in *Abesinija* Karpa Godine.

Problematika primorskega izseljevanja v obdobju italijanske in fašistične vladavine med prvo in drugo svetovno vojno, o kateri sta govorila Aleksej Kalc z zgodovinskega oddelka Narodne in študijske knjižnice in Marta Verginella z Univerze v Ljubljani, je v bistvu novost za italijansko javnost. V določeni meri pa je to novost tudi za slovensko javnost, seveda če izvzamemo zgodovino primorskih emigrantskih društev in organizacij. Razlogi, zaradi katerih so se primorski Slovenci in istrski Hrvatje izseljevali iz domačih krajev, so znani: raznarodovalna politika italijanskega fa-

šističnega režima (a tudi liberalne Italije pred začetkom diktature), slabe gospodarske in socialne razmere, politično-administrativni ukrepi italijanskih oblasti, negotovost idr. Kako pa so se Primorci, ki so emigrirali v Slovenijo, znašli v novi domovini? Izkušnje so večplastne in jih ni mogoče postaviti pod en skupni imenovalec. Zlasti izseljenci, ki so prišli v prvih dvajsetih letih, so bili na splošno dobro sprejeti in je proces integracije potekal razmeroma brez težav. Prvi priseljenci, ki so v glavnem predstavljali višji sloj primorskih Slovencev, so zaznali tiste vrzeli, ki jih je povzročil odhod bivših avstroogrskih uradnikov in funkcionarjev nemške oz. madžarske narodnosti. Poleg tega so dali bistven doprinos k razvoju slovenske kulture, solstva in drugih področij (zlasti je bil tu podan primer Maribora). S časom pa je začelo prihajati tudi do trenj, ko sta Slovenija oziroma Jugoslavija začeli imeti težave z integriranjem velikega števila primorskih priseljencev (okoli 70.000 ljudi). V nekaterih primerih je

že sama beseda "Primorec" pomenila žaljivko, marsikdaj pa so primorske priseljence zmerjali z "Lahi" ali celo - ironija usode - s "fašisti". Po besedah Marte Verginella, ki se je med drugim oprla na spomine Klementa Juga, Lava Čermelja in drugih, je svoje prispevala tudi razlika v značajih npr. Ljubljancanov in Tržančanov oz. Goričanov. Za Ljubljancana so bili npr. Tržančani premalo verni, Trst pa je bil v kolektivni zavesti kraj pogube in asimilacije.

Kako pa so se v novi domovini znašli Istrani, zlasti tisti, ki so prihajali iz cone B bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja in ki so prišli v Trst po drugi svetovni vojni? Po besedah Glorie Nemež z Deželnega inštituta za zgodovino osvojenega gibanja Furlanije-Julijske krajine je med Istrani že pred začetkom izseljevanja prišlo do odtujenosti zaradi novih razmer. Prenehala se je avtohtona italijanska kmečka oz. podeželska kultura in izgubila se je skupnostna identiteta. V novi domovini begunci niso bili ved-

no lepo sprejeti, poleg tega pa je prihajalo do napetosti tudi znotraj diaspore. Sicer pa so že obstajale sprejemne strukture. Iz cone B so se pretežno priseljevali v Trst, saj je istrski prostor naravno vedno težil na to mesto, ki je nove priselke sorazmerno hitro urbaniziralo. Z izgradnjo begunskih naselij na ozemlju, ki je bilo pretežno ali čisto slovensko, pa je prišlo do napetosti in trenj med Istrani in avtohtonim slovenskim prebivalstvom, novi priselci pa se niso niti vključili v tržaško delavsko gibanje (na delo so gledali tudi ne kot na pravico, ampak kot milost) in so si kot referenčno točko raje izbrali tržaško meščanstvo. Prišlo pa je tudi do razkroja tradicionalnih sorodstvenih vezi, ki so v preteklosti bile zelo močne na podeželju, s katerega je prihajala večina priseljencev. V začetku so torej Istrani skušali pozabiti na svojo "drugčnost" in so se hoteli čimprej integrirati, šele potem so začeli spet obujati spomin na korenine, kar se odraža zlasti v literaturi.

LJUBLJANA / GOVOR S PREDSTAVITVE PREVODA MONOGRAFIJE O VATIKANSKI KAPELI ODREŠENIKOVE MATERE

SLAVOSPEV UPANJU IN LEPOTI EVANGELIJA

FRANCE BERNIK

Vsako knjigo, leposlovno ali znanstveno, vsako umetniško stvaritev doživljamo oz. razumemo skozi lastne estetske in življenjske izkušnje. Tako je tudi z razkošno monografijo Kapele Odrešenikove Matere papeža Janeza Pavla II., ki je v Založbi Družina izšla lani kot prevod italijanskega izvirnika *La cappella "Redemptoris Mater" del Papa Giovanni Paolo II* (Libreria Editrice Vaticana, 1999). Omenjeno knjigo zato kljub številnim, skoraj do popolnosti dognanim reprodukcijam, kljub učenim teološkim, filozofskim, umetnostnozgodovinskim in estetskim razlagam mozaikov v Kapele ni mogoče doumeti, niti predstaviti brez lastnih vtisov, lastnih zapažanj ob stvaritvi patra Marka Ivana Rupnika. Pri tem nas ne sme motiti okoliščina, da so se med vsebino knjige, med stensko poslikavo Kapele in nas postavile razlage oz. interpretacije vrhunskih teologov in filozofov katoliške in pravoslavne vere, mednarodno priznanih umetnostnih zgodovinarjev in kritikov, v slovenski izdaji tudi dva naša tovrstna prispevka, na uglednem mestu pa tehtno razmišljanje glavnega ustvarjalca mozaikov patra Rupnika *Kako sem se lotil mozaika*. Avtor stenske poslikave v prezbitერიju Kapele, Rus Aleksander Kornukov, v knjigi ni zastopan z lastnim prispevkom.

Mozaiki v kapeli, poslikave na starih stenah, prezbiterijski, vhodni in o-

beh stranskih, gledalca najprej presenetijo. Številni prizori, bogastvo upodobljenih likov in njihova dinamika, predvsem pa razkošje barv učinkuje močno sugestivno, gledalca prevzame tako intenzivno, da more zbrati poglavitne vtise in jih urediti šele pozneje. Knjiga, o kateri govorimo, mu v tem pogledu lahko pomaga. In če bi se zdaj vprašali po najbolj bistvenem, tistem, kar nam mozaiki v Kapeli pomenijo, je treba reči, da nam govorijo v treh smereh.

Prvo in osrednje sporočilo, izhajajoče iz celote prizorov in posameznosti, iz tematike stenskih poslikav, celo iz tehnike mozaičnega slikanja, je cerkveno teološko. Ideja ekumenizma, ki je zaznamovala papeževanje Janeza Pavla II., izžareva vsa Kapela. Upravičeno jo zato naglašajo interpretacije teologov v knjigi, duh njihovega razpravljanja, ne nazadnje naslovi ali podnaslovi njihovih prispevkov kot npr.: *Od Vzhoda obogateni Zahod* ali *Delo kot pomlad, kot veter z Vzhoda*. Ali trditev teologa romunske pravoslavne cerkve: "Luč z Vzhoda kot Sijaj resnice na pragu prihajajočega stoletja" (217). Ideja ekumenizma je seveda posebej izpostavljena pri glavnem mozaistu Kapele, ki si je idejo tudi prizadeval uteliniti. Njegovo razmišljanje v knjigi dopušča celo možnost, da bi mogli proces zbliževanja krščanskih cerkva v našem času pojmovati v smislu Heglove triade. Kjer govori - morda pod vplivom ruskega ekumenista, pesnika in mistika Vladi-

mira Sergejeviča Solovjova - o "tretjem krščanskem obdobju" (182), je mogoče krščanstvo na začetku razumeti kot tezo, po razkolu med vzhodom in zahodom v 11. stoletju kot antitezo, medtem ko naj bi sodobni ekumenizem stremel za sintezo vzhodnega in zahodnega krščanstva.

Drugo, prav tako pomembno sporočilo Kapele Odrešenikove Matere je evangeljsko duhovno. Obnova verskega čuta, nova evangelizacija, odkrivanje in izražanje novega upanja - to so maksime Cerkve danes in v ta prizadevanja se vključuje sakralna katoliška umetnost. Seveda zajema mozaična poslikava Kapele tudi politično zgodovino časa, tragedijo 20. stoletja, stoletja totalitarizmov, vojn in revolucij. Posebej opozarja na množice mučencev, žrtve usodnih zablod človeštva, med njimi na Edith Stein,

kljub temu je temeljna paradigma teh prizorov velikonočna: iz trpljenja in smrti v vstajenje. Iz zla bo pognalo dobro. Morda se nikjer ne izraža posebnost Rupnikovih mozaikov v taki meri kot v tem sporočilu. V sodobni katoliški umetnosti bi tudi težko našli toliko svetlobe, toliko "luči upanja" kot v Kapeli Odrešenikove Matere. V tem pogledu govori zlasti primerjava Rupnikovih poslikav s prezbiterijsko steno njemu v prid.

Tretje, ne manj pomembno sporočilo od obeh omenjenih in z njima tesno povezano, je estetskoumetniško. Rupnik ni povsem prekinil s tradicijo evropskega sakralnega slikarstva, vendar se od nje trga in jo dopolnjuje z inovativnimi dosežki 20. stoletja, kar izrecno priznava v svojem že omenjenem razmišljanju v knjigi, o kateri govorimo. Njegovo sklicevanje na esteti-

ko simbolizma je sicer samoumljivo, saj svetopisemskega izročila ne moremo razumeti drugače kot simbolno, tudi sakralne umetnosti v največji meri ne. Značilno pa je, da se Rupnikovo utemeljevanje simbolistične estetike opira izključno na vzhodne avtorje, predvsem na ruskega pesnika simbolista Vjačeslava Ivanoviča Ivanova in na predhodnika ruskega simbolizma, že omenjenega pesnika Solovjova, kar posredno spet razkriva njegovo ekumensko naravnost. Tisto, kar sega čez koncept Rupnikovega mozaičnega oblikovanja, je prepričanje, da zmora živost prizorov in figur oz. Sveti Duh popeljati "vsakega po osebni poti v nadčasovno razsežnost simbola" in vsakemu omogočiti poglobitev v "razumevanje Božjih in človekovih skrivnosti" (183). Poudarke na individualnem in človeška ekspresivnost figur, človeška v sakralnem okviru, osredotočenost na obraze oseb, na osebni izraz obrazov, na "pripoved pogledov", na oči, ki so "izredno pomembne" (181), kot pravi Rupnik, je tisto, kar pri njem posebej očara umetniško senzibilnega gledalca. Ko sem si pred dobrim letom, 8. marca 2000, ogledal poslikavo Kapele, se mi je naenkrat zazdelo, tako sem zapisal v dnevnik, da so prizori in osebe na stenah oživele, "da smo se vsi, ne samo jaz, znašli v davni preteklosti judovsko-krščanskega sveta in sveta Nove zaveze. Doživetja veličastne zgodovine predkrščanstva in krščanstva nas je prevzelo, presunilo, pretreslo".

Kapela Odrešenikove Matere v Vatikanu je za Slovence prestižnega pomena. V samem središču krščanstva stoji slovenska sakralna mojstrovina kot slavospev upanju in lepoti evangelija.

7

ČETRTEK,
22. MARČA
2001

DR. GIOVANNI TALLONE V GORIŠKI DRŽAVNI KNJIŽNICI

NOVA SLOVENSKA SLOVNICA

Zanimanje za slovensko kulturo je pri naših večinskih sosedih relativno skromno. V zadnjih časih se to sicer razvija na bolje; veliko je zlasti posa-

FOTO BUMBACA

meznikov (pa tudi organizacij) večinskega naroda, ki kažejo večjo zavzetost in zanimanje za nas. Med te gotovo sodi tudi dr. Giovanni Tallone (na sliki), sicer zdravnik iz Trevisa, ki pa že dolga leta deluje v Milanu. S svojim poklicnim delom je dolga leta združeval svoje jezikoslovno zanimanje zlasti za slovanske jezike, še posebno pa za slovenščino. Sedaj to tudi poučuje na univerzi za starejše osebe v Milanu. In prav tu je izdal svojo slovnico pod naslovom *Lo sloveno essenziale*.

Knjiga G. Talloneja je doživela svojo uradno predstavitev v Gorici, in sicer v državni knjižnici v sredo, 14. t.m. Ob lepi udeležbi zainteresiranega občinstva je večer najprej uvedel ravnatelj knjižnice dr. Menato, potem pa je delo bolj podrobno predstavila dr.

Marjeta Kranner, ki tudi poučuje slovenski jezik na goriškem sedežu videmske univerze. V svojih izvajanjih je predstavila avtorja te knjige, njegovo delo na jezikovnem področju in še posebej njegov stik s slovenskimi strokovnjaki na tem področju zlasti na Goriškem in Tržaškem. Sem namreč avtor knjige prihaja že dobri dve desetletji, prav tako tudi v Ljubljano, kar mu je gotovo bistveno približalo slovenski prostor.

Dr. Marjeta Kranner je nato v prijetnem dialogu z njim poizvedela za vse, kar je Talloneja povezovalo s slovenskim svetom, pa tudi jezikom. Avtor je živahno in izčrpno odgovarjal na postavljena vprašanja. Še s posebno hvaležnostjo in simpatijo se je Tallone spomnil goriških in tržaških prijateljev in mentorjev, kot so bili že pokojni profesor Drago Butkovič, pesnica Ljubka Šorli in profesorica Nada Pertot ali danes profesorica Diomira Fabjan Bajc. Z vsemi je aktivno sodeloval in nanje ohranja lep spomin.

Dr. Tallone se je med drugim tudi zgovorno vprašal, zakaj Slovenci vse vedo o Italijanih, le-ti pa nič o Slovenih... Svoja izvajanja je zelo lapidarno zaključil s citati naših dveh besednih velikanov. Najprej je v slovenskem jeziku prebral značilen odlomek iz Bevkovega *Kaplana Martina Čedermaca*, ki v svoji pridigi opozarja vernike na vlogo slovenskega jezika. Nato pa je prebral še zadnjo kitico Prešernove *Zdravljice*, ki poje o bratstvu med narodi.

Večer, ki je zelo lepo uspel, pomeni nov korak v zbližanju dveh narodov.

ZBOROVSKA REVILJA

NAŠA PESEM

V Mariboru bodo konec tega tedna spet zapeli slovenski zbori. V soboto, 24., in nedeljo, 25. marca, bo v štajerskem mestu potekalo 17. slovensko zborovsko tekmovanje Naša pesem 2001. Organizatorji tega že tradicionalnega zborovskega srečanja so Sklad republike Slovenije za ljubiteljske dejavnosti, mestna občina Maribor in organizacijski odbor revije. Tekmovanja se lahko udeležijo pevski zbori iz republike Slovenije in slovenski zbori iz tujine; ti bodo na štirih tekmovalnih koncertih odpeli svoje programe, najboljši pa bodo v nedeljo popoldne oblikovali zaključni koncert. Letošnjega tekmovanja se bo predvidoma udeležilo 24 zborov: sedem moških zborov, dva ženska in kar 15 mešanih. Zbore bo ocenjevala strokovna komisija, ki ji bo predsedoval Andraž Hauptman. Zamejstvo bosta zastopala MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča in MePZ J. Gallus iz Trsta z zborovodjem Jankom Banom, širšo Primorsko pa bodo zastopali Komorni moški zbor Izola (Walter Lo Nigro), Komorni zbor Ipavska (Matjaž Šček), Komorni zbor Nova Gorica (Ambrož Čopi) in MePZ Postojna (Matej Penko). Zbori bodo tekmovali ločeno v moški, ženski in mešani zasedbi; pripraviti morajo obvezno skladbo in tri skladbe, od katerih mora biti ena slovenska ljudska pesem. Letošnja komisija je kot obvezno skladbo za moške zборе izbrala *Na livadi* Alda Kumarja, za ženske zборе *Ave Marijo* Ambroža Čopija, za mešane zборе pa *Pater noster* Pavleta Merkuja.

Vsem nastopajočim zborom in zborovodjem želimo veliko uspehov, predvsem pa veliko užitka, saj smo gotovi, da ga bo tudi na letošnjem tekmovanju na pretek.

MAR

NA REŠETU

FELLINI NA RADIU

Vsebinska komentarja Na rešetju se danes ponuja kar sama: predvajanje radijske igre Federica Fellinija Izven programa št. 7, v soboto, 17. t.m. Igra je bila tokrat primerno reklamizirana tako v tisku kot po radiu in televiziji predvsem zaradi tega, ker je delo režiral kot gost italijanski režiser Idalberto Fei, ki je posnel delo za italijansko mrežo Radiodue in prejel z njim nagrado za najboljšo radijsko delo na mednarodnem natečaju Prix Italia. Na povabilo urednice dramskih oddaj Nataše Sosič je zdaj režiral slovensko inačico dela za slovenski dramski spored Radia Trst A. A preden povem kaj več o tej igri, bi se zaustavila ob dramskem sporedu Radia Trst A na splošno.

V vseh letih obstoja je imel Radio Trst A bogato in raznoliko dramsko produkcijo, po kateri je bila postaja tudi zelo znana in priljubljena med svojimi poslušalci. Časi so se spremenili, dramski spored se je polagoma krčil po časovnem obsegu in po številu tedenskih oddaj, namenjenih dramatik. Celovečerne igre so zamenjale krajše, 30-40 minut dolge igre, dramske oddaje pa so se v zadnjem času skrcile na eno samo igro na teden, ki je na sporedu ob sobotah ob 18. uri. V letošnji sezoni so odpadle tudi ponovitve tega edinega sobotnega sestanka z dramatik, ki so bile v nedeljo po poročilih ob 14. uri. V ta edini prostor, namenjen dramatik, je zdaj uvrščeno vse, kar diši po dramatik: radijske igre tukajšnjih avtorjev in avtorjev iz Slovenije, italijanskih pisateljev, enodejanke, narečne igre, ciklusi oddaj različnih vsebin... Zaradi tako omejenega prostora za dramatiko so posamezni deli ciklusov na sporedu enkrat na mesec. Ciklus, razdrob-

ljen na tako dolge presledke, pa izgubi svojo celovito podobo. Da bi bila delo dela boljše razvrščena in tudi valorizirana, bi morali biti posvečeni dramatik dveh oddaj na teden, kot je bilo še nedavno tega, ko so bile radijske igre ali drugačne dramske oddaje ob torkih in sobotah, s ponovitvijo ob nedeljah.

Pa se vrnimo k Felliniju igri Izven programa št. 7. Čeprav so bile te zgodbe pozabljene, pa nedvomno nosijo fellinijevski pečat. Prepletanje resničnosti s fantazijo, prehajanje ironije v poetičnost, drobni utrinki, ki se spreminjajo v zgodbo - vse te elemente je znal režiser razstaviti in potem povezati. Besede režiserja v igri: "Harmonija, ritem, takt - to je režija!" je vzel za svoj motto tudi režiser Idalberto Fei v obratnem vrstnem redu: posameznim taktom je vlil svoj ritem in jih potem zli v harmonično celoto. Pri tem je domiselno izkoristil vse možnosti, ki mu jih daje radijski medij. Opazno je vodil tudi igralce pri ustvarjanju posameznih likov, predvsem pa pri realizaciji njihove skupinske igre, ki je bila bodisi igralsko kot pevsko do potankosti izdelana.

Med igralci naj omenimo Vladimirja Jurca, ki je s spretnim niansiranjem zaverovanosti v lastno pomembnost tako igralsko kot pevsko odlično postal središčni lik režiserja.

Pohvaliti je treba tudi tekoči in ustvarjalni prevod Eveline Umek, tako da je igra polnokrvno zaživela v slovensčini.

Nazadnje naj omenim še zelo pomembno sestavino igre: izvirno glasbo Aljoše Starca. Tako njegovi pevski vložki kot klavirska spremljava so bistveno pripomogli k učinkovitosti igre.

TEJ

V BOLJUNCU IN HRPELJAH

V PETEK IN SOBOTO PRAZNIK 20-LETNICE ODPRTE MEJE

Konec tega tedna bodo potekale prve slovesnosti ob 20. izdobi pobude *Odprte meje*, ki je bila prvič izvedena 22. marca 1981, ko je mejo med Italijo in takratno Jugoslavijo v Botsu prvič brez dokumentov prečkalo več tisoč ljudi. Pobuda se je v naslednjih letih dogajala in širila, tako da so danes vanjo vključene vse občine iz tržaške pokrajine ter tiste občine iz goriske pokrajine, ki jih pokriva ozemlje Kraške gorske skupnosti.

Letošnje otvoritvene slovesnosti pripravljata občini Dolina in Hrpele-Kozina, ki sta lani tudi podpisali Sporazum o prijateljstvu. Slavnostni prireditvi ob 20. obletnici *Odprte meje* bosta zato izmenično potekali v Dolini in Hrpelejah. V petek, 23. marca, bo slavnostni večer v Občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu, na katerem bo kot častni gost nastopil zaslužni tržaški senator Fulvio Camerini, v soboto, 24. marca, pa bo enak slavnostni večer v Kulturnem domu v Hrpelejah, na katerem bo nastopil kot častni gost predsednik Republike Slovenije Milan Kučan.

V okviru praznovanj 20-letnice *Odprte meje* je Slovensko kulturno društvo Valentin Vodnik iz Doline v sodelovanju z občinsko upravo in univerzo iz Pise pripravilo arheološko razstavo s pomenljivim naslovom: Pred 70.000 leti na Malem Krasu; kosti, živali in ljudje v "Jami medvedov". Razstavo bodo odprli v Sprejemnem centru Doline Glinsčice v Boljuncu v petek, 23. t.m., ob 18.30, ne-

posredno pred glavno slovesnostjo ob 20. obletnici *Odprte meje*. To bo prvič, da bodo javnosti predstavljene izkopanine in predmeti iz raziskav iz "Jame medvedov" na Malem Krasu, ki skriva v sebi izredno zanimive arheološke vsebine, tako človeške kot živalske prisotnosti iz dobe pleistocena, t.j. približno 80.000 let nazaj v davnino. Namen razstave je prikazati rezultate desetletnega dela pri izkopavanju in urejanju delikatnega, vendar izredno zanimivega in dragocene gradiva. Poleg tega je tudi prisotna želja po opozarjanju javnosti o obstoju in predvsem o zgodovinski, kulturni in okoljski vrednosti takega najdišča.

Po slovesnostih v Boljuncu in Hrpelejah bodo odprte meje še 7. aprila, ko bo na mejnem prehodu Cerej odprta meja med občinama Milje in Koper; 28. aprila bosta odprto mejo imeli občini Sežana in Trst na mejnem prehodu Bazovica-Lipica; 6. maja bo mejni prehod Gorjansko-Mavhinje gostil odprto mejo med občinama Devin-Nabrežina, Zgonik in Komen; 13. maja bo na mejnem prehodu Repentabor odprta meja med občinama Repentabor in Sežana; isti dan pa bo odprta meja potekala tudi na Gorškem, in sicer med občinama Doberdob, Sovodnje in Miren-Kostanjevica na mejnem prehodu Opatje selo. Dne 17. novembra pa bo zaključna slovesnost, ki jo bosta priredili občini Dolina in Hrpele-Kozina.

POIMENOVALI SO GA V SOBOTO

NA OPČINAH PARK BADENA-POWELLA

Pobuda, da bi tudi v Trstu imeli kraj, ulico ali trg poimenovan po ustanovitelju svetovnega skavtizma, je nastala iz opazovanja drugih mest, v katerih je postavljena vsaj ena tablica, v spomin na Lorda Badena Powella. Trst je namreč eno prvih italijanskih mest, v katerem se je razvilo skavtsko gibanje. Vseh šest organizacij v Trstu, med katere spadajo tudi skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije in taborniki Rodu modrega vala, je tako zbralo moči in se s danjo občinsko upravo domeno za poimenovanje parka na območju, ki nosi sicer že staro slovensko ledinsko ime - Mandrija. Z vzhodnokraškimi rajonskim svetom je prišlo do domene, da bodo kraj poimenovali bodisi s slovenskim imenom kot tudi z imenom ustanovitelja svetovnega skavtizma, kar tudi jasno izpričuje tabla, ki je bila na tem mestu postavljena.

Park so vse skavtske organizacije ob prisotnosti oblasti odprli v soboto, 17. marca. Velika množica mladih, s svojimi različnimi kroji, imeni in klici se je tako zbrala na končni postaji avtobusa št. 4, v bliž-

ni katere stoji park, ki pa ni še urejen. Naloga tržaških skavtov bo ravno ta, da park primerno opremito in uredijo, in to bodo tudi storili z umetniškim delom, s katerim bi na tem kraju zapustili trajno sled. Zato so vse skavtske enote tudi vabljene, da predstavijo simbol ali podoben, ki bi upodabljala skavtizem širši javnosti. Simbol bo pod vodstvom umetnika izoblikovan s pomočjo trajnih materialov in bo postavljen v parku v obliki mozaika. Delo samo bo nato potekalo s pomočjo vseh tržaških skavtov in tabornikov v času med predvidenimi deli za preureditev območja, namenjenega bodočemu parku.

Na slovesnosti so v soboto popoldne spregovorili tudi bivša podžupan in župan, ob njiju pa še Zoran Sosič, predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta. Za tem sta svoj pozdrav prinesla še predstavnica italijanskih skavtov ter predstavnik slovenskih skavtov in tabornikov Andrej Štekar. Ker iger na prostem ni bilo mogoče izpeljati zaradi slabega vremena, so se skavti nato še za trenutek zadržali na bližnjem skavtskem sedežu.

(JC)

PO Odstopu TRŽAŠKEGA ŽUPANA

KONEC ILLYJEVEGA OBDOBJA?

IVAN ŽERJAL

Tržaški župan Riccardo Illy je torej v petek, 16. t.m., odstopil s svojega položaja in je izrazil pripravljenost, da kandidira na prihodnjih parlamentarnih volitvah v Italiji, ki bodo 13. maja. Po zakonu ima bivši župan še dvajset dni na razpolago, da se premisli in umakne odstop (čeprav je malo verjetno, da bo to storil), v tem obdobju pa bo tržaško občino z omejenimi pooblastili vodil podžupan Giorgio Zanfagnin. Zanfagnin, sicer odbornik za finance, je na podžupanskem mestu nasledil Robertu Damiani, ki je odstopil nekaj dni pred Illyjem, saj tudi on namerava kandidirati za parlament.

Na sobotni tiskovni konferenci v tržaškem hotelu Duchi D'Aosta je Illy navedel tri razloge, ki so ga pripeljali do te odločitve. Prvi razlog je v tem, da se želi oddolžiti tržaškemu občanom, ki so mu izrazili svoje zaupanje na upravnih volitvah leta 1993 in 1997, na katerih je bil izvoljen za župana.

Kot drugi razlog je bivši tržaški župan navedel podporo, katere je bil deležen s strani članov občinskega odbora, sodelavcev in političnih sil leve sredine, ki sestavljajo večino tako na občinski kot tudi na vsedržavni ravni. Pri tem je navedel vrsto zakonov in ukrepov, ki sta jih italijanska vlada in parlament sprejela v korist Trsta, ter posebej poudaril zlasti dva: dokončno izglasovanje zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji in zakon, ki določa odškodnino istrskim optantom.

Tretji razlog, zaradi katerega je Illy pripravljen kandidirati, pa je po njegovih besedah povezan s prihodnostjo Trsta. V tržaški javnosti se je v zadnjih letih nekaj spremenilo, tako da Tržani danes z zaupanjem gledajo na odpiranje širšemu tržaškemu zaledju, se pravi Furlaniji, Sloveniji, Hrvaški ter srednji in vzhodni Evropi. Vstop Slovenije v Evropsko zvezo, o katerem se bo odločalo v prihodnji zakonodajni dobi, je po Illyjevem mnenju za Trst prilož-

FOTO KROMA

nost, da meja postane le črta na zemljevidu in da s prostim pretokom blaga, kapitala in ljudi tržaško mesto ponovno pridobi lep del svojega zaledja. To je največja priložnost, ki jo je Trst imel v zadnjih sto letih, ni pa sama po sebi umevna: morebitna zmaga desne sredine na prihodnjih parlamentarnih volitvah jo namreč utegne odložiti.

Krajevni tisk je v zadnjih dneh večkrat poudaril, da se z Illyjevim odstopom za Trst končuje neko obdobje. Vendar vprašaj, ki smo ga dali v naslov, je še kako upravičen: se končuje obdobje, ali le ena faza obdobja? Bivši tržaški župan namreč ni uresničil vseh svojih ambicij in bo v parlamentu skušal doseči tisto, kar se mu ni posrečilo doseči v slabih osmih letih upravljanja tržaške občine. Sicer je poudaril, da bo sledil predvsem takim temam, ki so važne tako za Trst kot tudi za celotno italijansko državo, kot npr. dokončni izgradnji raznih infrastruktur, železniškim in cestnim povezavam idr. Pri tem pa gre računati, da bo Illy dokaj samostojen v svoji dejavnosti. Sam je dejal, da želi biti neodvisen parlamentarec in da se še ni odločil, kateri parlamentarni skupini se bo pridružil. Tudi kar se tiče Illyjeve (in Damianijeve) kandidature, leva sredina ni njuna edina referenčna točka, saj sta oba podarila pomen kandidature tu-

di v imenu t.i. občanske liste Z Illyjem za Trst.

V katerem okrožju pa bosta kandidirala? To je še neznanka. O določanju okrožij, je dejal Illy, odločajo politične sile in slednje se niso še izrekle. Upoštevati je treba, da Trst lahko izvoli le omejeno število poslancev oz. senatorjev z večinskimi sistemom (dva poslanca in enega senatorja) in še enega parlamentarca s proporcionalnim sistemom in da je kandidatov - tako že določenih kot nesojenih - kar precej. Po večletni odsotnosti baje hoče na Tržaškem ponovno kandidirati minister za okolje (in bivši miljski župan) Willer Bordon, kar je v krajevnih političnih krogih povzročilo nemalo negotovnosti. Tako smo v prejšnjih dneh v tisku lahko brali več volilnih kombinacij: Illy v okrožju Trst 1, Bordon v okrožju Trst 2, podpredsednik deželnega sveta Miloš Budin pa v senatnem okrožju; potem pa še drugo možnost: Damiani v prvem, Illy v drugem poslanskem okrožju, Bordon pa v senatnem okrožju. Če se bo to izkazalo za resnično (o kandidaturah bodo odločali na vsedržavnem vrhu Oljke, ki bo v petek), bi Miloš Budin kandidiral v t.i. "slovenskem" senatnem okrožju, ki obsega del tržaške, goriske in obmejne del videmske pokrajine, v katerem sta bila izvoljena senatorja Darko

Bratina in Mitja Volčič. Tam pa je igra, vsaj za sedaj, še odprta, saj je "pretendentov" mnogo, od krajevnega prvaka Ljudske stranke Brusse in drugih pa nenazadnje do števerjanskega župana Hadrijana Corsija, ki ga je že pred časom predlagala Slovenska skupnost.

Nekatere stranke pa so svoje kandidate že določile, in to že pred časom. Stranka italijanskih komunistov (na krajevni ravni Stranka italijanskih in slovenskih komunistov) je ravno prejšnji petek, 16. t.m., ob prisotnosti strankinega vsedržavnega tajnika Oliviera Diliberta, predstavila tržaškega kandidata za proporcionalno kvoto poslanske zbornice, ki je Jacopo Venier. SIK bo v okviru večinskega dela podprla skupne kandidate Oljke. Svoje kandidate je določila tudi Stranka komunistične prenoje. V proporcionalnem okrožju za poslansko zbornico bo kandidiral strankin deželni tajnik Roberto Antonaz, za senat pa znani zdravnik in tržaški občinski svetnik Marino Andolina (le-ta je pred časom prestopil v SKP iz vrst Levih demokratov). Sicer SKP tudi na krajevni kot že na vsedržavni ravni ohranja veliko kritičnost do levsredinskega zavezništva Oljke, s katerim se ni povezala, čeprav ga ne bo napadala, saj je glavni cilj ta, da se premaga desnosredinsko zavezništvo Hise svoboščin.

Igra ostaja odprta tudi kar se tiče upravnih volitev. Doslej ni bil določen niti datum, kdaj bi jih izpeljali, za kar je bivši župan Illy dokaj odločno kritiziral deželno upravo. Ravno tako je še vse odprto glede kandidatur za tržaškega župana (in seveda za župane nekaterih drugih občin tržaške pokrajine, kjer bodo obnavljali občinske uprave). Ponovno se je začelo govoriti o možnih kandidatih desne in leve sredine, ki naj bi bila deželni predsednik Roberto Antonione in predsednik tržaških industrijcev Federico Pacorini, vendar je tudi v tem primeru dokončna odločitev še daleč.

NABREŽINA / RECITAL ECCE HOMO

SPOMIN NA BRATUŽEVE V GLASBI IN BESEDI

FOTO KROMA

V nedeljo, 18. t.m., je bil v nabrežinski župnijski cerkvi recital *Ecce Homo* v spomin na Lojzeta Bratuža in na njegovo ženo Ljubko. Recital so za postni čas pripravili člani Tečaja lepe govornice Radijskega odra

in CPZ Sv. Jernej z Opčin, in so z njim že večkrat nastopili v zamejstvu in Sloveniji. Sestoji v Križevem potu Ljubke Šorli in v noveli Rože za gobavca Borisa Pahorja.

SESLJAN / PRAZNOVANJE SV. JOŽEFA

TROJEZIČNA SV. MAŠA V SESLJANSKI CERKVICI

Dokler je sveti Jožef še bil zapovedan praznik, so se v sesljski cerkvi zbirali prebivalci bližnjih in daljnih kraških vasi, da bi prisostvovali slovesnemu bogoslužju. Sedaj so se časi spremenili, Sesljan se je povečal tako z istrskimi begunci kot s Tržani, ki jim prija kraški, čist zrak.

Sesljan je postal župnija, prej je spadal pod Mavhinje, in danes je sesljski župnik g. Ugo Bastiani celo devinski dekan. V cerkvi svetega Jožefa potekajo le nedeljske svete maše tako v slovenščini (sicer zelo slabo obiskane) kot v italijanščini. Za slovenske vernike skrbi v glavnem pater Janko, ki pomaga devinskemu župniku Giorgiu Ganniniju v Devinu in Štivanu.

Za letošnje praznovanje vaškega zavetnika je, kot lansko

leto, poskrbel domači dekan, ki je povabil bivšega nadškofa Antona Vitaleja Bommarca, da daruje slovesno sveto mašo, ki je potekala trojezično: v italijanskem, latinskem in slovenskem jeziku, sorazmerno s prisotnostjo vernikov (če izvajamo mašo latinščino). Italijanski cerkveni zbor je zapel tudi slovensko pesem, berilo, evangelij in prošnje pa so bili podane tudi v slovenščini.

Mislím, da gre zahvala gosposodu dekanu, ki se je potrudil, da bi privabil vse župljane in da je kljub neznamitnemu številu slovenskih vernikov hotel pokazati, da so tu (bili) tudi Slovenci.

Sicer žalostna ugotovitev, ki pa me navdaja z žalostjo in obenem hvaležnostjo, da imamo še take prijatelje.

ANTEK

SREČANJE Z ZORKOM SIMČIČEM V DEVINU

NAROD NI VELIK PO ŠTEVILU, AMPAK PO VELIKOSTI LJUDI, KI JIH RODI

MATJAŽ RUSTJA

V davnih časih, ko so bile morske plovbe najhitreje prevožno sredstvo, je živel v Devinu Lepa Vida, pa ne tista Prešernova ali Gregorčičeva; v Devinu je živel Simčičeva Lepa Vida. Bila je prav tako očarljiva in zanimiva kot vse ostale, le v eni stvari je bila edina: res je zapustila rodno grudo, po dolgem času pa se je spet vrnila k domačemu ognjišču. *Trije muzikantje ali povratek Lepe Vide* je naslov zgodbi, ki jo je pisatelj Zorko Simčič uspel stakniti v Devinu.

Na sedežu devinskih zborov je bilo v nedeljo, 18. marca, srečanje s pisateljem Zorkom Simčičem. Številna publika se je v sončnem nedeljskem popoldnevu zbrala, da bi поблиže spoznala pisatelja in da bi se globlje zazrla v neminljivi mit Lepe Vide. Sončno slovensko dekle, Vida po imenu, je hrepelo po boljšem in lepšem življenju. Uteho je poiskala v svetu...daleč od doma pa ji je bilo hrepenenje po koreninah v nenehno trpljenje.

Igralec Franko Žerjal je uvedel srečanje s Prešernovo Lepo Vido in vse prisotne (predvsem pa najmlajše) odpeljal v začarani svet mitoloških, pa vendar tako resničnih časov. Sledil je nastop Otroškega zbora Ladi-

FOTO KROMA

ca pod vodstvom Olge Tavčar in ob spremljavi Lucije Lavrenčič. Večer, ki ga je povezovala Marija Breclj, pa je namenil osrednji del častnemu gostu Zorku Simčiču.

"Jezik je narod, kdor jezika ne spoštuje, naj ne govori o drugih stvarih", je uvodoma poudaril Simčič, ki si je kot Lepa Vida želel vrnitve in po 49 letih tudi uspel. Pred dolgo emigracijo v Argentini ga je življenje butalo od rojstnega Maribora (družina primorskega rojaka Simčiča je morala zaradi fašizma v izgnanstvo) do Ljubljane, kjer ga je zajela črna roka in ga odpeljala v taborišče Gonars; maja leta 1945 je odšel na Ko-

roško, zatem v Rim (nastopil je prevajalsko službo), v Trst (delal je tudi na tržaškem radijskem sedežu) in končno leta 1948 v Argentino. Pred sedmimi leti pa se je odločil, da se vrne v samostojno domovino. Zakaj? Na to vprašanje odgovarja Simčič z Menartovimi besedami "boli povsod, a naj boli doma." Kdor si namreč pretrga korenine, si psihološko rani dušo. Kaj pa o malostevilčnosti slovenskega naroda? "Narod ni velik po številu, a po velikosti ljudi, ki jih rodi!" Enemu milijonskemu narodu sta se pred dvesto leti rodila Prešeren in Slomšek. Sto milijonski narodi niso npr. rodili sto Prešerenov.

Franko Žerjal je ob koncu prebral nekaj odlomkov iz Simčičeve Lepe Vide, na kitaro ga je spremljala Sara Magliacane. Avtor je še podaril otrokom nekaj izvodov knjig, kak izvod pa bo mogoče tudi na ogled v devinskem muzeju Lepe Vide, katerega ustanovitev si Simčič srčno želi. Veliko slovenskih pesnikov in pisateljev je namreč seglo po tem mitu in prav bi bilo, ko bi vsa dela zbirali v Devinu. Bogato srečanje sta zaključila Ženski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča in Moški zbor Fantje izpod Grmade, ki ga vodi Ivo Kralj.

OBVESTILA

SLOVENSKO STALNO gledališče. Alessandro Baricco, *Devetsto*, v interpretaciji Janka Petrovca in režiji Marka Sosiča. V soboto, 24. t.m., ob 20.30. Zaradi omejenega števila sedežev je potrebna rezervacija na tel. št. 040 362542 do petka od 10. do 14. ure.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev, Donizettijeva 3 v Trstu, vabi v ponedeljek, 26. marca, na srečanje z dr. Damjanom Hledetom, ki bo govoril na temo *Življenje in družina med pravom in etiko*. Začetek ob 20.30. Vabljeni!

DRUŠTVO HOSPIC iz Slovenije prireja 30. marca 2001 ob 17. uri v prostorih Pedagoškega liceja A.M. Slomšek devettedensko izobraževanje prostovoljcev *Blizu v težkem času*, z naslednjo vsebino: srečanje z umiranjem in izkušnje z življenjem; proces umiranja; celostna obravnava bolečine; soočanje družine s smrtjo; komunikacija z umirajočim bolnikom in svojci; zdravilna moč odnosa; duhovnost; slovo in žalovanje; filozofija HOSPICA in lik prostovoljca. Prijavi se lahko kdorkoli od študenta do upokojenca na tel. št. 040 631203 (Slovensko dobrodelno društvo) vsak četrtek od 16. do 18. ure ali po faksu na isto tel. številko; na tel. št. 040 370846 (Slovenska prosveta) vsak delavnik v dopoldanskem času ali po faksu na št. 040 633307 in za dodatne informacije vsak delavnik na tel. št. 040 421880 (Branka Sulčič).

ZA CERKEV na Pesku: v spomin na pokojnega župnika Marijana Živica darujejo: družina iz Drage številka 5 50.000 lir; druž. Raseni, Gročana 4, 50.000; Ivanka Bernetič, Gročana 10, 30.000; druž. Gropajc, Gročana 5, 50.000; druž. Rapotec, Gročana 13, 40.000; Marija Bernetič, Gročana 14, 40.000; druž. Racman, Gročana 64, 30.000; družini Racman, Gročana št. 28 in 61, 50.000; druž. Grgič, Gročana 44, 50.000; druž. Longo, Gročana 60, in Liliana Gropazzi, Gročana 30, 50.000; druž. Racman Rado 100.000; druž. Racman Radivoj 20.000; druž. Ražem, Gročana 34, 50.000; druž. Ražem, Gročana 18, 50.000; druž. Petaros, Gročana 22, 50.000; druž. Carboni, Gročana 21, 50.000; druž. Grahonja, Gročana št. 24, 35.000; druž. Bernetič, Gročana 33, 50.000; druž. Raseni, Gročana 58, 50.000; druž. Grahonja, Gročana št. 29, 50.000; druž. Sabadin, Gročana 63, 50.000; druž. Racman, Gročana 31, 50.000; druž. Geri, Gročana 65, 30.000; Nella Simionato 50.000; Jole Saba 50.000; Milka Racman 50.000; Romano Bak 30.000; druž. Bartoli 50.000; druž. Capponi 50.000; Danilo in Laura Bak 50.000 lir. Ob obletnici smrti sina Branka Grahonje daruje domača družina 50.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na pokojnega župnika Marijana Živica Karla in Magda Mahnič 50.000 lir; Andrej Renčelj z družino 50.000 lir.

9

ČETRTEK,
22. MARCA
2001

OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA KOLONKOVEC

PREGLED OPRAVLJENEGA DELA IN NAČRTI ZA PRIHODNOST

FOTO KROMA

Božični koncert, Prešernova proslava, izlet v Mozirje, Praznik solate, Miklavževanje za otroke iz vrtca in osnovne šole, različna srečanja na šoli, sodelovanje pri poimenovanju vrtca: to so glavne pobude, ki jih je Prosvetno društvo Kolonkovec priredilo v letu 2000. O teh pobudah in različnih načrtih je bil govor v nedeljo, 18. t.m., na občnem zboru društva, kateremu je predsedovala Luciana Poli. Občni zbor je letos izjemoma potekal v prostorih italijanskega oratorija v ul. Pagano zaradi neuporabnosti prostorov v osnovni šoli pri Sv. Ani, kjer društvo sicer ima se-

dež, a so šolo pred kratkim nekateri zlikovci poškodovali z vlomom in tako onemogocili delovanje organizacijam, ki imajo tu svoj sedež.

Med drugim je bilo tudi poudarjeno, da nekateri člani društva aktivno sodelujejo pri Mešanem tržaškem pevskem zboru, delovanje domačega pevskega zbora pa je žal nekoliko okrnjeno zaradi nesreče, ki jo je imela organistka Dalka Šturman, gonilna sila le-tega. Njeno mesto je trenutno prevzel Gregor Bizjak.

Poleg že omenjenih točk, so se člani pogovorili še o bodočem delovanju društva, ki bo

še nadalje sodelovalo pri že prej omenjenih pobudah, poleg teh pa bo pomagalo pri organizaciji kresovanja ob prazniku sv. Ivana in še na procesiji ob prazniku sv. Marije Magdalene.

Glavna točka občnega zbora pa so bile volitve novega odbora. Bodisi bivši odbor, kateremu je predsedoval Josip Stančič, kot tudi nadzorni odbor sta bila potrjena še za naslednjo mandatno dobo. Ob koncu občnega zbora so se člani društva še zadržali v prijetnem razpoloženju ob pečenem pršutu in kapljici vina.

(JC)

RICMANJE

DOŽIVET PRAZNIK SV. JOŽEFA

Ob prazniku sv. Jožefa so v Ricmanjih tudi letos stekle številne verske slovesnosti in kulturne pobude, tako s strani domače župnije kot kulturnega društva Slavec, ki tam deluje. Višek verskega praznovanja je bil na sam god sv. Jožefa, v ponedeljek, 19. t.m., tako z romarsko kot s slovesno mašo, pri kateri je sodeloval domači cerkveni zbor pod vodstvom Marije Šturman, okrepljen tudi s pevci, ki so za to priložnost prišli iz drugih krajev. Župnijska skupnost, ki je ob tej priložnosti imela v svoji sredi znane duhovnika Jožka Kraglja, je v popoldanskih urah imela tudi križev pot in večerno mašo, v starem župnišču pa je bila na ogled dopolnjena etnografska razstava. Sicer so se verski obredi odvijali tudi dan prej ob sodelovanju otroškega zbora iz Doline in domačega ženskega zbora, v popoldanskih urah pa je bil orgelski koncert Roberta Velasca.

Kulturno društvo Slavec pa je s svoje strani tudi letos priredilo tradicionalni Ricmanjski teden z nastopom domačega pihalnega orkestra pod vodstvom Marina Marsiča, razstavo Annemarie Ducaton *Vrata duše*, nastopi folklorne in pevske skupine Stu ledi in zbora Slavec-Slovenec ter narečno predstavo Štirje letni časi. K veselumu razpoloženju pa je tudi letos pripomogla stojnica z domačimi dobrotami.

DAROV

ZA NOVI glas: cerkveni pevski zbor ob Sv. Ivana ob vsakoletni nabirki 100.000 lir; Severina Sacolich v spomin na msgr. Marijana Živica 50.000 lir.

ZA MISIJONARJA brata Bajc: sorodnica Meri 100.000 lir.

ZA SLOVENSKO Vincencijevo konferenco v Trstu: v spomin na prof. Lauro Abram namesto cvetja na grob darujejo: Anica Ciani 50.000 lir; M.G. in N.N. 40.000 lir; v spomin na prof. Lauro Abram, dolgoletno ravnateljico liceja Prešeren, daruje šolsko osebje 500.000 lir.

VSPOMIN na strica Franca Mužina darujeta Miranda in Marijan Bajc 50.000 lir za cerkveni pevski zbor sv. Vincencija.

V SPOMIN na dragega moža Franca Mužina daruje žena Rezi 100.000 lir za Ognjišče v ul. Revoltella.

OB ROJSTNEM dnevu drage mame Marije Glavič-Slama daruje Magda 500.000 lir za lačne otroke (za p. Saksido).

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v počastitev spomina na msgr. Marijana Živica darujeta Marica Zupancič 50.000 lir in Vera Lozej 50.000 lir; v spomin na msgr. Marijana Živica daruje brat Luciano 500.000 lir;

ZA SVETO Goro: v zahvalo Svetogorski Materi Božji daruje Meri 50.000 lir.

OBČNI ZBOR DEŽELNE ČASNIKARSKE ZBORNICE

V ponedeljek, 26. marca, bo ob 15.30 v dvorani Paolo Alessi Časnikarskega krožka v Trstu (Korzo Italia številka 13, prvo nadstropje) vsakoletni občni zbor deželne svete časnikarske zbornice, ki bo namenjen sprejetju obračuna in proračuna. Občnega zbora se udeležijo lahko le tisti časnikarji, ki so poravnali letno kvoto. V okviru občnega zbora bo potekala tudi priložnostna slovesnost. Podelili bodo namreč priznanja tistim kolegom (tako časnikarjem kot publicistom), ki so vpisani v zbornico vsaj petdeset let. Letih je štiriinšestdeset, mnogo je znanih osebnosti, med njimi pa so tudi nekateri Slovenci: gre za bivša urednika Primorskega dnevnika Stanislava Renka in Gorazda Vesela ter za Slavoljuba Štoko.

NABREŽINA

V nedeljo, 25. marca, bo OB MATERINSKEM DNEVU

v cerkvi po maši primeren nastop; ob 17.30 pa bo v župnijski dvorani zanimiva igra *Čudna bolezen* v izvedbi dramske skupine iz Štandreža. Sledi družabnost.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na 31. revijo otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH 2001

ki bo v nedeljo, 25. marca, ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu.

"OLJKA" ZDRUŽUJE...

Minister Fassino pa je tudi spregovoril o pomenu Furlanije-Juljske krajine, ki je križišče kulturnih, gospodarskih in drugih interesov in bo morala odigrati v novi Evropi pomembno vlogo ter pri tem izkoristiti tudi prisotnost slovenske manjšine, ker le-ta predstavlja most med dvema narodoma in državama. Opozoril je tudi na pomen gospodarskega načrta Italije in prisotnosti 60 tisoč italijanskih podjetij v prostoru, ki gre od Trsta do Moskve, prisotnost, ki bo po njegovem mnenju odločilnega pomena tudi za povečanje sodelovanja v novi Evropi in za širjenje vpliva same Italije v Srednji Evropi.

Današnja državna meja med Slovenijo in Italijo je po njegovih besedah predvsem simbol novih perspektiv, novih možnosti sodelovanja in preseganja ovir, ki jih je na tem prostoru pustila zgodovina.

Spregovoril je tudi o velikih investicijah, ki jih Italija namerava posvetiti posodabljanju pristanišč v Severnem Jadranu, železniških povezav in seveda avtocestam, infrastrukturi torej, ki bo zblížala sodelovanje sosednjih držav in preko njiju tudi Italijo in Slovenijo približala Srednji in Vzhodni Evropi.

O samem udeležanju zaščitnega zakona pa je Fassino povedal, da se mora začeti takoj. Osebo se bo zavzel za njego-

vo udeležanje in še posebej za financiranje dejavnosti slovenske manjšine, saj je to prvenstvena naloga zaščite. Zaveda se pomena, ki ga ima kulturno, gospodarsko in drugo življenje slovenske manjšine. Ob koncu svojega nagovora se je minister Fassino še osebno in toplo zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali k sprejetju zaščitnega zakona, in tudi izrazil upanje, da bo politična koalicija Oljka na prihodnjih volitvah doživela lep uspeh.

Piera Fassina so v Kulturnem domu v Gorici pozdravili tudi deželna svetovalka F-Jk dr. Bruna Zorzini Spetič, predstavnik videmskih Slovencev prof. Viljem Černo, dr. Drago Štoka v imenu Glasbene matice, doberdobski župan dr. Mario Lavrenčič, števerjanski župan Hadrijan Corsi, predsednik Slovenskega stalnega gledališča dr. Filibert Benedetič, ki se je zavzel za nemoteno financiranje slovenskih kulturnih ustanov, dr. Livio Semolič ter dr. Ace Mermolja, ki je Fassinu na volitvah zaželel velik uspeh. Fassino se je vsem zahvalil in ob koncu obiska v Kulturnem domu v Gorici dejal, da je pred slovensko manjšino še naporno obdobje, v "katerem bo potrebno skrbno delati", saj se sam zavzema za federalizem, v katerem imajo posebno vlogo narodne manjšine.

PRILJUBLJENA PRIMORSKA POJE

V nedeljo, 18. t.m., je bil v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici koncert revije Primorska poje. Ob

lepi udeležbi občinstva in ljubiteljev petja je nastopilo šest pevskih zborov: Moški zbor iz Pivke, Moški zbor iz Opatjega

sela, Moški zbor Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela, Ženski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela, Tolminski APZ Canto ergo sum in Komorni zbor iz Nove Gorice.

Posamezni zbori so z ustreznimi sposobnostmi odpeli vrsto narodnih in umetnih pesmi, pa tudi polifonskih in tujih skladb. Občinstvo je vse nagradilo s toplimi aplavzi.

Goriško prireditev je v glavnem organizirala Zveza slovenske katoliške prosvete s sodelovanjem MePZ Lojze Bratuž.

V začetku je vse nastopajoče nagovorila v imenu prireditelja Anka Černic, ki je poudarila pomen in vlogo naše pesmi zlasti na tem delu slovenskega ozemlja.

OBNOVITEV SVETOV

Pastoralno središče za Slovence v Gorici, bolj znano kot Duhovnja sv. Ivana, nima takega pravnega položaja, kot ga imajo prave (samostojne) župnije, npr. Štandrež, Podgora, Pevma itd. Te delujejo v določenem kraju in imajo določene meje. Prebivalci - katoliški verniki, ki prebivajo znotraj teh meja, spadajo v tisto župnijo. Duhovnja sv. Ivana pa je t.i. personalna župnija (*ad personam*) in njeni verniki niso vezani na meje in so raztreseni po celotnem mestu. Cerkveno pravno pa ima enake pravice in dolžnosti kot vsaka prava župnija: ima enake strukture, torej tudi lastna župnijska sveta, tako pastoralnega kot gospodarskega.

Goriška nadškofija je določila, da se bodo župnijski pastoralni in gospodarski sveti obnavljali v mesecu aprilu. V naši duhovnji bo to potekalo v nedeljo, 1. aprila. Člani obeh svetov so laiki in od njih je in bo odvisno, koliko bo delo teh svetov, zlasti pa pastoralnega, pripomoglo k uspehu (nove) evangelizacije in širjenju božjega kraljestva v našem občestvu in v našem okolju: med mladino, med družinami, na socialnem področju, v poklicu, v javnem udeleževanju ipd. V zaključnem dokumentu druge goriške škofijske sinode, ki se je uradno končala 31. maja 1998 v Ogleju, je navedeno, da "župnijska skupnost opravlja pomembno vlogo zato, ker je pomenljiva oporna točka za vse, ter je po duhovniku in pastoralnem svetu poklicana, da vzgaja k odgovornosti in naveda k udeležanju". Pastoralni svet naj izžareva in izkazuje svojo življenjsko silo, saj skuša zajeti družbeno stvarnost, naj skuša sodelovati z različnimi skupinami, združenji in gibanji ter jih združevati: naj se prilagodi stvarnemu stanju. Pametno je torej, da naj člani svetov deloma voli župnijsko občestvo, deloma pa jih izberejo predstavniki obstoječih laičnih združenj, nekaj pa jih izbere (le v manjši meri) župnik sam. Pastoralni sveti naj bi bil živ orgnizem. Ni in ne sme biti samodopadljiv in vase zaprt, zadovoljen s tem, da se imenuje pastoralni svet. Člani sveta morajo imeti močno zavest, da je od njihovega dela v sodelovanju z duhovnikom veliko odvisno, kakšno bo versko življenje (v župniji), kolikšna bo duhovna rast in krščanska zavest, koliko bodo znali člani (župnijske) skupnosti biti znalci evangelija v svojem poklicu, okolju in družbi. Član sveta mora torej biti prvič pripravljen za delo, drugič pa, da se bo vzgajal in oblikoval, da bo kos delovanju na vseh področjih kristjana: v oznanjevanju, v bogoslužju in karitativni dejavnosti.

MK

ŠPETRSKI OTROCI V DOBERDOBU

V torek, 20. marca, so bili na obisku v vrtcu v Doberdobu otroci iz dvojezičnega centra iz Špetra v Beneški Sloveniji. Sprejem je bil zelo topel, saj so v Doberdobu najprej zapeli pesmico, sledila je pravljica, nato skupna delavnica. Otroci so se med sabo spoznali in takoj spoznamo, tako da že pripravljajo novo srečanje.

PRAZNOVANJE MESTNIH ZAVETNIKOV PREJŠNJI PETEK V STOLNICI

PET ŠKOFOV DAROVALO MAŠO

Gorica praznuje vsako leto 16. marca svoja zavetnika sv. Hilarija in Tacijana. V goriški stolnici je bilo zato slovesno praznovanje, ki je bilo letos še bolj mogočno zaradi udeležbe kar petih škofov, ki so s svojo prisotnostjo podčrtali tudi 250-letnico goriške nadškofije, ki jo obhajamo v tem letu.

Slovesno somaševanje je vodil dosedanj krško-celovski škof msgr. Egon Kapellari, od sedaj dalje škof v Gradcu. Somaševali pa so še goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, prejšnji nadškof p. Anton Vitale Bommarco, koprski škof msgr. Metod Pirih in tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

V začetku je goriški nadškof posebej podčrtal pomen te slovesnosti in spomnil na zgodovinske vezi med Gorico, Ko-

roško, Slovenijo in Trstom. Obredi so potekali izmenoma v vseh jezikih omenjenih dežel, kar se je izkazalo tudi v pesmi stolnega pevskega zbora, ki je obogatil verski obred.

Zvečer pa so pod pokroviteljstvom občinske uprave podelili prvo goriško nagrado ob tem prazniku, in sicer slikarju Zoranu Mušiču.

NA GORIŠKI POKRAJINI PREDSTAVILI ŠTUDIJO

ZA ČEZMEJNO OMREŽJE AVTOBUSNIH POVEZAV

V pokrajinski sejni dvorani so prejšnji ponedeljek predstavili študijo o reorganizaciji javnih avtobusnih prevozov na Goriškem, ki jo je pokrajina naročila že pred dvema letoma.

Gre za iskanje primernih pristopov tudi na tem področju ob bližajočem se vstopu Slovenije v Evropsko unijo, ko bo naš prostor zadihal in se odprl vzhodu, potrebno pa bo v tem smislu marsikaj prilagoditi novi stvarnosti. Če bo do zgodovinskega datuma prišlo leta 2003 ali kasneje, dejansko je to le postransko vprašanje. Neizpodbitno dejstvo je, da se je treba na epohalne spremembe pripraviti že danes, sicer bomo na zgodovinski trenutek popolnoma nepripravljeni in ne bomo znali izkoristiti vseh možnosti, ki nam jih odprava meje lahko prinese.

Študijo so uresničili s prispevki iz sklada Interreg II v sodelovanju s tremi avtobusnimi podjetji (APT, AMG in Aurigo) ter obmejnimi slovenskimi občinami Novo Gorico ter Šempetrom-Vrtojbo, Sociološkim inštitutom ISIG in Tržaško univerzo. O skupnem načrtovanju na čezmejnem prostoru je spregovoril predsednik pokrajine Giorgio Brandolin, ki je sicer že velikokrat pokazal in dokazal, da mu vprašanje leži še kako pri srcu in si je v tem smislu tudi prizadeval v sklopu Čezmejne zaveze. Brandolin je sicer mnenja, da so glavne pregrade, ki jih gre preseči v teh letih, predvsem psihološke narave. V tem smislu bo torej še kako pomembno, da se

bodo ljudje ob meji nemoteno premikali iz enega mesta v drugega in pri tem jim bodo prisločile na pomoč ravno avtobusne povezave, ki so bile doslej pomanjkljive oziroma jih enostavno ni bilo.

Problemi, ki se pri tem postavljajo, so nešteti. Najprej je med mestoma meja, ki je državnega značaja, obenem pa je naravna pot, ki povezuje obe mesti, ravno mejni prehod na Škabrijelovi ulici, ki je ohranil svoj status mejnega prehoda za pešce kljub številnim pozivom, ki so prišli na goriško občino, vendar zaman.

Javni prevozi v našem čezmejnem prostoru so dejansko ločeni na italijanski in slovenski strani meje, nujna bi torej bila njihova povezava v enotno omrežje; prevozi pa predstavljajo le eno od možnih povezav, ki jih potrebuje naš čezmejni prostor. Nujno bi bilo, da bi se začelo v tej luči resno razpravljati tudi o drugih tehničnih problemih in pomanjkljivostih, ki jih ima naš prostor; ta se bo v prihodnjih letih radikalno spremenil z nami ali brez nas. Vprašanje je, ali se bodo naši družbenopolitični predstavniki in ekonomski operaterji znali z zadostno pragmatičnostjo in seveda primernimi in hitrimi prijemi prilagoditi novemu prostoru in izzivom, ki nas čakajo. To pomeni pred odpravo meje, kajti potem bomo k temu itak primorani, vendar procesi ne bodo tako mehki, kot če bi se na to začeli pripravljati že danes.

EJ

V NEDELJO KONCERT V KULTURNEM DOMU

ODLIČEN DRAGOJEVIČ

Polna dvorana Kulturnega doma v Gorici se je v nekaj mesecih že drugič poklonila dalmatinskemu pevcu in glasbeniku Oliverju Dragojeviču, ki je vse prisotne dobesedno navdušil z več kot dve uri trajajočim koncertom. V sklopu pobude *Across the border* se je hrvaški kantavtor predstavil s pesmimi, ki spadajo v njegov obsejni opus pesmi morja in sonca. Koncert je bilo pravo doživetje, saj je Oliver z odlično skupino, ki ga je glasbeno spremljala, nagovoril poslušalce tudi s hudo-mušnimi besedami in na tak na-

čin vspostavil neposreden dialog s publiko, ki je nemalokrat skupaj z Oliverjevo skupino zapela nekaj pesmi.

Na koncertu je spregovoril tudi glasbeni kritik in časnikar Giuliano Almerigogna, ki je povzel glasbeno kulturo, iz katere nastajajo Oliverjeve pesmi; povedal je, da se v njegovem opusu lahko srečamo z vsemi prviniami mediteranskega sveta, ob tem pa se lahko Oliver ponaša tudi z bogato glasbeno kulturo, ki sega tudi v jazz glasbo.

V DRŽAVNI KNJIŽNICI

SLOVENSKA POEZIJA V ITALIJANSKEM PREVODU

V petek, 23. marca, bo ob 17.30 v Državni knjižnici v Gorici pomembno srečanje, na katerem bo dr. Filibert Benedetič, predsednik Slovenskega stalnega gledališča in sam pesnik, spregovoril o slovenski poeziji v italijanskem prevodu.

Povod za srečanje predstavlja tovrstni zbornik z naslovom *Tja in nazaj-Andata e ritorno*, za katerega je poskrbela neutrudna Jolka Milič in ki ga je založilo Združenje primorskih književnikov. Prav o tem združenju bo na začetku spregovoril njegov predsednik in naš kolega Jurij Paljk. O pestrem in zajetnem zborniku, ki je izšel nedavno, smo v našem tedniku sicer že pisali. Srečanje prireja omenjeno združenje v sodelovanju s Krožkom za družbeno-politična vprašanja Anton Gregorčič, goriško Državno knjižnico in Društvom Ars. Izbor poezije bo podala igralka Lučka Počkaj, medtem ko bodo za glasbeni utrinek poskrbeli gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice.

V ORGANIZACIJI PD ŠTANDREŽ IN DOMAČE ŽUPNIJE

SREČANJE S SLOVENSKIMI ROJAKI V LOMBARDIJI

Štandreška vaška skupnost je v nedeljo, 18. t.m., pripravila obisk pri Slovencih, ki živijo v Lombardiji in Milanu. Kot je znano, imajo "milanski Slovenci" enkrat na mesec nedeljsko mašo v slovenskem jeziku in Štandrežci so odšli v Milan tudi zato, da bi bila ta maša bolj slovesna. Štandreški župnik Karlo Bolčina je namreč nekaj let hodil v Milan maševat v slovenskem jeziku. V Milan sta dopotovala kar dva avtobusa, saj je odšel v Lombardijo tudi MePZ Štandrež, ki je pel pri maši v cerkvi Corpus Domini.

Takoj po prihodu v Milan so si štandreški izletniki ogledali baziliko sv. Ambroža, mestnega zavetnika. Po ogledu te so obiskali tudi milansko mestno središče in znamenito stolnico. Prav na trgu pred katedralo so se izletniki zbrali tudi za spominsko fotografijo, ki jo objavljamo v našem tedniku. Pogumnejši so se povzpeli na streho mogočne stolnice, drugi pa so odšli do slovitega gledališča Scala. H kratkemu sprehodu po mestu je sodil tu-

di postanek ob gradu znane plemiške družine Sforza. Štandreške goste je pričakal sovaščan Boris Lutman, ki je v Milanu na študijskem izpopolnjevanju.

Popoldne so izletniki dospeli v cerkev Corpus Domini, kjer so jih gostitelji že pričako-

vali. Z njimi so se udeležili slovenske maše, ki jo je vodil David Taljat, slovenski duhovnik, ki deluje v Nici; somaševal je župnik Karlo Bolčina. Mašo so obogatili štandreški pevci z ubranim petjem slovenskih postnih pesmi. Pevci so zapeli več pesmi tudi po maši.

Sledilo je prijetno srečanje v cerkveni dvorani, kjer se je nadaljevalo petje v domačem vzdušju ob kozarcu rujnega vina. "Milanski Slovenci" so se Štandrežcem iskreno zahvalili za obisk in jih povabili v svojo sredo tudi v prihodnje.

TZ

OBVESTILA

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi na duhovno obnovo za zakonce s p. Mirkom Peliconom, ki bo v nedeljo, 1. aprila 2001, od 9. do 17. ure v Zavodu sv. Družine v Gorici, ul. don Bosco 66. Poskrbljeno bo za varstvo otrok tistih staršev, ki bodo to svojo potrebo javili odbornikom najkasneje do četrta, 29. marca. Kosilo bo skupno. Za prijave in informacije kličite 0481 536455.

PD PODGORA vabi duhovnike k somaševanju in na koncert v spomin na organista in pevovodjo Bogomira Špacapana ob 4. obl. smrti v nedeljo, 1. aprila, ob 16. uri v cerkvi v Podgori.

EKOLOŠKI DAN v Števerjanu, ki ga prirejajo na pobudo lovskih družin iz Števerjana in Jazbin občinska civilna zaščita, društvi Sedej in Briški grič ter domača osnovna šola bo v soboto, 31. marca. Zaradi slabega vremena prejšnjo soboto do pobude ni prišlo. Zbirališče bo ob 14.30 na parkirišču pri občinski stavbi v Števerjanu. S seboj prinesite delovne rokavice.

DAROVI

ZA CERKEV sv. Ivana: druž. Ussai iz Gorice v spomin na Lido Škorjanc vd. Nanut 100.000
ZA CERKEV na Vrhu v spomin na Jožeta Devetaka: sestra in brata 100.000, Marjan Slokar 50.000
ZA MISIJON g. Ivana Štante v spomin na Jožeta Devetaka: sestra in brata 100.000, Luciano Quaggiato 100.000, Olimpia Quaggiato 50.000, Sergio Quaggiato 50.000, druž. Bruno Bressan 50.000

ZA MLKPZ Vrh sv. Mihaela v spomin na Jožeta Devetaka: sestra in brata 100.000
ZA LAČNE otroke po svetu: N.N. Peč: 150.000 lir, N.N. 50.000 lir
ZA CERKEV v Rupi: druž. Maraz namesto cvetja na grob lviča Gorkica za cvetje 50.000 lir
ZA POTRESENCE v Indiji: pri-spevk v Rupi 500.000 lir
ZA MISIJON p. Kosa: Frida Žerjal v spomin na msgr. M. Živca 100.000 lir
V SPOMIN na Jolando Ciglič vd. Mužič za cerkev v Števerja-

nu: Albin in Majda Šuligoj 200.000, Zana, Mirjam in Rinaldo z druž. 100.000 (za ogrevanje); za cerkveni pevski zbor: Albin in Majda Šuligoj 100.000, sestrični Antonija in Marija Mužič 100.000, Zana, Mirjam in Rinaldo z druž. 50.000; v Sklad s. Mihaelangele Maraz: N.N. 100.000; za prizadete v Logu pod Mangartom prijateljica 50.000; za Števerjanski vestnik Anastazija in Nežica 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrijah: Zoška Černic Florenin 30.000; N.N. 50.000 lir.

V SPOMIN na Mirka Mužiča: za cerkev v Števerjanu druž. Srebrnič 100.000, Ema, Antonija in Marija 150.000, sekcija SSK Števerjan 50.000; za cerkveni pevski zbor stricu Mirkotu Ivan Mužič z druž. 100.000, Ema, Antonija in Marija 50.000; za cerkev na Sveti gori Ema, Antonija in Marija Mužič 100.000 lir.

V SPOMIN na Milko Mužič: za cerkev v Števerjanu (za ogrevanje) druž. Špacapan iz Ozeljane 50.000, Mirjam Dornik 30.000, Bruna z druž. 15.000; za cerkveni pevski zbor: teti Ivan in Jožica 100.000; za prizadete v Logu pod Mangartom: Roman Vogrič 100.000 lir.

VZAHVALO dobremu Bogu in vsem vaščanom, ki so pripomogli k velikemu uspehu knjige Sonjine slaščice Sonje in Irena: za števerjansko cerkev (ogrevanje) 100.000, za cerkveni pevski zbor 100.000, za prizadete v Logu pod Mangartom 100.000 lir.

V SPOMIN na dragega Cirila Terpiha ob 1. obl. smrti: žena in otroci 200.000 za števerjansko cerkev in 200.000 lir za cerkveni pevski zbor.

ZASKLAD s. Mihaelangele Maraz: Marica Rožič vd. Vogrič ob rojstnem dnevu 100.000 lir.

ZA PRIZADETE v Logu pod Mangartom: Zvonko Simčič 65.000 lir.

ZA ŠTEVERJANSKO cerkev: Slavica Gravnar 50.000; N.N. 65.000; N.N. 50.000; druž. Gravnar, Ščedno 12, 100.000 v spomin na sestro Terezo Hlede brat Lojze 100.000 ter sestra Milka 100.000 lir.

ZA CERKEV na Jazbinah: v spomin na Neris Colja N.N. 100.000 lir za nove orgle.

V FEIGLOVI KNJIŽNICI V GORICI

DVE ČAROBNI URICI

IVA KORŠIČ

S PRIJATELJI V KNJIŽNICO

Čarobna toplina, ki veje iz pravljicnih bitij, poslikanih na steni mladinske sobe Feiglove knjižnice, je pričakala v ponedeljek, 12. t.m., otroke od 8. do 10. leta na urici, poimenovani *S prijatelji v knjižnico*. Štirinajst otrok je posedlo na mehke blazine in poslušalo pravljico *O treh grahih*. Tokrat so jo pripovedovali oz. brali dijaki 4. letnika pedagoškega liceja S. Gregorčič, njihova mentorica je prof. Mihaela Pirih, ki poučuje psihopedagogiko na omenjeni šoli. Mateja Černic, Sara Devet, Janina Cotič, Stefania Mozetič, Valentina Legiša in Kristjan Lavrenčič so bolj ali manj tekoče prebrali (pričakovali bi si kaj več) posamezne dele pravljicne zgodbe o siromašnem fantu, ki je šel na pot in na njej našel tri grahova zrna. Ta so mu prinesla srečo, saj je zaradi njih slabo spal na revni postelji, ki mu jo je ponudila graščakinja, da bi preverila, ali je zares berač ali v berača preoblečeni plemiški mladenič. Tako mu je uspelo pridobiti lepo grofijo za ženo in si prisvojiti grad, ki je bil last zmaja s sedmimi glavami.

Otrokom je ob koncu še kar dolge pripovedi knjižničarka Luisa razdelila liste s križanko v zvezi s pravljico vsebino.

Trije pravljicni popoldnevi za "starejše" učence so se poslovi-li, a ilustrirane knjige z raznolikimi povestmi, pa tudi videokasete z zabavnimi risankami še naprej vabijo otroke, da si jih sposodijo v knjižnici in jih doma pridno prebirajo oz. gledajo z mlajšimi bratci ali sestrkami, da bodo lepše zasijali pomladni popoldnevi in večeri v družinskem krogu.

RAZVAJENA MLADIČKA

Prav na pragu cvetoče pomladi, v ponedeljek, 19. marca, se je še zadnjič v tem šolskem letu Mladinska soba Feiglove knjižnice v Gorici ognila s čarobnim plaščem, pod katerim se je v jeseni in pozimi kar petkrat razživel neizmerno lepi in dobri pravljicni svet. Nad štirideset malčkov - nekateri so komaj do-dobra shodili - je z mamicami pridrobilo v Mladinsko sobo in na mehkih blazinah ob risanki z rdečedlako zvito repko pričakalo začetek pravljicne urice. Tokrat je Otroška urica podarila kar dve pravljici Svetlane Makarovič, *Razvajeni vrabček* in *Mucek se umije*. Pripovedovale so ju in kak bolj pomenljiv trenutek tudi skušale animirati tri dijakinje četrtega letnika pedagoškega liceja S. Gregorčič - Mateja Černic, Janina Cotič in Stefania Mozetič -, ki so "na-stop" pripravile pod mentorstvom prof. Mihaele Pirih. Vsa-

ka je po svoje poživila odlomek iz pravljic; Mateji se je nabolj posrečilo z menjavanjem tona glasu priklicati pred oči mucka, ki se je mamicami tmašmo upiral, ko ga je učila, da se morajo mucke umivati, ker pač imajo na jeziku prav pripravno krtačko za to higiensko opravilo in tudi mehki prednji tački, s katerima je prav lahko si umivati zamazani gobček. Ko se je mamica muca naveličala in sinčku ni več "pridigala", pa tudi umila ga ni več, ko je bil ves prašen, je opustil trmo in se prvič sam umil in bil tega zelo vesel, da je od ugodja kar predel.

Vrabčka je mamica neutrudno negovala v gnezdu, ki je bilo spleteno v zlebu mestne hiše, in ustregla vsaki njegovi želji, ker je bil v njenih očeh še zelo majhen, potreben pomoči. Tudi ni hotel poleteti iz gnezda, da bi si sam poiskal hrane ali pogledal, kako je svet velik. Bil je pač zelo razvajen. Ko ga je neke noči opazovala, kako blaženo spi, se je vrabčevka zazrla v nebo in dejala luni, da je vrabček še neboljen. Luna ji je odvrnila, da ni in si lahko že sam pomaga. Naslednji dan je mamica vrabčevka s svojo navidezno brezbriznostjo dosegla, da je njen razvajeni sinček poletel iz gnezda.

Otroci so mirno poslušali pravljici in tudi, sicer nekoliko bolj umirjeno kot ponavadi, sodelovali, ko so jih nagovorile pripovedovalke. Nauk pravljicne vsebine so gotovo takoj za-

beležile prisotne mamice, ki so pogosto preveč ustrezljive in morda včasih prekomerno štiti-tijo svoje malčke.

Poslušalcem so dekleta izročile papirnate mucke in ptičke in jim pomagale le-te zalepiti na kartonaste liste, na katere so otroci narisali udobne "domove" za mladičke.

Otroške urice so se za letoš poslovi-le; prinesle so veliko veselja malim obiskovalcem knjižnice in nekoliko dela knjižničarkam. V Mladinski sobi bo do prihodnje jeseni zavlada tišina, ki pa jo bo pogosto preganjal zvonki glas, ko si bo neugnani šolarček prišel sopsodit eno ali več ilustriranih knjig, ki domujejo v njej in celo leto nestrno čakajo, da jih pridni cibani vzamejo v roke.

TEČAJ ŠAHA V TRŽIČU

Društvo Tržič prireja v mesecu aprilu začetni tečaj šaha, ki ga bo vodil šahovski mojster inženir Jožef Lako iz Gorice in bo potekal v Tržiču. Tečaj je brezplačen in se ga lahko udeleži vsakdo, ki ga zanima omenjena športna dejavnost, ki jo v državah vzhodne Evrope obvezno poučujejo na šolah. Število mest udeležencev tečaja je omejeno. Za dodatne informacije lahko vsi zainteresirani kličijo ob uri kosila oziroma zvečer na telefonsko številko 0481 482015. Vpisovanje se bo zaključilo 31. marca.

KROŽEK A. GREGORČIČ, DRŽAVNA KNJIŽNICA V GORICI, ZDRUŽENJE PRIMORSKIH KNJIŽEVNIKOV IN DRUŠTVO ARS

vabijo na srečanje

SLOVENSKA POEZIJA V ITALIJANŠČINI

O zborniku *Tja in nazaj-Andata e ritorno* bo govoril dr. Filibert Benedetič. Izbor poezije bo podala igralka Lučka Počakaj. Glasbeni utrinek: gojenci SCGV Emil Komel. Državna knjižnica v petek, 23. marca, ob 17.30

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA - PEČ

prireja v soboto, 24. marca, ob 20.30 v društvenih prostorih v Rupi

KULTURNI VEČER

Recitatorji bodo predstavili poezije Davida Bandellija. Nastopili bodo MoPZ Chorus 97 iz Mirna, MePZ in OPZ Rupa-Peč. Priložnostni govor bo imela dr. Erika Jazbar.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V GORICI

Dolga in strma je od leta 1911 prehojena pot.

V soboto, 31. marca, ob 20. uri bomo s kulturnim in družabnim srečanjem v Kulturnem domu obeležili

90-LETNICO USTANOVITVE DRUŠTVA

Slavnostni govornik bo dr. Matjaž Kmecl, kulturni spored bodo oblikovali člani okteta Simon Gregorčič iz Kobarida in recitatorji.

ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
SKLAD RS ZA LJUBITELJSKE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2001

ŠTANDREŽ, ŽUPNIJSKA CERKEV

Petek, 23. marca 2001, ob 20.30

SODELUJEJO: MePZ Angelski spevi - Otlica, Tercet Ver laetum - Opčine, MePZ Sveti Anton - Kobarid, MePZ Godovič, MePZ Mačkolje in MoPZ Mirko Filej - Gorica.

OBNOVLJENO DRUŠTVO V TIPANI

PETICIJA MED BENEŠKIMI SLOVENCMI

VSEM, TUDI DUHOVNOSTI, ODPRTO PLANINSTVO

DRUŠTVO NAŠE VASI PONOVO NA DELU

ERIKA JAZBAR

V eni od prejšnjih številčk našega časopisa smo ob recenziji bisera, ki prihaja iz Terskih dolin, in sicer druge knjige prevodov mašnih beril v domače narčje, napisali, da se je za slovensko skupnost, ki živi v videmski pokrajini, v zadnjih letih marsikaj spremenilo.

Težične naše pozornosti so običajno Nadiške doline, ki so srce slovenske Benečije, kako pa je s slovensko skupnostjo iz Terske doline, je navadno vprašanje, na katerega zna malokdo odgovoriti. O slednjem se namreč le poredko govori in piše, malo je tudi tekstov pisanih v domačem slovenskem terskem narčju. Povedali pa smo, da se marsikaj spreminja tudi za slovenskega človeka, ki živi pod Mužcem in ki je v prejšnjih letih doživel marsikateri neljubi trenutek, pomislimo le na življenjsko pot gospoda Artura Blasutta, ki je bil doma iz Viškorše v Terski dolini.

Nove premike smo lahko v zadnjih časih zaznali na nivoju krajevnih uprav, saj si v smislu ovrdenotenja slovenskega narčja in kulturne specifičnosti prizadevajo domače občine z županom in predsednikom Gorskke skupnosti Terskih dolin Eliom Berro na čelu, cerkev z župnikom Renzom Calligarom in prosvetni delavci.

O upravi smo spregovorili lansko leto, ko smo poročali o pismu, ki ga je omenjeni župan

poslal občanom in v katerem je pisalo, da se bo župan rad pogovarjal z domačimi ljudmi v domačem slovenskem narčju, o župniku smo pisali pred kratkim, ko smo pisali o Boavi besedi, tokrat pa so na vrsti prosvetni delavci, ki jih sicer v Terski dolini ne manjka.

Tokrat je prišla iz prosvetnega sveta krasna in spodbudna novica. V Tipani so namreč pred kratkim oživili domače društvo Naše vasi, ki je predstavljalo pomembno oporišče za domače ljudi in je bilo pobudnik marsikaterih zanimivih iniciativ. Društvo je namreč prirejalo veliko iniciativ in okoli njega je nastal in se zbiral tudi pevski zbor, ki je sooblikoval kulturne dejavnosti v Benečiji in v slovenskem obmejnem prostoru. Zgodilo pa se je, da je delovanje društva zamrlo. Pred kratkim pa je na pobudo nekaterih prizadevnih domačih prosvetnih delavcev društvo zaživelo in računalo, da bo v kratkem izpeljalo kar nekaj pomembnih iniciativ. Najprej bo na vrsti tečaj slovenskega jezika, ki ga bo vodil profesor Viljem Černo iz Barda, ki je že vzbudilo veliko zanimanja, saj se je nanj že vpisalo 21 tečajnikov, nadalje pri društvu računajo na sodelovanje s šolo, nameravajo prirediti izlete čez mejo in sooblikovati iniciativne vasio Breginj v Sloveniji. Lepa in spodbudna novica je tudi ta, da so bili imenovani v odbor tudi mladi ljudje.

PODPISE ZBIRAJO TUDI V ČEDADU

Na sedežu združenja Evgen Blankin in na sedežu društva I. Trinka v Čedadu, t.j. na osrednjih ustanovah Slovencev, ki živijo v Benečiji, zbirajo podpise za peticijo, ki predvideva ustanovitev Skupščine pokrajinskih svetov Furlanije, to pomeni videmske, pordenonske in goriške pokrajine ter Skupnosti Beneške Slovenije, ki bi združevala tri Gorskke skupnosti, kjer so Slovenci zgodovinsko prisotni v videmski pokrajini, t.j. v Nadiških in Terskih ter Kanalski dolini. Gre za politično iniciativo, ki so jo predstavili v začetku meseca marca v občinski dvorani v Špetru in o kateri so spre-

govorili vidni predstavniki političnega sveta iz videmske pokrajine, in sicer ob predsedniku Gorskke skupnosti Firminu Marinigu, med drugimi videmski župan Sergio Cecotti in svetovalec v videmskem občinskem svetu Renzo Pascolat.

Gre dejansko za alarmni zvonec, kateremu bi morali odgovoriti odgovorni na deželi, o nelagodju krajevnih uprav, ki doživljajo s strani avtonomne dežele pravi centralizem, kar se med drugim odraža v kroničnem pomanjkanju sredstev. Naša dežela v bistvu razpolaga z avtonomijo, vendar jo neprimerno izjaja in ni kos izzivom, ki jo od nje zahtevajo novi časi.

Zaradi omenjene zaskrbljenosti je nastal tranzverzalni odbor, ki si prizadeva, da bi deželno upravo spravil iz imobilizma ter jo sprožil, da bi o omenjenih potrebah začela resno razpravljati. Primernejši federalistični stroj dežele, do katerega mora priti, pa mora rasti na trdnih temeljih, to pomeni, da mora med sabo združevati realnosti, ki imajo močno skupno bazo. Iz teh smernic torej izhaja Skupščina furlanskih pokrajinskih svetov in Skupnost Beneške Slovenije. Očitno je torej, da se je v omenjene politične premike vključila tudi slovenska narodna skupnost, ki živi na Videmskem, kar seveda ne gre spregledati, ko se o podobnih izzivih pogovarjamo na nivoju Trsta in Gorice.

EJ

SPOZNAJMO SE!

V petek, 23. marca, ob 18.30 bodo na sedežu društva I. Trinka v Čedadu priredili zanimiv kulturni večer. Predstavili bodo prevod poezij v slovenski jezik Giacomo Leopardija, za katerega je poskrbel Marta Filli iz Tolmina. Ob tej priložnosti bodo predstavili tudi bibliografijo italijanskih del, ki so bila prevedena v slovenski jezik in za katere je poskrbel Marijan Breclj. Na petkovem večeru bo ob avtorjih omenjenih del spregovoril profesor Tomaž Pavšič.

Večer prirejajo v sklopu pobude *Spoznajmo se*, s katero si pri društvu že vrsto let prizadevajo za tesnejše odnose in medsebojno spoznavanje med ljudmi in kulturami, ki živijo na obmejnem prostoru.

GLOSA JURIJ PALJK

O HVALEŽNOSTI

Najbrž bi morali takoj v začetku zapisati vprašanje: "Hvaležnost? Kaj je to?" Morda pa bi morali obenem tudi dodati misel, da ne nameravamo pisati razmišljanja o tem, kako zelo nehvaležni so danes mladi, ki da ne znajo nikdar ali skorajda nikdar reči hvala, ker je to lahko res ali pa tudi ne, kot je tako z vsemi dobrimi lastnostmi v našem življenju.

Tudi ne bomo pisali o tem, kako bi morali kristjani biti hvaležni drug drugemu za vse, kar nas osrečuje in dela bolj človeške in ne nazadnje tudi bolj krščanske, in to predvsem v medsebojnih odnosih.

Dejstvo je, da se danes ne govori veliko o hvaležnosti, da je hvaležnosti med nami izjemno malo in to predvsem zaradi same ustrojenosti družbe, v kateri nam je dano živeti. Če zelo poenostavimo, bomo rekli, da živimo pač v družbi, ki temelji na tržnih odnosih, kot se danes reče v sodobnem jeziku, v družbi, v kateri velja predvsem pravilo trgovine, kjer pač ima vsaka stvar svojo ceno. Morda se zdi ta trditve pretirana, a dejstvo je, da naša družba temelji na odnosih gospodarskega trga, na katerem je vse mogoče kupiti in se vse prodaja, se vse kupuje in se ponovno vse prodaja. Sami pa lahko vidimo, da se ob- stajajo na tem našem ljubem svetu stvari, ki se jih ne da ne kupiti in tudi ne prodati, ker enostavno ne spadajo v miselnost našega tržnega sistema in tudi ne v miselnost današnjega potrošniškega sveta, v katerem je ogromno prostora in ponud-

be za materialne stvari, a vse manj prostora in časa za duhovnost in toplo človeškost.

Hvaležnost spada v svet človeških odnosov, je ena od lastnosti, ki so lastne samo človeku, ga končno dela človeka. Tu mislimo na preprosto besedo "hvala", ki smo je sami veseli, ko nam jo poklonijo, in seveda tudi na vse tiste znake in znamenja hvaležnosti, ki delajo medčloveške odnose znane in lepše, bolj človeške in končno tudi edine vredne človeka.

Danes pa ni dosti prostora za hvaležnost, ki je postala redka priča tudi v našem vsakodnevem življenju. Da je to res, nam priča beseda sama in nato misel na njeno udejanjanje v vsakdanjem življenju. Hvaležnost namreč izhaja iz pridevnika hvaležen, za katerega najdemo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika tole obrazložitev: hvaležen je tisti, ki se zaveda vrednosti izkazane dobrote in to tudi pokaže; hvaležen je tisti, ki vsebuje, izraža hvalo, zahvalo; hvaležen je tisti, ki zagotavlja zadovoljstvo, uspeh, korist.

Že sama razlaga besede hvaležnost nam torej pove, kaj to globoko in lepo čustvo in obenem tudi dejanje pomenita, in misel na današnje medčloveške odnose nam kar ponuja vrsto razmislekov, med katerimi je tudi ta, da ja danes hvaležnosti med nami izjemno malo, če pa ne malo, pa gotovo pre-

malo. Napisali smo, da je hvaležnost po eni strani čustvo, čutenje, stanje duha, po drugi strani pa tudi dejanje, saj mora človek hvaležnost nekemu izkazati, če hoče, da bo hvaležnost prišla do izraza. Hvaležnost zahteva torej dejavnega človeka, zahteva od človeka dejaven odnos do življenja in predvsem pa do sočloveka.

Ker tokrat ne bi pisali o tem, da hvaležnost kristjana odpira v večnost, ker mora biti kristjan predvsem Bogu hvaležen za svoj obstoj, bomo raje rekli, da je prav pomanjkanje vsakovrstne hvaležnosti v današnjih odnosih v družbi krivo za hladne, mrzle odnose in seveda tudi za naše nezadovoljstvo v njej, predvsem pa za nezadovoljstvo nad samim sabo.

Hvaležen biti namreč ne pomeni, da si neko tele, ki se povsod in vedno, vsakomur in za vsako figo, nenehno nekaj poniglavo zahvaljuje ter pri tem izgubi čut za mero in samodostojanstvo, ki ga vedno izgubi vsakdo, ko se pretirano in ponižujoče zahvaljuje. Tudi hvaležnost ne zahteva od človeka nobenega nepotrebnega hvaležanja in poniževanja samega sebe pred nekom drugim. Hvaležnost je namreč najprej znamenje lepe olike in obenem tudi znamenje visoke omike, srčne kulture, je znamenje toplote in človeške dobrote. Hvaležnost tudi ni na prodaj in se nikakor ne more "vključiti" v tržni sistem naše družbe, ker se

takoj zazna razlika med narejeno hvaležnostjo in iskreno gesto dobre volje, kar hvaležnost tudi je.

Saj poznate razliko med narejenim, umetnim in večkrat prav "plastičnim" nasmeškom, ki ga dobite povsod naprodaj, še največ ga je v reklamnih oglašitvah, in med iskrenim nasmehom, za katerim stoji topel človek, ki ga odlikujejo srčna kultura, dobrot, dobra vzgoja in lepo obnašanje. Tudi razliko med pravo hvaležnostjo in med narejeno, zaigrano, poznate, saj je razlika temeljna in vsakomur očitna. Če že takoj ni očitna, pa se prej ali slej pokaže v vsejsvoji umazani grdoti, saj se človek pred narejeno hvaležnostjo, za katero se skriva preračunljivost ali pa porogljiv nasmehek, počuti opeharjenega in prevaranega, ker je hvaležnost globoko čustvo, ki se človeka vedno dotakne na osebni ravni, na tisti, kjer je najbolj osebno, pristen, občutljiv in zato tudi ranljiv.

Tudi zato lahko mirno napišemo, da je hvaležnosti v današnjih odnosih premalo in imamo tudi zato radi ljudi, ki jo znajo iskreno pokazati. Hvaležnosti smo vsi zelo potrebni in to tudi zato, ker jo sami premalo izkazuje, ker je danes preveč hladu in premalo toplote v vsakdanjih odnosih. Gotovo pa je tudi to, da bomo sami lahko dosti storili za lepše odnose med sabo, če bomo začeli pri sebi.

In pri hvaležnosti se vse začne s preprosto in iskreno besedo "hvala".

DUH SKALAŠTVA

MIRAN MIHELICH

Gorniški klub Gornjesoške doline so ustanovili, ker želijo več nazorske širine, saj je tudi v planinstvu mogoče delati v skupno dobro le pod temi pogoji. To so bila tudi načela skalašev, katere je bivši sistem odri- nil od tega, kar so za slovensko planinstvo ustvarili, in uvedel enoumje tudi tam. Ker so mnogi menili, da se po uradnem padcu totalitarne politike v Sloveniji odnosi znotraj PZS niso spre-

vseh državljanov. V takšni ozki zadržanosti ni imelo smisla vztrajati. Zakaj bi se znotraj te, še vedno "nacionalizirane" planinske organizacije pripravili za nazaj še naslednji dve generaciji? Bolj smiselno se jim je zdelo ustvariti novo in delati za prihodnost v miru naprej po svoje, ob spoštovanju vsega v zgodovini še aktualnega, kot tudi presečenega.

O začetkih in sploh o zgodovini skalaštva, ki je bilo temelj slovenskega alpinizma in zim-

menili, so ustanovili novo gorniško organizacijo SKALA, v kateri je združenih vse več klubov.

Na občnem zboru Gornjesškega kluba Gornjesoške doline so ocenili zadnje delo in opredelili letošnjo širšo klubsko dejavnost. Že lansko leto so na dveh vrhovih postavili škatle v obliki Aljaževega stolpa. Letos bodo poslali na tečaj za gorske vodnike tri mlade člane. Poleg organiziranih tur bodo postavili na vrhove brez vpisnih knjig še dve škatli. Očistili bodo zapuščene in zaraščene poti za pristop na Pihavec.

skega tekmovalnega smučarskega športa, s prvimi udeleženci na predvojni zimskih igrah, ter kako so ga po vojni tiho prepovedali, pa je spregovoril predsednik Skale dr. Anton Jeglič. Sicer zadnja leta vodja polletnega tabora v Lepeni, že desetletja pa alpinist in inštruktor, gorski reševalec, član mednarodne organizacije za reševanje v gorah, izumitelj enega prvih detektorjev za iskanje zasutih v snežnih plazovih, gorski vodnik, pobudnik iskanja uničene- ga križa pod Škratlato in takoj tudi med postavitelji novega...

Ker je bilo na zboru prisotnih nekaj novih članov in somišljenikov, je predsednik GK ZP Jože Žagar povedal, da ta klub obuja nekdanji skalaški duh slovenskega gornštva, ki ga je čas enoumja v slovenskem organiziranem planinstvu zatrl. Tisti, ki se združujejo okoli Skale, kamor spada tudi GK ZP, so tam pogrešali svobodo izražanja in uveljavljanja nazorov, zlasti javnega duhovnega izražanja. Tudi v zadnjem času demokratizacije, ko se v "demosu" "kratijo" iste pravice kot prej, je v vrstah "planincev" duhovnost, stari ali novi križi po hribih..., označena kot klerikalizem, ob čemer upoštevajo kot nedotakljiva v gorah le nekatera "naša" obeležja. Kar so drugih porušili, ne pustijo več obnavljati in odkrito kažejo, kako jih motijo kar v imenu

Med drugim so si člani odbora letos ogledali obmejni objekt v podaljšku grebena Kolovrata, ki ga bodo uredili v planinsko postojanko. Klub ima, poleg osnovne planinske dejavnosti, namen gojiti tudi zgodovinski spomin in skupaj z ostalimi sorodnimi organizacijami zaščititi ali obnavljati razpadajoče zgodovinske objekte. Nekaterim pa dati neko funkcijo tudi še danes. Posebno tistim, ki so bili braniki domače kulture in življenjskega prostora tukajšnjega prebivalstva. V sklopu tega pa gojiti tudi sožitje in brisanje raznih meja v glavah skupne Evrope in pomoč ljudem v skoraj že praznih slovenskih vaseh.

Zelijo si sodelovanja tudi s sosednjo Planinsko družino Benečije.

DOGOVORI O SPORNIM ZADEVAH MED SLOVENIJO IN AVSTRIJO

MARJAN DROBEŽ

Obisk predsednika slovenske vlade dr. Janeza Drnovška na Dunaju, 15. in 16. marca, je potekal v dobrem in spravljenem vzdušju, ki je omogočilo pogovor o vseh najpomembnejših vprašanjih, ki zadevajo odnose med Slovenijo in Avstrijo. To sta izjavila dr. Drnovšek in njegov gostitelj, avstrijski kancler Wolfgang Schüssel, ki sta na skupni novinarski konferenci tudi razložila teme oz. vprašanja, o katerih so se bodele sporazumeli ali pa se dogovorili o izhodiščih za njihovo reševanje. Kancler Wolfgang Schüssel, predsednik države Thomas Klestil in predsednik zveznega parlamenta Heinz Fischer, so ponovno odločno poudarili, da Avstrija podpira in bo tudi pomagala pri včlanitvi Slovenije v EU. Dejali so, "da je naša država morda najbolj pripravljena kandidatka za vstop v povezavo, pri čemer ima velike zasluge tudi dr. Janez Drnovšek, premier z najdaljšim stažem v Evropi". Državi bosta sporna vprašanja o medsebojnih odnosih reševali na bilateralni ravni, med obiskom pa so se tudi sporazumeli o najpomembnejših konkretnih zadevah.

Avstrija je zadovoljna, da bo s podpisom sporazuma o kulturnem sodelovanju kmalu mogče urediti pravni položaj nemško govoreče skupnosti v Sloveniji. Zaradi boljšega ozračja v medsebojnih odnosih je zainteresirana tudi za možnost neposrednega sodelovanja pri gradnji verige novih elektrarn v Sloveniji ter pri bližnji privatizaciji dveh največjih bank v Sloveniji. Kancler je na konfe-

renci za časnikarje dal vedeti, da Avstrija sprejema slovenski zakon o denacionalizaciji, želi pa, da bi se sodni postopki (nerešenih je nekaj sto zahtevkov domnevnih upravičencev iz Avstrije) reševali hitreje. Gre za novo in prožno stališče, saj je zunanja ministrica Benita Ferrero-Waldner še pred kratkim zapisala, "da je slovenski zakon o denacionalizaciji diskriminatoren in zato ovira pridružitve Slovenije k EU".

Tudi jedrska elektrarna Krško naj bi ne bila več tako velik problem med državama. Avstrija ne napoveduje nove seizmične študije in sprejema pripravljenost Slovenije, da v jedrski elektrarni namesti dodatne merilne postaje, katerih izsledke bodo sporočali tudi obema južnim avstrijskima zveznim deželama, Koroški in Štajerski.

Avstrijski kancler Wolfgang Schüssel je ob zaključku obiska in pogovorov s slovensko delegacijo - v njej so bili tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, državna sekretarka v zunanem ministrstvu Magdalena Tovornik in slovenski veleposlanik v Avstriji Ivo Vajgl - poudaril, da so sprejeli tudi nove ukrepe za zaščito slovenske narodne skupnosti v Avstriji. Novela avstrijske ustave razširja pravna zagotovila za naše rojake na Koroškem. Dvojezični pouk v osnovnih šolah bodo skladno z razsodbo ustavnega sodišča uvedli tudi v četrti razred, na dvojezičnih območjih. Država je skladno s sklepom ustavnega sodišča delež manjšinske naseljenosti kot merila za uvedbo slovenščine v javnih uradih znižala na 10% in s tem omogočila širitev slovenskega jezika na tiste koroške občine,

kjer zaradi višje meje v določbah zakona o narodnih manjšinah slovenščina doslej ni bila priznana kot uradni jezik. Prejšnji teden pa je bil sprejet tudi zakon, ki avstrijsko državno radiotelevizijsko omrežje obvezuje, da pomaga pri pospeševanju slovenskih radijskih oz. TV medijev na Koroškem.

Novinarka in izvedenka za slovensko-avstrijske odnose Mojca Drčar Murko je v uvodniku, objavljenem na prvi strani časnika Delo v soboto, 17. t.m., zapisala, "da sta Slovenija in Avstrija zelo približali ocene dejstev in želja za prihodnost, razlog pa je racionalen. Verjetno ima zvezo s tem, da je prišla avstrijska obramba najvišjih nacionalnih interesov v EU do meja sprejemljivosti, z domačo populistično obdelavo pa je postala težko obvladljiva in v končni posledici celo nevarna za dolgoročne interese avstrijskega gospodarstva v Sloveniji. Enako pomemben delež pa je prispevala tudi Slovenija, ki je zlasti na gospodarski, materialni ravni pripravljena narediti marsikaj, da bi bila normalizacija odnosov med državama za obe državi koristna".

Pri pogovorih na Dunaju sta posredno sodelovala tudi predsednika obeh krovnih organizacij slovenske narodnosti na Koroškem: predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Bernard Sadovnik in predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Šturm. Slednji je kot predsednik Narodnostnega sosveta za Slovence pri uradu zveznega kanclerja na Dunaju zaželel, "naj bi dobro vzdušje, ki je zaznamovalo obisk slovenskega premiera na Dunaju privedlo tudi do pospešenega

reševanja odprtih manjšinskih vprašanj v Avstriji".

SLOVENIJA IN POLJSKA V EU LETA 2004

Poljski predsednik Aleksander Kwaśniewski, ki se je na povabilo predsednika države Milana Kučana od 16. do 18. marca mudil na uradnem obisku, je dal dve pomembni izjavi. Zatrdil je, da so odnosi med Poljsko in Slovenijo odlični, potem pa izjavil, "da bosta njegova država, torej Poljska, in Slovenija leta 2004 sprejeti v EU". Kwaśniewski je tudi izrazil podporo Poljske prizadevanjem Slovenije za članstvo v zvezi Nato, pa tudi prepričanje, da bo med državami, ki bodo leta 2002 na vrhu v Pragi sprejete v to zaveznitvo, tudi Slovenija.

Državni zbor naj bi na zasedanju ta teden izvolil novega guvernerja Banke Slovenije. Na predlog državnega poglavarja Milana Kučana naj bi postal Mitja Gaspari, dolgoletni finančni minister, v tem sklicu pa poslanec LDS. Predstavnik političnih strank so pred potekom mandata, 31. marca, sedanjega guvernerja centralne banke dr. Franceta Arharja, poudarili njegovo strokovnost, izkušnje in zasluge, ki jih je pridobil pri vzpostavitvi in utrjevanju slovenske valute, to je tolarja.

Politično prizorišče v Sloveniji pa zaznamujejo tudi spori in polemike med LDS in SLS+SKD Slovensko ljudsko stranko. Povod je nastal s sklepom vlade, ki je s predglasovanjem odstavila Marijo Ribič, generalno direktorico Pošte Slovenije. Toda kaže, da spor med političnimi strankama nima takih razsežnosti, da bi bil v nevarnosti obstoj vladne koalicije.

O MAZAŠKI AKCIJI V ANKARANU

V imenu Mnenjskega gibanja za Slovensko Istro nam je začasni koordinator Milan Gregorič poslal naslednjo izjavo:

Člani gibanja obsojamo nedavno mazaško akcijo v Ankaranu kot necivilizirano dejanje, ki vnaša nestrpnost, nemir in občutek ogroženosti, zlasti v vrstah šibkejšega člena naše skupnosti, to je italijanske manjšine. Spričo naših bridkih raznarodovalnih izkušenj v preteklosti smo se posebej poklicani, da se upremo takemu početju in izrazimo svojo solidarnost italijanski skupnosti. Kajti dvojezični napisi simbolizirajo, med ostalimi, predvsem strpnost tega prostora in njegovih ljudi kot njihovo odločenost, da presegajo pretekle travme.

Hkrati pa enako odločno obsojamo mazaštvo, skrunitve in vsakršne oblike nasilja (fizičnega, pravnega in političnega) nad našimi rojaki v Italiji, ki že dolgo resno obremenjuje odnose na obeh straneh meje. Ne pozabimo namreč, da to, kar se je zgodilo v Ankaranu, traja onstran meje, z malo drugačno intenzivnostjo, surovostjo in posledicami, že pol stoletja, da ne govorimo o obdobju pred tem. Po podatkih, ki jih je objavljala Primorski dnevnik (februar-marec 1992), se je npr. samo v letih 1971-1992 zvrstilo okrog dvesto večjih ali manjšin vandalskih akcij (mazanje tabel in stavb, oskrumbe spomenikov NOB in simbolov slovenstva, pisanje protislovenskih in profašističnih napisov ter gesel idr.), med katerimi je bilo premazanih, popisanih, oskrumjenih ali poškodovanih tudi po deset in več objektov naenkrat. Ta dejanja so ostala pretežno nekaznovana. Stvari so šle tako daleč, da npr. premazanih tabel ni nihče več čistil, ker ni imelo smisla, da ne govorimo o protislovenskih letakih - napisih, ki jih ni nihče več odstranjeval. Izvršenih je bilo tudi prek trideset napadov (metanje molotov, podtaknjeni požari, razbijaštvo, fizični obračuni) pretežno na predstavnike slovenske manjšine in njihovo premoženje. Temu se je pridružilo pravno in politično nasilje državnih

ustanov in lokalnih uprav, ki so, brez vsakršnih posledic zase, v okrog sto primerih kršile ali odrekale z ustavo in mednarodnimi pogodbami zajamčene pravice Slovencev v Italiji.

Ob tej poplavi vsakršnega nasilja nad našimi rojaki smo zasledili komaj kako blede reakcije državnih in lokalnih oblasti kot tudi javnosti na obeh straneh meje. Kot da v demokratični evropski državi lahko obstojajo tudi drugorazredni državljani, ki pač morajo potpeti pritiske in napade.

Tudi Koper, ki je za (italijanske) manjšinske pravice tako občutljiv, se je obnašal tako, kot da se ga dogajanje onstran Škofljice sploh ne tiče. Skoraj ne pomnimo, da bi v preteklih desetletjih iz ust koprskih županov in občinskih svetnikov izšel kak resnejši protest, z izjemo morda županje Irene Fister, ko so pred nekaj leti v eni sami noči zlikovci premazali, oskrumili ali poškodovali okrog deset spomenikov na Tržaškem krasu. Končno so približno istočasno z ankaransko akcijo vdrlji, poškodovali eno od slovenskih šol v Trstu, pa ni prišlo na misel ne strankam ne občinskim svetnikom ne drugim koprskim branilcem manjšinskih pravic, da bi ob obsodbi mazaške akcije v Ankaranu obsodili še drugo vandalsko dejanje na Tržaškem.

Zato moramo na obeh straneh meje storiti vse, kar je v naši moči, da prvič, storilce identificiramo in kaznujemo ter, drugič, da jih z obsodbami in protesti družbeno izločimo in osamimo. V primeru naših rojakov v Italiji pa so v preteklosti odpovedale tako pristojne italijanske oblasti pri odkrivanju in kaznovanju storilcev in prav tako širša (tudi naša) javnost s svojo brezbriznostjo in pomanjkanjem solidarnosti. Tako smo sami neke vrste tihi sotorilci tega nasilja, saj brezbriznost in molk opogumljata takšno dejanje. Če hočemo resnično zaustaviti to nasilje, ga moramo enako dosledno in strogo obravnavati tu in tam. Kajti ob toleranci nasilja na eni strani se bo slednje prej ali slej prelilo tudi na drugo stran.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE V LETU 2000

POZITIVEN OBRAČUN DELA

Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica je na osnovi pogodb z mestno občino Nova Gorica, občino Šempeter-Vrtojba in Ministrstvom za kulturo v letu 2000 docela izpolnilo sprejet program dela. V osnovnem programu je PDG izvedlo šest premiernih uprizoritev, dve klasični deli, tri moderne igre in domačo krstno uprizoritev. Za najmlajše gledalce je poleg predstav Goriškega vrtljaka poskrbelo za obnovo otroške uprizoritve H. van Delfta *Hura soncu in dežju*. PDG je tudi sodelovalo pri prvi združitvi gledaliških in glasbenih moči na Goriškem - koprodukcija glasbenega društva Nova in Zveza kulturnih društev - ob postavitvi operete Benjamina Ipavca *Tičnik*. Odigralo je tudi več ponovitev iz prejšnjih sezon.

V letu 2000 se je nadaljevalo pomembno mednarodno sodelovanje. Mestno gledališče iz Brna je dvakrat odigralo v Novi Gorici musical *West Side Story*, jeseni pa je PDG v srbsko-nemškem gledališču v Bautzenu gostovalo s predstavo P. Barnes *Ni tako slabo*, kot zgleđa. PDG si je tudi izmenjalo predstave s Hrvaškima narodnima gledališčema iz Zagreba

in Ivan pl. Zajc z Reke. PDG pa se je predstavilo v Zagrebu in na Reki s *Hamletom*.

V novogoriškem gledališču so gostovali še Sarajevsko gledališče, Beograjski Atelje 212 in Narodno gledališče iz Tuzle, lutkovni gledališči iz Mostarja in iz Kitajske. V letu 2000 je PDG prvič pristopilo k organizaciji Mednarodnega lutkovnega festivala Alpe-Jadran Puppet festival, ki je doslej potekal samo v Gorici. V okviru le-tega so se onstran meje predstavili lutkovno gledališče iz Tübingena (Nemčija), skupina Claudia Cinnellija iz Firenc in gledališče Bis iz Poznana (Poljska).

Leta 2000 so tudi stekle priprave za mednarodni gledališki festival. Pri delu selektorja Vita Tauferja pa se je potrdilo spoz-

nanje, da je za udeležbo odmevnih predstav na tem festivalu potrebno zagotoviti finančna sredstva za najmanj dve leti ali celo tri leta vnaprej.

V letu 2000 je PDG gostilo tudi številne predstave slovenskih gledališč.

Upoštevajoč različne okuse obiskovalcev Primorskega dramskega gledališča je vodstvo le-tega poskrbelo tudi za organizacijo Goriškega vrtljaka, popdpiralo je delo Amaterskega mladinskega odra in že četrto leto razpisalo Operno-baletni abonma. V avli gledališča je PDG pripravilo pet razstav z gledališko tematiko. Sodelovalo je seveda tudi pri vseh drugih prireditvah, ki so bile v matični hiši. PDG je v letu 2000 izvedlo 180 lastnih predstav, ki

si jih je ogledalo 46.644 gledalcev, s tremi ponovitvami *Tičnika* pa 47.879 gledalcev. Skupaj z gostovanji drugih gledališč za odraslo publiko (35 predstav - 9.811 gledalcev) in gostovanji profesionalnih gledališč v okviru GV (33 predstav - 9.102 gledalca) je PDG organiziralo 251 predstav v izvedbi profesionalnih gledališč (66.792 gledalcev) in je preseglo obveznost izvedbe in organiziranja 225 predstav, ki jih predpisuje Ministrstvo za kulturo. V domači gledališki hiši je bilo v letu 2000 kar 363 kulturnih dogodkov, ki si jih je ogledalo 112.234 gledalcev. V minulem letu je PDG zabeležilo tudi porast števila abonmentov: redni gledališki abonma ima nad 1.700, operno-baletni 400, Goriški vrtljak pa skoraj 3.000 abonmentov (1.600 v Novi Gorici, 220 v Desklah, 1.100 v Gorici). Po višalo se je tudi povprečno število gledalcev na predstavah PDG (280) in delež ponovitev premiernih predstav za odraslo publiko (80%) v primerjavi z deležem lastnih otroških predstav (20%) v skupnem seštevku.

Vsi ti pozitivni premiki se kažejo tudi na finančnem področju, saj je v letu 2000 PDG poslovalo pozitivno in ob tem doseglo kar 21% lastnega prihodka.

V POSOČJU REGIONALNI ODBOR NSI KLS

V drugem delu marca so ustanovili Regionalni odbor Nove Slovenije krščanske ljudske stranke Gornjega Posočja in Idrije. Na podlagi takojšnjih temeljitih pogovorov in analiz časa, problemov in prostora bo v kratkem pripravil dolgoročne programe s široko ljudsko podporo za tukajšnje gospodarsko, zlasti kmetijsko in demografsko politiko, prometnih povezav in zaježitve korupcije na vseh nivojih, s čimer si nekatere stran-

OBVESTILO

KULTURNI DOM Nova Gorica obvešča, da bo 6. koncert za abonma in izven tega na sporedu v ponedeljek, 26. marca, ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici. Koncert bodo oblikovali mojstri Godalnega kvarteta Tartini, letošnji nagajenci Prešernovega sklada.

ke kupujejo oblast. V Sloveniji mora začeti enkrat veljati dana beseda, zakonodaja. Zato so se tudi ustanovili, je bilo povedano v izjavi za javnost.

VZGOJNA PREDAVANJA NA MIRENSKEM GRADU

V Gnidovčevem domu duhovnih vaj na Mirenem Gradu organizirajo v letošnjem postnem času niz predavanj in pogovorov na temo *Konflikt in stiska - izziv za vzgojo*. Prvo predavanje doc. dr. Stanka Gerjola bo v petek, 23. marca, ob 20. uri, njegov naslov pa je *Konflikti in sprava v družini*. Naslednji dve predavanji na podobni temi bosta 30. marca ob isti uri, ko bo predavatelj govoril na temo *Mladostniško odraščanje - zahtevnost in lepota vzgoje za partnerske odnose*, in 6. aprila letos, ko bo sklenil niz večerov s predavanjem *Upajmo in bomo živeli! Kakšno prihodnost imajo obremenjeni otroci?* Vabljeni!

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA ZAKONA
O POSVOJITVAH (1)

DAMJAN HLEDE

Eden od zadnjih zakonskih ukrepov tega parlamenta je bil sprejem zakona, ki spreminja zakon št. 184/1983 in osmi naslov prve knjige civilnega zakonika. Posebna senatna komisija za otroštvo je 1. marca dokončno sprejela besedilo, o katerem so razprave v parlamentu tekale veliko časa v iskanju kompromisov, ki bi zadostili celostni rešitvi kočljivega problema proceduralnih in vsebinskih sprememb obstoječega zakona o nacionalnih posvojitvah. Nazadnje je bil zakon vendarle sprejet s soglasjem opozicije. Samo čas in konkretno izvajanje zakona pa bosta lahko pokazala, če je šlo za dober ali za slab kompromis.

Na področju, na katerem se soočajo različni etično-moralni pogledi na svet, lahko rečemo, da ni prišlo do velikih revolucij; bil je narejen le majhen korak v smeri prilagajanja novim družbeno-kulturnim težnjam, za ekstremne novosti pa so ostala vrata zaprta. Tako so pred durmi ostale zahteve po priznanju posvojitvene pravice izvenzakonskih skupnosti, homoseksualnih parov in samskih. Potrjen je bil torej obstoj tradicionalne zakonske zveze kot neizogiben pogoj za posvojitve. Korak v smeri novih teženj pa je bil narejen s priznanjem določene teže izvenzakonskim skupnostim. Novost je namreč ta, da bodo odsej lahko zaprosili za posvojitve ne samo tri leta poročeni pari, ampak tudi komaj poročeni pari,

v katerih partnerja dokažeta, da sta pred poroko že živila skupaj tri leta.

Poglejmo sedaj, katere so druge glavne novosti, ki jih prinaša reforma. Predvidena je razširitev možnosti posvojitve tudi na starše, katerih starost presega za 45 let otrokovo. Ko samo eden od zakoncev preseže najvišjo starostno mero za največ deset let, je posvojitve prav tako možna. Predvidena je postopna odprava (v letu 2006) zapiranja otrok v zavode v prid njihovega vključevanja v družinske skupnosti. Določeno je, da lahko traja rejništvo največ dve leti, razen če ga sodišče motivirano ne podaljša. Predvidena je ekonomska pomoč za starše, ki posvojijo več kot dvanajst let stare otroke ali prizadete otroke. Poleg tega so predvidene še nekatere proceduralne spremembe. Vključena je tudi možnost, da posvojenec, potem ko je dopolnil petindvajseto leto, prejme informacije o identiteti svojih bioloških staršev. V ta namen bo moral zaprositi sodišče za mladostnike, ki bo z odlokom omogočil dostop do informacij.

Nazadnje je predvidena ustanovitev posebne banke podatkov s seznamom otrok, ki čakajo na posvojitve, ter staršev, ki so izrazili pripravljenost za nacionalno ali mednarodno posvojitve. Omenjena banka podatkov bo morala biti ustanovljena v roku šestih mesecev od vstopa v veljavo tega zakona.

DALJE

ZAMEJSKI GOSTINCI IMAJO
KAR PRECEJ NAČRTOV

FOTO KROMA

"Meja izginja - kaj pa mi?" Pod tem geslom je v ponedeljek, 19. t.m., v novem turističnem objektu Residence Gruden v Praprotnu potekal redni občni zbor gostinske sekcije Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

Geslo predstavlja vprašanje, ki je danes še kako aktualno: kot je v svojem poročilu dejal predsednik sekcije Niko Tenze, so zamejski gostinski in turistični operaterji še kako delavni in uspešni, ko gre za posamezne projekte (obnove obratov, gradnja novih gostinskih in hotelskih struktur, nastanek novih vinogradov, kleti in agriturističnih objektov), vprašanje pa je, ali bo vse to imelo poln uspeh,

če ne bo uokvirjeno v enoten promocijski in marketinški projekt. SDGZ, v tem primeru gostinska sekcija, je namreč navezala veliko stikov z različnimi institucionalnimi sogovorniki in partnerji, vendar "mimo prijeteljskega kramljanja in načelnega soglasja, nismo še uspeli preiti v operativno sodelovanje." To se kaže zlasti v primeru koriščenja t.i. evropskih programov čezmejnega sodelovanja (Interreg in Crossborder na italijanski, Phare na slovenski strani). Kot je v svojem posegu dejal direktor Združenja Vojko Kocjančič, bo do leta 2006 na razpolago 570 milijard lir za uresničevanje teh projektov, zato je treba pomisliti, kako

posamezna področja prikazati globalno. To tudi zato, ker bo vstop Slovenije v Evropsko zvezo imel posledice tudi v gostinskem in turističnem sektorju.

Usklajena promocijska akcija na področju gostinstva in turizma mora torej biti ena od glavnih ciljev zamejskih operaterjev. V to pa bi morale iti tudi občinske uprave. Tega se v gostinski sekciji SDGZ dobro zavedajo in so na tem delali v zadnjem triletnem mandatu. To se kaže predvsem v navezanju številnih stikov z javnimi ustanovami in operaterji, tako na ravni sekcije kot na ravni celotnega Združenja, kateremu je uspelo ujeti nekaj "zgodovinskih vlakov", kot npr. vključitev

v projekt Trsta prihodnosti ali pa polnopravno članstvo v vodstvu tržaške Trgovinske zbornice. SDGZ se je vključilo v Svet slovenskih organizacij, trudilo se je za ohranitev premoženja in imovine, predvsem pa si je prizadevalo slediti deželni reformi turističnega sektorja in se - kot že rečeno - vključiti v evropske čezmejne projekte.

Vprašati pa se je treba, ali je naša gostinska in turistična ponudba res diferencirana. Opaziti je namreč razcvet kmečkih turizmov in podobnih, tudi inovativnih obratov, pri tem pa gre le v manjši meri za gostovanje in prenočitve v naravnem okolju in veliko bolj za alternativno ponudbo. Sekcija je v zadnjih treh letih priredila vrsto strokovnih srečanj, izletov in tečajev, precej se je angažirala za izobraževanje članov. Vendar bodo morali gostinski obrati iti v bolj smelo uporabo računalnika pri vsakdanjem delu. Sicer je pri zamejskih gostincih prisotna jasna zavest, da je dozorel čas za premik v novo smer, zato so pripravili kar obširno paletu načrtov in možnih pobud, ki so že v fazi realizacije.

Na občnem zboru so izvolili 14-članski odbor. Sestavljajo ga: Niko Tenze, Pavla Živic, Edi Daneu, Nada Debenjak, Lino Doljak, Elvis Guštin, Lojze Guštin, Božo Ječič, Marko Kariš, Damjan Kuzmič, Boris Markočič, Martin Petelin, Joži Sardoč in Amalia Scabar. Odbor bo na prvi seji porazdelil funkcije.

12

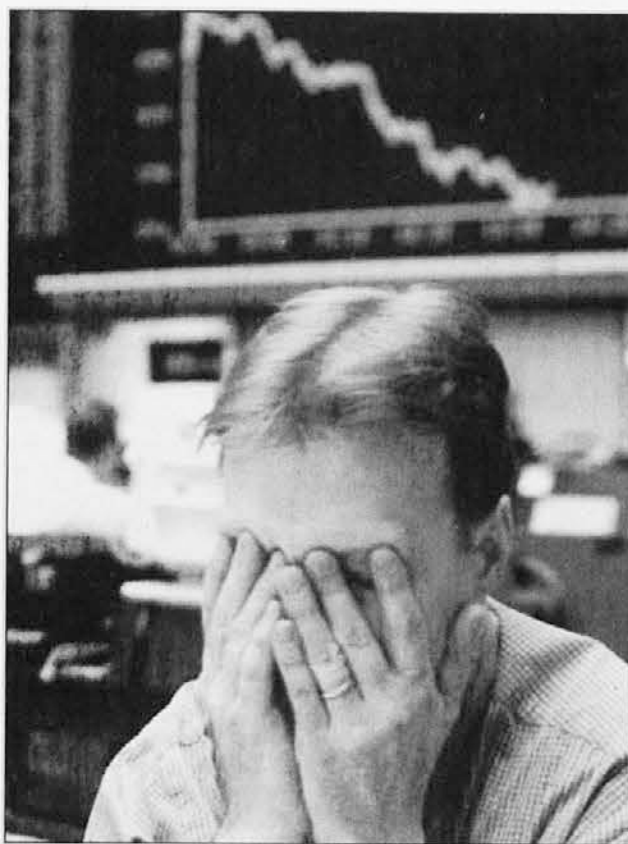
STALNO PADANJE VREDNOSTI VREDNOSTNIH PAPIRJEV

KRIZA NA BORZNEM TRŽIŠČU

MARA PETAROS

Že nekaj časa se širijo novice o stalnem padanju vrednosti vrednostnih papirjev, ki jih kotirajo na ameriških borzah. To nenehno padanje vrednosti pa nedvomno zelo negativno vpliva na celotno svetovno ekonomijo. V zadnjem tednu pa je bil ta padec še posebno občuten. V tem tednu so vsi vrednostni papirji, ki jih kotirajo na borzah, izgubili na vrednosti. Skupno so vsi vrednostni papirji, ki jih kotirajo na ameriških borzah, izgubili približno 900 milijard dolarjev. Industrijski indeks Dow Jones je v petek v primerjavi s četrtnim padel za 207,87 točke oziroma 2,07 odstotka na 9823,41 točke. V primerjavi s petkom preteklega tedna se je vrednost Dow Jonesa znižala kar za 7,7 odstotka. Tehnološki indeks Nasdaq je zadnji dan poslovnega tedna izgubil 49,80 točke oz. 2,57 odstotka in pristal pri 1890,86 točke, na tedenski ravni pa je oslabil za 7,9 odstotka.

Na stalno padanje vrednosti vrednostnih papirjev, ki jih kotirajo na ameriških borzah, so najbolj vplivale napovedi računalniških velikanov o slabših poslovnih rezultatih, zaskrbljenost glede nadaljnjega gibanja obrestnih mer in bojzani pred možnostjo trdega pristanka ameriškega gospodarstva. Že skoraj šest mesecev se govorilo o manjši ekonomski recesiji, ki je zajela ameriško ekonomijo. Te govorice lahko podkrepimo s številnimi dokazi, v zadnjih mesecih se je močno zmanjšala ekonomska rast,

povečuje se brezposelnost, zmanjšuje pa se notranje povpraševanje. Ponoven porast notranjega povpraševanja bi lahko spravi celotni ekonomski sistem v tek. Da bi nekoliko povečali ponovno ekonomsko rast, je ameriška centralna banka že v prvih dneh letošnjega leta znižala obrestne mere, novi ameriški predsednik pa pripravlja poseben načrt za zmanjšanje davčnega pritiska. Z zmanjšanjem obrestnih mer je federal Reserve skušal omo-

gočiti vsem podjetjem, da bi z manjšimi stroški prišli do potrebnih finančnih sredstev, ki bi jih lahko investirali v proizvodnjo. Manjši davčni pritisk pa povečuje finančne razpoložljivosti potrošnikov, ki lahko večje denarne razpoložljivosti porabijo za nakupe. Na tak način so hoteli povečati povpraševanje. Vsi ti ukrepi pa niso še pokazali pravega učinka. Tako so npr. v petek objavili podatek, da se je industrijska proizvodnja v ZDA v februarju ponovno zni-

žala, in sicer za 0,6 odstotka in to je že peti mesec zapored, da so v ZDA zabeležili padec industrijske proizvodnje. Podjetja so se znašla v precejšnjih težavah, povpraševanje stalno pada, potrošniki so bolj varčni in ne potrošijo več toliko, kot so pred kakim mesecem. Podjetja tega zmanjšane povpraševanja niso znala ali pa niso zmogla predvidevati, zato so ohranila proizvodnjo na vedno isti ravni. Ker pa se je povpraševanje močno zmanjšalo, so se podjetja znašla v hudi stiski, saj imajo veliko zalog, ki jih ne utegnejo prodati. Prodaje na splošno padajo, zaradi česar so podjetja prisiljena zmanjšati proizvodnjo, dobički pa so vedno manjši. Kljub temu vsi ekonomski pokazatelji pa še zdaleč niso tako slabi, da bi opravičili tako nezaupljivost borznih vlagateljev.

Tokratni padec vrednosti vrednostnih papirjev je v glavnem psihološke narave. Vlagatelji so pesimistično razpoloženi, negativne informacije, ki jih že dalj časa prejemajo, pa jim ne vlivajo zaupanja za bodočnost. Poleg tega pa napovedujejo ponovno znižanje obrestnih mer v ZDA, kar bo še zmanjšalo interes varčevalcev za vlaganje v podjetja ZDA. Varčevalci trenutno čakajo na boljše čase ali pa pripravljajo nove investicije, in to v državah, kjer lahko predvidevajo večje donose. Za sedaj pa nihče ne zna napovedati, do kdaj se bo padanje vrednosti ameriških vrednostnih papirjev še nadaljevalo.

NOV TURISTIČNI OBJEKT V PRAPROTU

RESIDENCE GRUDEN Z LEPO
TURISTIČNO PONUDBO

FOTO KROMA

V petek, 16. marca, so v Praprotnu slovesno odprli nov turistični objekt. Gre za "Residence Gruden", ki bo turistom (računajo zlasti na goste iz Švice, Nemčije in Francije) nudil pet apartmajev s televizorjem in telefonom (v vsakem apartmaju bo našlo prostor največ pet oseb).

Zamisel o takem objektu je nastala pred enajstimi leti, izpeljala pa jo je znana gostilničarska družina Doljak-Gruden (Lino Doljak, Vanda Gruden in sin Simon), ki ima že priljubljeno restavracijo Gruden v Sempolaju. Družina je leta 1991 kupila staro kraško do-

mačijo v Praprotnu, ki ima tudi svojo zgodovino, saj so v njeni kleti v preteklosti shranjali desetino pridelka, ki so ga okoliški kmetje nosili devinskemu gospodu. Stavbo so postopoma preuredili in sedaj je narejen za prihod turistov, ki se po mnenju lastnikov zelo zanimajo prav za tako obliko turistične ponudbe.

Družina Doljak-Gruden z optimizmom gleda na prihodnost. Nam pa ne preostane drugega kot to, da ji voščimo obilo uspeha v tej novi dejavnosti, ki predstavlja obogatitev za naše zamejsko gospodarstvo.

ODBOR STARŠEV V GORICI / PREDAVANJE PROF. IVANA PETERLINA

ŠPORT V SLUŽBI OTROKA ALI...

IVA KORŠIČ

V vsakoletno delovanje Odbora staršev, ki združuje predstavnike razredov osnovnih šol didaktičnega ravnateljstva Gorica in je že tretje leto pobudnik uspešnega, dobro obiskane tečaja slovenskega jezika in kulture Slovensko? Si, grazie!, sodijo tudi predavanja o nikdar dovolj predelanih in razčiščenih vzgojnih prijemih, s katerimi se vsak dan srečujejo starši in vzgojitelji, ki jih večkrat tarejo dvomi, kako naj ravna s svojimi otroki, da bodo le-ti zrasli v čim bolj odgovorne, zrele osebnosti. Ker so že lani ugotovili, da je zdrav duh v zdravem telesu - Mens sana in corpore sano -, so se člani Odbora staršev zmenili, da bi pripravili predavanje o športu oziroma o tem, kako tudi šport pripomore k vsesplošnemu razvijanju in zorenju otroškega telesa in duha. Tako so v svoj krog povabili prof. Ivana Peterlina iz Trsta, ki se kot vzgojitelj telesne vzgoje na nižji srednji šoli in kot trener v tržaških športnih društvih že petintrideset let aktivno ukvarja s športom in seveda se dobro spozna na blagodejne učinke, ki jih le-ta ima pri otrocih in pri odrasčajoči mladini.

Prof. Peterlin je z veseljem sprejel povabilo in tako je v sredo, 14. t. m., v prostornem predverju osnovne šole O. Župančič v ulici Brolo - tu ima tudi svoj sedež Odbor staršev - predaval na temo Šport v službi otroka ali... Predavatelja je, žal,

FOTO: BUMBACA

bolj skromnemu številu poslušalcev predstavila članica OS Nevja Zerjal. Organizatorji so bili prepričani, da bo zanimiva tematika pritegnila na predavanje učitelje telovadbe, vadiatelje raznih športnih dejavnosti, toda razen nekaj izjem, so zainteresirani preslišali vabilo.

Preden je gost načel bistvo predavanja, je med svoja razmišljanja o športu vpletel tudi misli o bogati umetniški ustvarjalnosti, ki oplaja našo narodno skupnost in ostaja ob prostovoljnem delu zagnancev, kljub raznim pritiskom, vitalna. V celotnem razpletu pa je bila stalno prisotna družbeno kritična misel. Sodobna družba prav nič spodbudno ne učinkuje na otroka in tudi ne na njegovo športno formiranje, saj je zaležana in brez prave lestvice vrednot. Začel je re-

koč, da zajema napovedana tema globok razmislek predvsem o tem, katere in kakšne so bistvene postavke našega slovenskega športa v zamejstvu, ki naj služi otroku, ali naj ob dobrih rezultatih prinaša ugled slovenskim društvom, ekipam in ne nazadnje manjšini. Dejal je, da je slovenski šport v Italiji nekaj posebnega, v sebi namreč skriva globoka vsebinska sporočila; strateško gledano je tudi močno orožje, s katerim razpolaga slovenski živelj v Italiji. Na splošno šport enačimo z rezultati; naš šport pa ni tak, ali vsaj ne bi smel biti tak. Je nekaj atipičnega v italijanski državi, saj je razpet med bogatim kulturnim delovanjem, družino in šolo in je nositelj kulturnih in narodnih vrednot. Pri tem ni in ne more biti uprt samo vase, povsod se pač sooča

s širšim italijanskim svetom. Naša športna društva so nastala zato, da bi v njih našla prostor naša mladina, da bi se ne utapljala v italijanskih športnih središčih.

Nanizal je nekaj zanimivih statističnih podatkov, iz katerih zvemo, da je slovenski šport v zamejstvu široko gibanje, ki zajema množico ljudi, od najmlajših do najstarejših. Okrog 6000 ljudi namreč soustvarja športni vsakdan. Deluje preko petdeset društev, 2600 je tekmovalcev, 67% je moškega spola, 33% ženskega, 56% pa je mlajših od osemnajst let, približno 3000 je organiziranih rekreativcev, 250 otrok zahaja k raznim tečajem otroške telovadbe, 235 je izsolanih kadrov, 600 pa je odbornikov. Naš šport je, sodeč po tem, dobro organiziran, saj se ga kot eno

izmed vrednot mladi še zmeraj oprijemajo, kljub temu da imajo nekateri do njega določene predsodke in ga potiskajo v stran kot manjvredno dejavnost. Pri tem pa ostaja še zmeraj odprto vprašanje vrtanja italijansko govorečih ljudi v naše športne skupine in če je to opravičljivo za doseganje dobrih rezultatov v agonizmu.

Ko se je dotaknil srčice predavanja, je dejal, da ne mislimo na vrhunsko dejavnost, ko govorimo o športu, namenjem otroku, ampak na gibanje na svežem zraku v obliki sprehoda, živahne hoje, kolesarjenja, plavanja, smučanja, igranja košarke, odbojke itd. Vse to je vir zdravja, razvedrila in dobrega počutja. Le tako se bo otrok razvijal in utrjeval ter bo telesno zdrav do visoke starosti. Saj je dognano, da telesna aktivnost upočasnjuje procese staranja, ohranja zdravo srce in mišice. Vsak postane neodporen in slaboten, če se ne giba dovolj. Pravi odnos človeka do športa in predvsem zdravega načina življenja se namreč gradi v otroških letih. V zvezi s tem je primerjal življenje in navade naših otrok s tistimi, ki so jih imeli otroci izpred trideset, štirideset let. Takrat so lahko svobodno letali po travnikih, plezali po drevesih, predvsem veliko hodili. Zdaj pa jih povsod vozimo, hoja se nam zdi potratna časa in to miselnost prenašamo na otroke, zato so se polenili tudi zaradi našega obnašanja in mišljenja. Raziskovalci so ugotovili, je nadaljeval predavatelj, da so prva leta življenja zelo pomembna za razvoj spretnosti pri gibanju, ki

jo je treba vzpodbujati s primernimi športnimi igrami in igrami. Tako si otrok že zgodaj - pred sedmimi leti - pridobi motorično, gibalno inteligenco. Otroci se bo pri tem lažje vključevali v šport in bo bolj spreten in precizen v gibih, bolje se bo orientiral v prostoru in bo imel manj težav z ravnotežjem.

Prof. Peterlin je nakazal tudi različne metode dela za razne razvojne stopnje. Predšolski otroci se predvsem igrajo; igraje se naučijo tudi osnov smučanja in plavanja; z osmim letom pa lahko otrok preide tudi na "učenje". Tekmovanje je sestavni del športa, vendar ostati mora v mejah zdravega agonizma, ki pametno spodbuja otroka k vedno boljšemu delu. Tako bo tudi s pomočjo športa doraščal v zrelega človeka, ki zna biti delaven, vztrajen, urejen, ki zaupa v svoje sposobnosti. Pri tem je predavatelj grenko ugotovil, da v realnosti ni zmeraj tako, saj otroci nima pri odraslih opore; le-ti so preveč zaposleni, da bi prisluhnili njegovim željam, pričakovanjem in tudi rezultatom. Zgrešeno pa je siliti otroka v športno dejavnost samo zato, da bi dosegel to, česar staršem ni uspelo. Otroci to zasluži in v njem se rodi odpor.

Še marsikatera tehtna misel se je razvila v dolgem predavanju, pa tudi v živahni debati, ki mu je sledila; vse so se sukale okrog pametnega in zrelega pogleda na športno vključevanje otroka, ki mora biti predvsem sproščujoče in res pomagati otroku pri vsestranskem razvoju.

MEDNARODNI TURNIR / TUDI NAŠA DRUŠTVA

GIBANJE V GLASBI

V soboto, 10., in nedeljo, 11. marca, je bil v Palmanovi 19. Turnir Trofeo internazionale Città di Palmanova. Turnir je namenjen plesnim skupinam, solistom, parom in društvom, ki gojijo raznorazne vrste plesa oz. gibanja v glasbi - od družabnega standardnega plesa, prek latinskoameriških plesov, klasičnega baleta, jazz plesa, sodobnega baleta, fantazije do hip hop-a in funky-ja.

Turnir je v teh devetnajstih letih postal eden izmed najbolj uglednih, obiskanih, in s tehničnega vidika kakovostnih srečanj športnikov, v danih k športnemu plesu - tej vzbujajoči, težki, a zelo privlačni disciplini, ki obenem izraža eleganco in ustvarjalnost. Tu se srečujejo plesne skupine, posamezniki oz. pari raznih narodnosti, starosti in stopenja v poštenem duhu prijateljstva ter sodelovanja.

Nedelja je že vsa leta namenjena standardnemu družabnemu plesu, kjer se pari od jutra do večera "borijo" do zadnjega v disco plesu, twistu, boogieju, akrobatskem rock'n rollu in pa latinsko ameriških plesih. Sobota pa zavzema vse ostalo.

Prav v soboto, 10. marca, sta se na turnir podali tudi dve skupini - predstavnici dveh naših slovenskih društev. V kategoriji show fantazija mini so se v zgodnjih popoldanskih urah zelo dobro odrezale pripravnice plesno ritmične skupine Hip hop junior športnega združenja Olympia. Številno občinstvo, ki je do

zadnjega napolnilo športno palačo, je navdušeno sledilo njihovi plesni točki Cartoon Cowgirl in jih večkrat nagradilo s zasluznim aplavzom.

V poznih večernih urah (beri 23.30 !!!) so končno prišla na vrsto v kategoriji show funky over se dekleta skupine Show dance D.D. društva Briški grič iz Števerjana. Tudi one so se kljub veliki konkurenci, strogi sodniški komisiji in res pozni uri dobro odrezale. Tudi strahu ni manjkalo, saj je Trofeo internazionale Città di Palmanova velika in zelo važna izkušnja oz. preizkušnja in obenem odskočna deska za nadaljnje uspehe.

V sobotnem popoldnevu, večeru oziroma noči... se je v športni palači zvrstilo okrog 1.000 nastopajočih s 130 točkami. Žal drugih slovenskih in italijanskih skupin z goriškega območja ni bilo. Novo Gorico pa sta zastopali plesna skupina Urška in osnovna šola Milojka Štrukelj s solistko Nastjo Bremec.

Za zaključek naj povemo še, da so vsi nastopajoči dobili lično brošuro, ki zavzema like in podatke vseh nastopajočih skupin oziroma društev (plesnih šol). Končne rezultate oz. vrstni red ekip bomo poročali v prihodnjih dneh, kar je razumljivo na 130 točk... Turnir pa si lahko ogledate od 30. marca dalje vsak petek - za šest tednov - ob 18. uri na tržaški tv postaji Telequattro.

SMUČARSKI POLETI V PLANICI

NOVA ZVEZDA

ERIK DOLHAR

Predzadnji marčevski konec tedna se je med našimi "orli" - kot častnikarji imenujemo skakalce - v Planici pojavil nov krilalec, za katerega lahko upamo, da ne bo muha enodnevnica, kot se je že večkrat zgodilo (nekaj imen: Finck Nykkaenen, Avstrijec Goldberger, naš Peterka in še bi lahko naštevati). Imenuje se Igor Medved. Je mlad in razposajeno nasmejan, zlasti pa še ni "okužen" s sponzorji in niti z alkoholom, tobakom ali mamili, kar je, žal, ena od senčnih plati tega športa, ki je napisan na kožo samo pogumnih. Po prvih poskusnih skokih v Planici je izjavil, da se naši skakalci imajo dobro, da jih letenje veseli, v dolžinami pa naj se ukvarjamo športni novinarji. Izkazalo se je, da je bil na koncu sklepnega poglavja letošnje sezone svetovnega pokala v smučarskih skokih in poletih nepričakovano najboljši slovenski skakalec.

Preidimo h kroniki. V soboto, 17. t. m., so ekipno tekmo osvojili Finck, kar je tudi prav, saj so se nordijske discipline vendar na skandinavskem polotoku "domače" športne discipline. Slovenski orli so bili "prekratk" in pred domačim občinstvom pristali na ponižujočem zadnjem, osmem mestu. Morda pa ta neuspeh le ni bil tako ponižujoč, če pomislimo, da italijanska reprezentanca sploh ni nastopila z raznimi

Ceconi, Lunardiji, Ehrlichu idr.

Nedelja. V dolini pod Poncami v Planici je bila sklepna tekma posameznikov sezone. Zaradi premočnega vetra so postavili pod streho le eno veljavno serijo. S skokom 218 m je zmagal Nemec Martin Schmitt, ki je bil boljši od Finca Jusilainene in Norvežana Ingebrigstna. Četrtovrščeni Poljak Adam Malisz je pod pazljivim pogledom predsednikov Kvašnjewskega in Kučana pristal na nevhaležnem 4. mestu, a je že pred tem z veliko prednostjo zmagal v skupnem seštevku za svetovni pokal. Prijetno je, kot že zapisano, presenetil naš novi up Igor Medved, ki je z 206 m zasedel 6. mesto.

Obračun. Planica ostaja mit. Ne samo skakalski, temveč tudi prava "romarska pot" ne samo za Gorenjce, temveč tudi za ostale Slovence, Avstrijce in delno za prebivalce Kanalske doline. Večtisočglava množica to dejstvo le potrjuje.

Odmeva v slovenskem tisku. Delo, Peter Kolšek: "Planica je zadnji zatrep kolektivističnega duha in najbrž so v njej zbrani tudi zadnji atomi gorenjske trme." Dnevnik, Fotografija ne laže (Milan Kučan in Aleksander Kvašnjewski s fotoaparatom) Bizjak/Skale: "Tako rad bi, Milan, za spomin ujel kakšnega vašega skakalca v zraku, toda tam, kjer se naš Malysz šele dobro odriče, so tvoji že na tleh". Vsak komentar je odveč.

VELIKA NAGRADA MALEZIJE V FORMULI 1

FERRARI DVAKRAT ZMAGAL, TODA...

OBČNI ZBOR ZŠDI BO 26. APRILA

Izvršni odbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je na svoji zadnji seji določil datum rednega občnega zbora organizacije, ki bo v četrtek, 26. aprila, v Gorici. Letošnji 30. redni občni zbor slovenske zamejske krovne športne organizacije bo volilni, saj dosedanji odbornik poteče štiriletni mandat, ki ga predvideva statut. Člani bodo zato morali obnoviti vse organe, rok za predstavitev kandidatur pa zapade 15 dni pred občnim zborom, torej v sredo, 11. aprila 2001. Uradni sklic občnega zbora in druge informacije bodo društva prejela s priporočenim pismom, kot predvideva statut.

Druga preizkušnja Formule 1 za Veliko Nagrado Malezije v nedeljo, 18. marca, sredi tropskega gozda v Sepangu se je končala z dvojno zmago rdečega Ferrarija. Šesto zaporedno zmago, že šestintrideseto v karieri, je slavil svetovni prvak Nemec Michael Schumacher, ki je za šestindvajset sekund prehitel Brazilca Barrichello. Tretji je bil Škot Coulthard na McLaren-Mercedesu.

V dvojnem delu je bila dirka polna preobratov in daljšega zastoja zaradi monsunskega naliva. V Ferrarijevem taboru so imeli srečno roko pri pravilni izbiri gum, kar je Schumacherju omogočilo, da si je brez večjega naprezanja zagotovil zmago.

Sreča pa taka! In to dvojna. Najprej to, da se je vodstvo dirke odločilo za sodniški avto (safety car), zaradi česar se podaljšani postanek v boksu ni poznal tako, kot bi se lahko, saj sta Barrichello in Schumacher zdrsnila le na deseto oziroma enajsto mesto. Takrat priznam, da sem mirne duše zaspal na kavču pred televizijskim ekranom. Druga srečna okoliščina je bila ustrežnejši izbor gum: medtem ko je večina segla po gumah za dež, je Schumacher arogantno (zanj običajno) zahteval vmesne (intermediate) gume.

ED

15

ČETRTEK,
22. MARCA
2001

S 5. STRANI

JE, KAR JE

"POLJUBITI ZEMLJO, TUDI TO JE BOGOSLUŽJE!"

16

ČETRTEK,
22. MARCA
2001

P. Rupnik je nadaljeval z razčlenjevanjem asketske umetnosti na Vzhodu, predvsem se je naslonil na pravoslavno krščansko duhovnost in umetnost, kjer je umetnik božji služabnik in slika "razlašene podobe"; umetnost je torej češčenje in služenje Bogu; razlastitev avtorstva se najbolj vidi v ikonah, kjer se umetnik tako umakne v ozadje, da svoje umetnine niti ne podpisuje.

Ko je p. Marko Rupnik razlagal odnos zahodnega likovnega umetnika minulih stoletij do umetnosti, je povedal, da

človeka, se zatekamo v moralizem, estetiko današnjih, pretežno galerijskih smernic v likovni umetnosti. A tudi danes vidimo povsod potrebo, da bi se ustnice čistile in očistile z molitvijo!" je vzkliknil p. Rupnik.

Bogoslužje razume jezuitski pater v širokem smislu, saj "ima bogoslužje velik razpon, pa naj gre za dejanje, ko se mama sklanja nad otroka, da bi ga poljubila, ali za kmeta, ki obdeluje zemljo; bogoslužje je, ko se oprimeš dela s poštenostjo, ko se mož in žena izročita drug drugemu... Bolj moramo

Gospoda, naj "ji vse odpusti in vse priznane", ko umetnik ikona pred njo zaživi v vsej polnosti in ji je dejansko vzvod za osebni pogovor z Bogom.

"Poljubiti zemljo: tudi to je bogoslužje," je rekel p. Rupnik. V prihodnosti bomo "hodili vzravnani in pokončni, a ne napihnjeni", saj bomo vedeli, da sta bogoslužje in češčenje sestavni del našega bivanja in bistva, kajti "v nas je velika in nikdar potešena želja po luči."

P. Marko Rupnik se je ob koncu svojega nagovora iskreno zahvalil vsem, ki so kakorko

PETER SZABO

V študentskih letih sem močno zaničeval nemški racionalizem in še posebej Immanuela Kanta. Toda življenje je težko in s starostjo spoznaš, da je razumsko obnašanje velikokrat boljše od navadnega podleganja čustvenim izbruhom. Včasih se ta razumskost zdi veliko bolj okrutna. Je pa edina pravična.

Od Kanta sem prevzel eno izmed njegovih najbolj okrutnih misli. Kant je verjel v napredovanje človeškega rodu in je na osnovi tega oblikoval tudi svojo teorijo o vojnah in miru. Vojne, pravi, bodo vedno bolj krute, vedno bolj neusmiljene. Človeštvo bo prav zaradi tega prišlo do zaključka, da vojne nimajo nikakršnega smisla, in tako bo končno sposobno toliko duhovno zrasti, da bo zmoglo živeti v miru. Nekako se bo izoblikovala splošna kultura miru.

K temu bi jaz dodal še bolj okrutno darvinistično teorijo o boju za obstanek in preživetju močnejšega ali bolj prebrisanega.

Nedavne vojne na Balkanu so po okrutnosti presegle tudi drugo svetovno vojno; sicer ne po številu mrtvih, temveč po stilu: posilstva, rezanje glav, koncentracijska taborišča, et-

nično čiščenje itd. Prva Kantova točka je potrjena.

Glavni akterji teh vojn pa sploh niso razmišljali o svoji koristi. Ravno so po svojih razgretih čustvih in sploh niso razmišljali o posledicah. Rasistično bi lahko rekli, da je to zelo "balkansko". Druga Kantova točka je prav tako potrjena.

Nedavni izgredi kosovskih Albancev nas le silijo v ta nič kaj politično korektni način razmišljanja. Pred skoraj dvema letoma je prav te uboge Albance zveza NATO zaščitila pred nehumanim iztrebljanjem in takrat so se kosovski Albanci zdeli med humano usmerjenimi narodi, ki težijo k zahodnjaškemu razmišljanju. V krvi pa jim vendarle še tli Balkan. In to so dokazali s tem, da so se lotili vojaških akcij, ki jim ne morejo prinesiti nikakršne mednarodne koristi.

Kot če hočeš nekoga, ki tega ni vajen, naučiti razmišljati na drugačen način. Nekaj časa bo še šlo, potem pa bo podviljal in potegnil ven svojo naravo. Nisem naturalist in v bistvu ne verjamem v genetsko pogojenost. Verjamem pa v pogojenost od okolja. Dejstvo, da Albanci živijo na Balkanu, dokazuje to njihovo pogojenost z razmišljanjem, ki ga mi imamo za nazadnjaškega. To razmišljanje pa bi jaz povzel na

kratko takole: pustimo se vrditi čustvom. Ne zanima nas ne to, kaj si bodo mislili drugi, ne to, kakšne bodo posledice našega ravnanja. Sedaj čutimo, da bi sosedu najraje razbili gobec, in bomo to naredili. Ker tako čutimo.

Osebo bi tistim kosovskim Albancem, ki opravičujejo nedavne napade na Makedonijo, dal zelo pragmatično sporočilo, ki bi ga zares zlahka razumeli: "Zaščitili smo vas, ker ste bili neboljani. Če ne boste več neboljani, ne boste potrebovali naše zaščite, kar pomeni, da bo naše poslanstvo končano in se bomo lahko vrnil domov. Torej samo izvolite! Mi gremo domov, vi pa se zmenite med sabo."

Je to okrutno? Je to nehumano? Ni. Če smo zares humani, se postavimo vedno na stran napadanega, vedno na stran šibkejšega. Če pa se šibkejši izkaže za manj šibkega, mu jasno povejmo, da očitno ne potrebuje naše pomoči, in si celo mislimo, da nas izkoristi.

V Rimu me je prijatelj, Alban Eftimi, Albanec iz Tirane, vprašal za mnenje o kosovskih Albancih. Pa mi je povedal svoje, še preden bi mu jaz karkoli rekel: "Ni v redu. Preveč so nacionalisti!"

GORICA / FOTOGRAFSKA RAZSTAVA O TRAGEDIJI LJUDSTVA U'WA

IZUMRETI ZA NAFTO

HARJET DORNIK

V goriški državni knjižnici so v ponedeljek, 19. marca, otvorili fotografsko razstavo o kolumbijskem ljudstvu U'wa. "Pametno ljudstvo, ki zna govoriti", kot U'wa imenujejo same sebe, živi v rezervatu v Sierri Nevadi de Cocuy med rekama Bojaba in Cobugun in je eno od štirih najstarejših južnoameriških ljudstev.

Razstava pusti človeku grenak vtis nemoči pred tolikšno aroganco in nasiljem. Morda so te slike zadnji krik izredno miroljubnih samorodcev, ki jim je beli človek, Riowa, skril življenjski prostor na pet odstotkov prvotnega ozemlja. Nad njimi, njihovo vero in kulturo, je v zadnjih petih stoletjih izvajal nasilja, najprej v imenu španskega kralja in Boga, danes pa v imenu nafte, napredka in najmočnejšega vladarja, denarja. Kolumbijska naftna družba OXY, za katero stoji ameriška multinacionalna Occidental Petroleum Corporation (njen delničar je tudi Al Gore), je lani nezakonito vdrla v njihov rezervat, odstranila skupno petintridesetih članov skupnosti U'wa, pripravila vrtno ploščad Gibraltar s stolpom in že mesec dni pod zaščito 53. bataljona kolumbijske vojske (Kolumbija uradno štiti vsa svoja samorodna ljudstva!) ne prekinjeno vrta na področju, ki je za to ljudstvo sveto. Tukaj so preživeli štiri tisoč let v izrednem sožitju in spoštovanju do Matere Zemlje in njenih živih bitij, do svojih prednikov, ki so tam pokopani in s katerimi so bili vsa stoletja tesno poveza-

ni. Ljudstvo U'wa ni sprejelo predloga belih mogotcev OXY, da bi iskali in črpali črno zlato v bloku Samare. Vsako tako početje je proti njihovim verskim in življenjskim načelom. Misel U'wa pravi: "Ozemlje U'wa je srce sveta, skozenj tečejo žile, ki hranijo vesolje. Če bo to uničeno, bo svet izkrvavel". Zanje je nafta "el sangre della tierra".

U'wa niso pripravljeni sprejeti ekonomskega modela, zaradi katerega bi uničevali zemljo, svojo Mater. Verujejo, da jim je Sira (Bog) zaupal veliko poslanstvo, da varujejo njo in vsa živa bitja na njej pred tistimi, ki ji delajo nasilje. Vsa evropska ljudstva, vlade in organizacije prosijo za solidarnost v tem boju za življenje. Prosijo in se borijo za Resnico in Pravičnost. V tem skrajnem in do konca miroljubnem boju, saj se ne poslužujejo nikakršnega orožja, iščejo zaveznike. Če jim to ne bo uspelo, bodo izbrali masovni umik s tega sveta, kot so v preteklosti storili vodja Guicanito in člani njegove skupnosti U'wa, ko so se pred Španci vrgli s skalnih pečin. Ljudi, ki so takrat naredili samomor, je bilo toliko, da so njihova trupla preusmerila tok spodnje reke.

"Človek nadaljuje v iskanju petroleja, Ruirra, in mi oskrunjeni (zemlja, petrolej in mi) raje izberemo smrt, masovni samomor ljudstva U'wa. Če bi v boju za naše principe morali narediti to zadnje dejanje, ga bomo; če za varovanje življenja moramo dati svoje življenje, bomo to naredili". Starost in duhovni vodje petih

skupnosti, Werjaia, so napisali Listino in tudi Oporoko ljudstva U'wa, v naslednjih mesecih nameravajo napisati še svojo zgodovino. Potem se bodo po znamenjih, ki jih bo dal Večji brat, reka Cobugun, oddolili, ali naj opravijo svoje zadnje dejanje.

V ganljivi oporoki ostalim ljudem so kot sklep zapisali: "Vsakokrat, ko izumre neka vrsta, se človek približa svojemu izginotju; vsakokrat, ko izumre neko samorodno ljudstvo, ne izumre le eno pleme, marveč je to član človeške skupnosti, ki je za vedno odšel na pot brez vrnitve. Vsaka izumrila vrsta je velika rana za življenje, zmanjšuje življenje in pušča mesto preživetju... Prej ko se bo pohlep usmilil belega človeka, prej bo ta lahko videl čudoviti svet in veličino vesolja, ki se širi zunaj premera kovanca".

Ponedeljkovo srečanje so priredili združenje Terre offese, Združenje za podporo in solidarnost z ljudstvom U'wa in proti Planu Colombia ter CVCS. Na njem so spregovorili trije univerzitetni absolventi, ki so pred kratkim obiskali te kraje kot opazovalci četrte komisije. V tem mesecu bodo priredili še druga srečanja in koncerte v naši deželi v prid kolumbijskim U'wa.

Z obveščanjem javnosti želijo prispevati k temu, da bi to vprašanje prišlo pred Mednarodno sodišče za človekove pravice. Fotografski posnetki so na ogled do 29. marca, na razpolago je tudi gradivo o tem enkratnem ljudstvu.

se je na Zahodu umetnost sprevrgla, saj se je umetnik začel ukvarjati predvsem sam s seboj, raziskoval je človeka in njegov svet. "Tudi to je pomembno in ničesar ne smemo zavreči, tudi izgubljeni sin se je namreč našel. Če se je sodobna umetnost in umetnost zadnjega obdobja podvrgla določenim pravilom estetike in likovnemu izrazu umetnika samega, je torej neobogoslujna, ker je umetnik raziskoval samega sebe, lahko lažje razumemo, zakaj danes ni več lepih cerkev, v katerih bi Bog čakal današnjega od sveta razdrobljenega človeka, da bi ga potolažil," je dejal pater Rupnik, ki je nadaljeval: "Sami pa tudi predobro vemo, da ni bogoslužje to, če se tudi cerkveni, bogoslužni obredi podredijo nekim sociološkim zahtevam, kajti resnično bogoslužje pomeni odprtost do drugega, je revolucija v pravem pomenu besede in je temelj človekovega bivanja... Kultura raste iz kulta, iz češčenja. Če tega ni, gre za samouveljavljanje umetnika, v katerem je dosti prostora za brutalnost, obrekovanje, napadanje. Ko vera ne prerajeva več

zaupati svojemu srcu. Vse naše delo je lahko bogoslužje," je dejal pater Rupnik, ki je tudi povedal, da je "vsak človek na pravi poti, tudi tisti, ki ne poznajo Kristusa, če je le na poti ljubezni!" Ko se je p. Rupnik ozrl naprej in se na glas vprašal, kam z umetnostjo, je dejal, da je "nostalgija bolezen in zato tudi v umetnosti ne bomo šli nazaj, kajti bogoslužje vrača vse dobro, vse bo vrnjeno; umetniki smo danes povabljeni, da gremo v drugo smer, da se odpovemo določeni današnji estetiki in stopimo v služenje tistemu, kar nas prerašča, kajti takrat, ko je človek najbolj osebni, takrat je najbolj visok!"

"Stoletja smo študirali meso in psiho, a kdo ve, kje veje Duh? Danes kristjani preradi pozabljamo, da poleg našega obstajajo tudi drugi svetovi. Kako je mogoče, da danes ne verni govorijo o angelih, mi pa nanje pozabljamo?" se je vprašal p. Rupnik, ki je ob koncu svojega lepega nagovora prebral odlomek iz Tolstojevnega romana Vojna in mir, odlomek, v katerem se Nataša ustavi pred sveto podobo ikono in se zave svoje majhnosti in prosi

li pripomogli k izidu knjige, in tudi vsem, ki smo prišli na predstavitev slovenskega prevoda skoraj 300 strani debele monografije; ta je pravo znamenje navzočnosti vzhodnega duhovnega izročila v Vatikanu in ima - v sliki in besedi - tudi posebno ekumensko vrednost, saj simbolizira srečanje med Vzhodom in Zahodom.

Za lepše vzdušje v cerkvi je poskrbel ekumenski pevski zbor pod vodstvom Damjana Rističa; zbor je zapel nekaj ruskih in slovenskih nabožnih motivov.

Večer je zaključilo podpisovanje knjige, ko je p. Marko Rupnik imel zares veliko dela; urednik založbe dr. Janez Gril pa je vsem prisotnim v sklepnih pozdravnih besedah vzkliknil: "Če se prej ne vidimo v tej cerkvi, se bomo zagotovo takrat, ko bo umetnik in naš prijatelj Marko Rupnik opremil cerkev sv. Jožefa z mozaiki; takrat pa bo tudi poskrbljeno za ogrevanje." Gromek in dolga aplavz je uveljavil prisrčno družabnost za vse navzoče ob lepi cerkvi sv. Jožefa in v bližnjih prostorih.